

UCHWAŁA NR IV/38/2019
Rady Gminy w Chojnicach

z dnia 28 lutego 2019 r.

w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026".

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 i 2, art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 r. poz. 799)

Rada Gminy
uchwala co następuje

§ 1. Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Ryszard Kontek

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019- 2022 z perspektywą do roku 2026

GMINA CHOJNICE
POWIAT CHOJNICKI
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA CHOJNICE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING KAROLINA DRZEWIECKA

CHOJNICE 2018

Wykaz skrótów

BEiŚ – Strategia „*Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko*”

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JCW – jednolite części wód

JCWpd – jednolite części wód podziemnych

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

POŚ – Program Ochrony Środowiska

UE – Unia Europejska

MŚ – Ministerstwo Środowiska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

c.o. – centralne ogrzewanie

c.w.u. – ciepła woda użytkowa

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Spis treści	3
1. Wstęp	5
1.1 Cel opracowania programu	5
1.2 Podstawa wykonania pracy	5
1.3 Metodyka opracowania programu	5
1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu.....	8
2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	9
3. Ocena stanu środowiska	42
3.1 Charakterystyka Gminy	42
3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne	42
3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy.....	45
3.1.3 Demografia	46
3.1.4 Gospodarka	49
3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport	51
3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną	55
3.1.7 Odnawialne źródła energii.....	56
3.1.7.1 Energia wiatru	57
3.1.7.2 Energia wody	58
3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu	58
3.1.7.4 Energia geotermalna.....	60
3.1.7.5 Energia słoneczna	61
3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy	63
3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych	64
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy	68
3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	68
3.2.2 Zagrożenia hałasem.....	79
3.2.3 Pola elektromagnetyczne	81
3.2.4 Gospodarowanie wodami.....	84
3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa	102
3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby	103
3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	108
3.2.8 Zasoby przyrodnicze	114
3.2.8.1 Szata roślinna	114
3.2.8.2 Świat zwierząt	115
3.2.8.3 Formy ochrony przyrody	115
3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami	136
3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.....	137

3.4 Zagadnienia horyzontalne	140
3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu	140
3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska	141
3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe	142
3.4.4 Monitoring środowiska	143
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	144
4.1 Nadrzędny cel programu	144
4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska	144
4.3 Instrumenty realizacji programu	152
5. System realizacji programu ochrony środowiska	153
5.1 Struktura zarządzania środowiskiem	153
5.2 Struktura zarządzania programem	155
5.3 Monitoring programu ochrony środowiska.....	156
6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	159
7. Spis tabel.....	161
8. Spis rysunków	162
9. Spis wykresów	162

1. Wstęp

1.1 Cel opracowania programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*, który porusza zagadnienia związane z szeroko rozumianą problematyką ochrony środowiska na terenie Gminy Chojnice.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. *Program Ochrony Środowiska* definiuje cele i zadania dla najbliższych 8 lat (2019-2026), opisuje monitoring realizacji *Programu* oraz prognozuje nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń *Programu*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” z dnia 2 września 2015 r.

1.2 Podstawa wykonania pracy

Niniejszy dokument wykonany został na podstawie umowy z dnia 16.07.2018 r., której przedmiotem jest opracowanie *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*, zawartej pomiędzy Gminą Chojnice, z siedzibą ul. 31 Stycznia 56a, 89-600 Chojnice, a firmą WESTMOR Consulting Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a, z siedzibą we Włocławku przy ul. Królewieckiej 27.

1.3 Metodyka opracowania programu

Gminny *Program Ochrony Środowiska* (POŚ) jest dokumentem strategicznym, opracowywanym na szczeblu gminnym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. POŚ zachowuje spójność z dokumentami o charakterze strategicznym obowiązującymi na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska na terenie gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 opracowany został na zlecenie Wójta Gminy Chojnice, zgodnie z art. 14 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.), w którym czytamy - „Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2018 poz. 1307)”

oraz „Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Projekt *Programu Ochrony Środowiska* zgodnie z art. 17 ust. 2 podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, czyli Zarząd Powiatu Chojnickiego. Jednocześnie należy podkreślić, że Wójt Gminy Chojnice zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie *Programu Ochrony Środowiska*.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, *Program* ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, uchwała Rada Gminy. Ustawa ta wprowadza również obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania *Programu* i przedstawienia go Radzie Gminy. Następnie raport przekazywany jest przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu.

W sporządzanym dokumencie uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Podstawę aktualizacji POŚ stanowią następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2018 poz. 994 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ((Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2018 poz. 1454 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2018 poz. 992 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 150 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorstw w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz.U. 2018 poz. 1932 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2017 poz. 2119 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2018 poz. 1259 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2017 poz. 1161 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 poz. 1945 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2017 poz. 788 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2018 poz. 1152 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 poz. 2126 z późn. zm.).

W trakcie prac nad *Programem*:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Gminy w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Chojnice i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla Gminy Chojnice;
- opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Gminy oraz dostępne źródła finansowania;
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania *Programu*.

W *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* uwzględniono następujące, zasadnicze części:

- charakterystykę Gminy, uwzględniającą dane demograficzne, gospodarcze oraz o stanie infrastruktury i środowiska;

- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji *Programu Ochrony Środowiska* na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym;
- analizę jakości środowiska na terenie Gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi;
- obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania dla Gminy Chojnice wraz z harmonogramem ich realizacji;
- propozycje systemu wdrażania i monitorowania *Programu*.

Gminny Program Ochrony Środowiska odnosi się do dokumentu wyższego szczebla, a więc *do wojewódzkich i powiatowych Programów Ochrony Środowiska*. Programy te są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego do gminnych. Wdrożenie założeń *Programu Ochrony Środowiska* przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności Gminy Chojnice zarówno pod względem osiedleńczym, jak i inwestycyjnym.

1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu

Poprzednio obowiązującym Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice był Program Ochrony Środowiska Gminy Chojnice z 2004 roku. Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska była prowadzona systematycznie, zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy Chojnice.

Podczas obowiązywania poprzedniego Programu Ochrony Środowiska były realizowane zadania z zakresu:

- modernizacji instalacji na stacjach wodociągowych w miejscowości Pawłowo i Krojanty,
- budowy rurociągów i wymiany rur wodociągowych,
- budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach obsługiwanych przez oczyszczalnię Igły, etap I, etap II,
- działań informacyjnych na rzecz rozwoju agroturystyki,
- działań informacyjnych o dotacjach dla gospodarstw ekologicznych, programach rolno środowiskowych,
- utrzymania, konserwacji, eksploatacji urządzeń melioracyjnych,
- modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Gminy obsługiwanych przez oczyszczalnię Igły,
- modernizacji oczyszczalni ścieków Swornegacie,
- modernizacji systemu ogrzewania w świetlicy we wsi Ostrowite,
- zadrzewień i zakrzewień przydrożnych.

2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU „EUROPA 2020”

Strategia UE została przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Dokument wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (wiedza, innowacja, edukacja, społeczeństwo cyfrowe).
2. Wzrost zrównoważony (efektywne wykorzystywanie zasobów w produkcji przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności).
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w Strategii „Europa 2020” cele zawarte w projektach.

PAKIET ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNY DO 2020 R.

Pakiet ten został przyjęty przez Parlament Europejski 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych. Głównym celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20% w stosunku do roku 1990 oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak programy ochrony środowiska dla gmin są zgodne z poniższymi dokumentami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument przyjęty został Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i stanowi kontynuację wcześniejszych planów gospodarki odpadami (aktualizacja Kpgo 2014). Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku).

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki

o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Znaczna część dokumentu poświęcona jest gospodarce odpadami komunalnymi, która bezpośrednio dotyczy działalności jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

- 1) ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów),
- 2) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- 3) dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- 4) osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- 5) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- 6) dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- 7) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

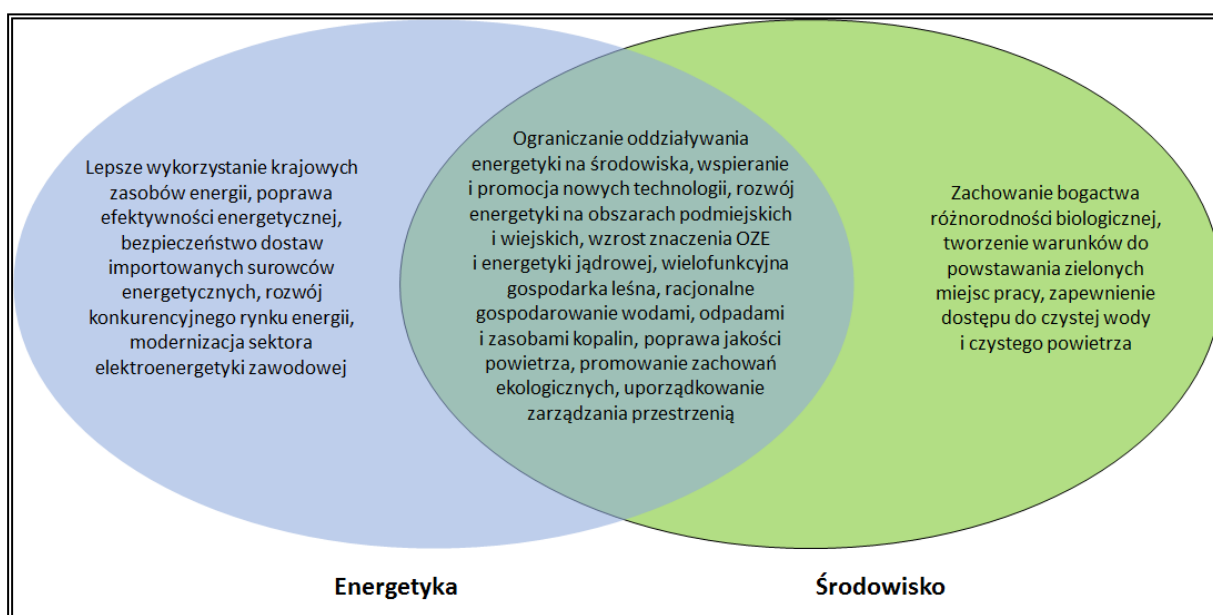
Uwarunkowania płynące z *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022* zostały uwzględnione w przedmiotowym *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko została przyjęta uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r.

Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Celem dokumentu jest ułatwienie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r.

Mimo że obszary energetyki i środowiska mają szereg punktów stycznych, to jednak część zagadnień jest charakterystyczna tylko dla jednego z nich. Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest *zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.*

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- 1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin;
- 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- 1.3 Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- 1.4 Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- 2.1 Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;
- 2.2 Poprawa efektywności energetycznej;
- 2.3 Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
- 2.4 Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej;
- 2.5 Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy;
- 2.6 Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii;
- 2.7 Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich.

Cel 3: Poprawa stanu środowiska

- 3.1 Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- 3.2 Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
- 3.3 Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki
- 3.4 Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych
- 3.5 Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy

Cele zawarte w BEiŚ są spójne z celami zawartymi w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*. Niniejszy Program uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym Gminy Chojnice.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Dokument przyjęty Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. 2013 poz. 121).

Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.

W dokumencie, w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.

Cel strategiczny 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.

Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności i nauki.

Cel strategiczny 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.

Cel strategiczny 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.

Cel strategiczny 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.

Cel strategiczny 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

W ramach celu 7 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, kierunkiem interwencji jest zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Przedmiotowy *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się zatem w ten cel strategiczny *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju*, gdyż przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Chojnice.

ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Dokument został przyjęty uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r.

Jako wizję Polski 2020 przyjęto: Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo.

Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

W dokumencie wyznaczono trzy obszary strategiczne, dla których określono poszczególne cele.

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne Państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2 Zapewnienie dostępu do określonych usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest spójny ze średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020. Jego realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych w poszczególnych obszarach celów, a co za tym idzie głównego celu Strategii i przyczyni się do osiągnięcia założonej Wizji.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (SPA 2020)

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Głównym celem *Planu* „jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu”. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

- Działanie priorytetowe: Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cele, kierunki działań i działania priorytetowe zawarte w *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* są spójne i wpisują się w cele i założenia zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*. Przedmiotowy dokument przyczynia się do realizacji **Celu 1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska**, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Działaniem priorytetowym jest przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument zawiera następujące cele szczegółowe oraz kierunki interwencji:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunki interwencji:

- aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
- rozwój obszarów wiejskich,
- wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju,

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Kierunki interwencji:

- zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice* wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, a w szczególności w **Cel szczegółowy III** - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji - zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także **Cel szczegółowy II** - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji - aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.

Wyznaczona w ww. Strategii wizja brzmi: *Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjność przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 r.*

Celem głównym jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.

Celami szczegółowymi są:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest spójny ze Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki. Wpływa na realizację celów szczegółowych z zakresu dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki oraz wzrostu efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, czym przyczynia się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz założonej wizji.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 6 z dnia 22 stycznia 2013 r.

Misją wyznaczoną w dokumencie jest: *tworzenie w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, optymalnych warunków dla przewozu osób i rzeczy,*

sprzyjających podniesieniu konkurencyjności gospodarczej kraju i poprawie jakości życia obywateli.

Cele Strategii Rozwoju Transportu zostały wyznaczone w oparciu o przeprowadzoną diagnozę aktualnego stanu. Główny cel to: *zwiększenie dostępności transportowej, oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.*

Cel główny realizowany będzie przez dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego;
2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest zgodny ze Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku. Część zaplanowanych zadań w Programie wpływa na realizację wyznaczonego celu strategicznego 1 i jego celów szczegółowych: 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
  - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
  - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
  - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,
  - budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych,

- zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
  - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
  - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
  - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
  - ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
  - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
  - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
  - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
  - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
  - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
  - minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,

- zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice* jest zgodny z *Polityką energetyczną Polski do 2030*, gdyż realizuje zaplanowane kierunki działań.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020

Celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności.

Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Program Ochrony Środowiska wpływa na poprawę jakości powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości życia mieszkańców. Jest więc spójny z *Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020* i wypełnia jego założenia.

AKTUALIZACJA KRAJOWEGO PROGRAMU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Celem Programu jest zminimalizowanie zrzutów niewystarczająco oczyszczanych ścieków i jednocześnie ochrona środowiska wodnego przed ich negatywnymi skutkami. *Program Ochrony Środowiska* jest zgodny z wymienionym wyżej celem, gdyż uwzględnia w swoich działaniach zadania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, przyczyniające się do realizacji założeń AKPOŚK.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument został przyjęty dnia 11 sierpnia 2016 r. przez Radę Ministrów uchwałą nr 88.

Określa on charakter czynności koniecznych dla zapewnienia spójnej gospodarki odpadami w kraju. W dokumencie tym uwzględniono kontynuację aktualnych działań, jak i nowe cele oraz zadania obejmujące 6 następnych lat, w perspektywie do 2030 r.

Celem głównym jest zdefiniowanie polityki gospodarki odpadami spójnej z klasyfikacją sposobów postępowania z odpadami, która należy do czynności gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z koncepcją Krajowego Programu Gospodarki Odpadami działania będące na szczycie hierarchii sposobów postępowania z odpadami należy przeprowadzić w pierwszej kolejności.

Cele wyznaczone w dokumencie:

- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,

- promowanie zarządzania środowiskowego,
- intensywna edukacja ekologiczna promująca zapobieganie powstawaniu odpadów,
- podniesienie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów wcześniej nieprzetworzonych,
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego odbierania odpadów komunalnych,
- rozwój czystych technologii.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest zgodny z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022, ponieważ realizuje zaplanowane cele.

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW

Celem Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów jest zaprzestanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a produkcją odpadów, które oddziałują na środowisko. Kwestie związane z przeciwdziałaniem powstawania odpadów zawarte w dokumencie są mocno powiązane ze zrealizowaniem najważniejszej Strategii rozwojowej Unii Europejskiej – Europa 2020.

Głównym celem jest postępowanie stabilnej gospodarki opartej na skuteczniejszym zastosowaniu zasobów, respektowaniu środowiska i zdobyciu większej konkurencyjności za pomocą użycia technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce oraz energię a także takiej, która pozwoli zużytkować surowce wtórne i odnawialne źródła energii.

Pozostałe cele:

- Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz *umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii,*
- Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych,
- Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest zgodny z Krajowym Programem Zapobiegania Powstawania Odpadów, ponieważ cele podanych dokumentów pokrywają się.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Główny cel programu to: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnie i społecznej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest zgodny z osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska:

- Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki,
- Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- Oś IV-Infrastruktura drogowa dla miast.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice oraz Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska są ze sobą zgodne, ponieważ przyczyniają się do ochrony środowiska przyrodniczego.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

Głównym celem Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele strategiczne:

- Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk
- Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi
- Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług
- Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych
- Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych
- Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice jest spójny z Programem Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Planem Działań na lata 2015-2020 i przyczynia się do realizacji wyznaczonych w nim celów.

PROGRAM WODNO –ŚRODOWISKOWY KRAJU

Program zmierza do poprawy i utrzymania stabilnego stanu wód w określonych obszarach dorzeczy poprzez wyznaczone w dokumencie cele.

Cele Programu:

- Niepogarszanie stanu części wód,
- Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice pokrywa się z założeniami Programu Wodno-Środowiskowego Kraju.

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZY

Celami Planów Gospodarowania Wodami jest:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych;
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice uwzględniają założenia Planu Gospodarowania Wodami na obszarze Dorzecza Wisły.

PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Plany mają na celu powstrzymanie powodzi i ochronę przed powodzią. Zawierają także informacje dotyczące odpowiedniej organizacji w razie wystąpienia powodzi.

Wobec powyższego głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

Cele zawarte w dokumencie:

- Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami,
- Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego,
- Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności,
- Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
- Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice uwzględni założenia Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

Program Ochrony Środowiska jest zgodny z RPO Województwa Pomorskiego, gdyż jego działania wpisują się w Oś priorytetową 10 - Energia oraz Oś priorytetową 11 - Środowisko. Oś 10 dotyczy wykorzystywania potencjału posiadanych zasobów dla poprawy bezpieczeństwa dostaw energii, racjonalizacji zużycia energii oraz redukcji środowiskowych oddziaływań związanych z jej produkcją, poprzez inwestycje skupiające się na efektywności energetycznej, odnawialnych źródłach energii i redukcji emisji. Oś 11 odpowiada natomiast na wyzwania dotyczące antropopresji na środowisko, poprawy środowiskowych warunków życia mieszkańców oraz wzrostu odporności regionu na zmiany klimatu poprzez inwestycje skupiające się na ograniczaniu zagrożeń naturalnych, gospodarce odpadami, gospodarce wodno-ściekowej oraz ochronie różnorodności biologicznej.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2014 – 2020

Dokument został przyjęty Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku.

Wizja Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 brzmi:

„Pomorskie w roku 2020 to region:

- *trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;*
- *unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych;*
- *będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.”*

Do celów strategicznych należą:

1. Nowoczesna gospodarka,
2. Aktywni mieszkańcy,
3. Atrakcyjna przestrzeń.

Wyżej wymienione cele strategiczne są konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań. Program Ochrony Środowiska jest zgodny ze *Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*, gdyż wpisuje się w cel strategiczny 3 Atrakcyjna przestrzeń, a także w cel operacyjny 3.3 Dobry stan środowiska.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego został przyjęty Uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa stanowi podstawowe narzędzie dla kształtowania przez samorząd wojewódzki regionalnej polityki przestrzennej.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania województwa:

1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy;
2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo;
3. Zachowane zasoby i walory środowiska;
4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych.

Zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice. Przedmiotowy

projekt wpisuje się w 3 cel polityki przestrzennego zagospodarowania Zachowane zasoby i walory środowiska.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2022

Dokument ten został przyjęty Uchwałą Nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku.

PGOWP 2022 uwzględnia działania mające na celu utworzenie nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022.

W planie wyznaczono cztery regiony gospodarki odpadami:

1. Region Północny;
2. Region Południowy;
3. Region Zachodni;
4. Region Wschodni.

Cele w zakresie gospodarki odpadami w województwie pomorskim opracowane zostały zgodnie z Kpgo 2022 i obowiązującymi przepisami prawnymi, w podziale na poszczególne grupy odpadów. Termin realizacji przyjętych celów określono na lata 2017-2022, w dłuższej perspektywie (2023-2030) przewiduje się kontynuację realizacji celów krótkoterminowych.

- W gospodarce odpadami komunalnymi przyjęto następujące cele:
  - zmniejszenie ilości powstających odpadów (ograniczenie marnotrawienia jedzenia, dokonywanie świadomych zakupów, kupowanie produktów w opakowaniach ekologicznych, wielokrotnego użytku oraz o dłuższym czasie użytkowania, rozwój sieci napraw zepsutego i wymiany niepotrzebnego sprzętu domowego, w szczególności w ramach systemu PSZOK-ów w gminach;
  - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w strumieniu odpadów komunalnych (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie);
- W gospodarce odpadami niebezpiecznymi:
  - dążenie do 100% zinwentaryzowania wyrobów zawierających azbest przez osoby fizyczne (inventaryzacja z gmin) i osoby prawne,
  - sukcesywna likwidacja urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³,
  - zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych,
  - wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami,

- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów u źródła powstawania, celem zmniejszenia ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych,
  - uszczelnienie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach powstających ze stosowania w rolnictwie,
  - ograniczenie, a następnie wyeliminowanie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przez podmioty nieuprawnione (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu),
  - zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEE.
- W gospodarce pozostałymi odpadami:
- osiągnięcie do 2020 r. i utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku innych niż niebezpieczne materiałów budowlanych i rozbiórkowych nie niższego niż 70% wagowo,
  - utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%,
  - zaniechanie składowania osadów ściekowych,
  - ograniczenie udziału odpadów opakowaniowych w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice, ponieważ przedstawione dokumenty stanowią bardzo istotny wpływ na poprawę stanu środowiska oraz jego jakość. W Programie Ochrony Środowiska określono obszar inwestycji i kierunki w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami na terenie Gminy Chojnice.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020

Program Ochrony Środowiska to dokument, który realizuje krajową politykę ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi oraz stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa. Został przyjęty Uchwałą Nr 528/XXV/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2012 roku. Określone w dokumencie cele i zadania odpowiadają na wynikające z przeprowadzonych analiz i ocen najważniejsze problemy oraz mają zapobiegać głównym zagrożeniom w poszczególnych obszarach tematycznych.

*„Program nie formułuje celu generalnego, przyjmując, że **Misja Województwa Pomorskiego, zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020***

dostatecznie mocno podkreśla pierwszorzędną potrzebę zachowania dobrego stanu środowiska, jako podstawowego warunku zrównoważonego i harmonijnego rozwoju.”

Cele perspektywiczne:

- I. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- II. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz aktywacja rynku na rzecz środowiska,
- III. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- IV. Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i surowców naturalnych.

Sformułowanych zostało również 12 celów średniookresowych:

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, w tym wód przybrzeżnych;
2. Osiągnięcie i utrzymywanie standardów jakości środowiska, wpływających na warunki zdrowotne;
3. Zapewnienie wysokiego stopnia odzysku odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska poprzez budowę nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami;
4. Ochrona mieszkańców województwa i ich mienia przed zagrożeniami naturalnymi i skutkami katastrof naturalnych;
5. Kształtowanie u mieszkańców województwa pomorskiego postaw i nawyków proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska;
6. Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska, zwiększenie roli ekoinnowacyjności w procesie rozwoju regionu;
7. Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej, powstrzymanie procesów degradacji oraz poprawa spójności systemu obszarów chronionych;
8. Dostosowanie ekosystemów leśnych do zmian klimatycznych i warunków siedliskowych; przywracanie i zachowanie walorów ekologicznych obszarom rolniczym;
9. Racjonalizacja wykorzystania zasobów wód podziemnych, ochrona głównych zbiorników wód podziemnych stanowiących ważne źródło zaopatrzenia ludności w wodę;
10. Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin, eliminacja nielegalnego wydobycia oraz minimalizowanie niekorzystnych skutków ich eksploatacji;
11. Wspieranie wytwarzania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;

12. Rozbudowa efektywnych systemów produkcji i dystrybucji energii, optymalizacja jej zużycia oraz ograniczenie niekorzystnych oddziaływań energetyki na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest spójny z POŚ Województwa Pomorskiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020, wpisuje się w cele perspektywiczne oraz w cele średniookresowe.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU CHOJNICKIEGO DO ROKU 2025

Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025 została przyjęta na podstawie uchwały nr XXX/329/2014 Rady Powiatu Chojnickiego z dnia 20 marca 2014 roku.

Celami strategicznymi tego dokumentu są:

1. Zwiększenie znaczenia funkcji turystycznej powiatu;
2. Ukierunkowanie rozwoju powiatu jako ponadregionalnego centrum gospodarczego;
3. Ochrona środowiska przyrodniczego i przestrzennego powiatu;
4. Rozwój postaw aktywności, ustawicznej edukacji i podmiotowości obywateli powiatu;
5. Podniesienie poziomu życia mieszkańców powiatu do co najmniej średniego w województwie pomorskim.

Założenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice są zgodne z założeniami Strategii Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025. Wpisują się one w wyżej wymienione cele oraz ich działania. Niniejsza Strategia uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju Gminy oraz poprawie jakości życia mieszkańców.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHOJNICE NA LATA 2015-2025

Wyznaczoną w Strategii Rozwoju Gminy Chojnice wizją jest:

„Gmina Chojnice – osobliwa przyroda, przyjaźni ludzie i niespotykana gdzie indziej historia Kosznejdrów i Kaszubów. Tu skosztujecie ciszek nieznanych nigdzie w Europie. 1000 kilometrów ścieżek, miejsce gdzie samochody zamieniono na rowery. Żyję w komforcie miejsca, którego nie chcę opuszczać.”

Cele strategiczne:

- Wypromowanie zabytków i walorów Gminy oraz wykreowanie jej marki, jako miejsca rozwiniętej infrastruktury turystyki rowerowej i kajakowej,
- Przelamywanie barier w wewnętrznej i zewnętrznej współpracy środowisk i oparcie jej na wzajemnym zaufaniu, szacunku i otwartości na inność,
- Wspieranie wspólnych przedsięwzięć organizacji lokalnych i procesu przekształcania tych organizacji w liderów środowiskowych,

- Tworzenie skutecznego systemu wsparcia dla inwestorów i przedsiębiorców znajdujących się na terenie Gminy Chojnice warunki rozwoju.

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Chojnice przyczyni się do osiągnięcia powyższych celów poprzez zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem mieszkaniowym, komunalnym i turystycznym. W związku z tym, Program Ochrony Środowiska przyczyni się do realizacji założeń zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2014-2025.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY CHOJNICE

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice został przyjęty uchwałą nr XI/186/2016 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 lutego 2016 r.

Głównym cel PGN został określony jako:

„Lepsza jakość życia mieszkańców gminy Chojnice połączona z rozwojem gospodarczym, będąca efektem wdrożenia działań niskoemisyjnych w segmencie publicznym oraz prywatnym.”

Celami strategicznymi tego dokumentu są:

1. Redukcja emisji gazów cieplarnianych do 2020 roku,
2. Zwiększenie do 2020 roku udziału energii ze źródeł odnawialnych,
3. Redukcja do 2020 roku zużycia energii finalnej,
4. Redukcja zanieczyszczeń do powietrza.

Założenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice są zgodne z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice. Wpisują się one w cele strategiczne tego dokumentu. Niniejsza Strategia uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju Gminy.

PROJEKT ZAŁOŻEŃ DO PLANU ZAOPATRZENIA W CIEPŁO, ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE GMINY CHOJNICE

Projekt Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Chojnice został przyjęty uchwałą nr XXIV/216/2004 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 grudnia 2004 r.

Cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice są spójne z działaniami ujętymi w Projekcie Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Chojnice. W związku z tym, Program Ochrony Środowiska, będzie przyczyniał się do realizacji gminnego Projektu Założeń.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CHOJNICE

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chojnice przyjęło uchwałą nr XXV/417/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 9 sierpnia 2017 r.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako materiał koordynujący w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzonych dla fragmentów gminy.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice zostały wzięte pod uwagę ustalenia zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, dotyczące kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CHOJNICE

Na terenie Gminy Chojnice obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie, gmina Chojnice	Uchwała nr XXVIII/444/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 listopada 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie „Psia Góra”, gmina Chojnice	Uchwała nr XXVIII/445/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 listopada 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Topole obręb geodezyjny Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr XXVII/435/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 20 października 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębach geodezyjnych Pawłowo, Raclawki i Silno, gm. Chojnice	uchwała nr XXIII/385/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geod. Ostrowite, miejscowość Nowe Ostrowite w gminie Chojnice	Uchwała nr XXIII/387/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla funkcji usługowej w miejscowości Topole, obręb geodezyjny Niezychowice, gm. Chojnice	Uchwała nr XXIII/386/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Silno, gm. Chojnice	Uchwała nr VIII/144/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 października 2015 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę produkcyjną i usługową we wsi Topole obręb Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr VII/122/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 sierpnia 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Lichnowy, gm. Chojnice.	Uchwała nr V/88/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 maja 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pomiędzy ulicami Szkolną i Drogą do Chojniczek we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr IV/51/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 marca 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Pawłowo, gm. Chojnice	Uchwała nr XLIV/572/2014 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 3 października 2014 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie, gmina Chojnice	Uchwała nr XXVIII/444/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 listopada 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie „Psia Góra”, gmina Chojnice	Uchwała nr XXVIII/445/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 listopada 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Topole obręb geodezyjny Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr XXVII/435/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 20 października 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębach geodezyjnych Pawłowo, Raclawki i Silno, gm. Chojnice	Uchwała nr XXIII/385/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geod. Ostrowite, miejscowość Nowe Ostrowite w gminie Chojnice	Uchwała nr XXIII/387/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla funkcji usługowej w miejscowości Topole, obręb geodezyjny Niezychowice, gm. Chojnice	Uchwała nr XXIII/386/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 201 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Silno, gm. Chojnice	Uchwała nr VIII/144/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 października 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę produkcyjną i usługową we wsi Topole obręb Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr VII/122/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 sierpnia 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Lichnowy, gm. Chojnice.	Uchwała nr V/88/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 maja 2015 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pomiędzy ulicami Szkolną i Drogą do Chojniczek we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr IV/51/2015 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 marca 2015 r.

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Pawłowo, gm. Chojnice	Uchwała nr XLIV/572/2014 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 3 października 2014 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w miejscowości Nowa Cerkiew, gm. Chojnice	Uchwała nr XLIV/573/2014 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 3 października 2014 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych na kulturę i kulturę fizyczną, położonych w obrębach geodezyjnych: Angowice, Granowo, Cieclocin i Swornegacie, gm. Chojnice	Uchwała nr XLIV/574/2014 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 3 października 2017 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek ogródkowych ROD „Zacisze” w Charzykowach, w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXV/433/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 7 czerwca 2013 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Charzykowy, w obrębie geod. Charzykowy, w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXIV/414/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2013 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w miejscowości Chojniczki w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXIV/413/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów obejmujących obszar pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z obszarem oddziaływania dla fragmentów obrębów geod. Nowy Dwór, Lichnowy, Ogorzeliń, Sławęciny w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXIV/412/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2013 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w miejscowości Małe Swornegacie, w obrębach geod. Swornegacie i Kopernica, w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXIII/398/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 marca 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu powierzchniowej eksploatacji kruszywa działek nr 226/2, nr 227 i nr 229 we wsi Ostrowite gm. Chojnice	Uchwała nr XXXIII/397/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 marca 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów obejmujących obszar pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z obszarem oddziaływania dla fragmentu obrębu geod. Ostrowite w gminie Chojnice	Uchwała nr XXXIII/396/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 marca 2013 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi turystyki i sportu z funkcją hotelową oraz rekreację, zieleni i komunikację działek nr 406/1, nr 466/2 i nr 406/7 nad Jeziorem Charzykowskim przy ulicy Długiej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXXII/388/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 1 marca 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi, w tym budowę obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² obręb Pawłówko gm. Chojnice	Uchwała nr XXXI/387/2013 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 7 lutego 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała nr XXVIII/342/2012 Rady Gminy

Tytuł planu	Zatwierdzenie
przestrzennego terenu zieleni i usług działki nr 61 obręb Kłodawa we wsi Powałki gm. Chojnice	w Chojnicach z dnia 29 listopada 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu obrębów geodezyjnych Lichnowy, Ostrowite i Sławęcin	Uchwała nr XXVII/327/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu obrębów geodezyjnych Nowa Cerkiew, Pawłowo i Raclawki, gm. Chojnice	Uchwała nr XXVII/326/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu części dz. geod. 224/13 (obecnie po podziale 224/14 i 224/15) i cz. dz. geod. 229/1 w obrębie geod. Lichnowy w gminie Chojnice	Uchwała nr XXV/300/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 sierpnia 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXV/299/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 sierpnia 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługi we wsi Granowo gm. Chojnice	Uchwała nr XX/255/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 kwietnia 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi dz. nr 6/1 i dz. nr 6/2 we wsi Pawłówek gm. Chojnice dla działki nr 6/29.	Uchwała nr XVIII/216/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 13 marca 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 233/3 i nr 237 oraz części działek nr 235 i nr 236 we wsi Chojniczki gm. Chojnice dla działki nr 373	Uchwała nr XVIII/215/2012 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 13 marca 2012r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługi we wsi Granowo gmina Chojnice	Uchwała nr XVII/205/2011 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 grudnia 2011 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 791/3 oraz działek 791/4 i nr 794/3 położonych we wsi Małe Swornegacie, obręb geodezyjny Swornegacie, gmina Chojnice	Uchwała nr XIV/148/2011 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 września 2011 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługi działki nr 404 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr VII/52/2011 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 marca 2011r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi zdrowia i komunikację, w tym parking, oraz zieleni i rekreację z dopuszczeniem usług nad Jeziorem Charzykowskim w rejonie ulic Długiej, Kaczeńców i Rybackiej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XLII/606/10 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 10 listopada 2010r
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę	Uchwała nr XXXVIII/566/10 Rady Gminy

Tytuł planu	Zatwierdzenie
mieszkańczą działek nr 64/19 i nr 64/21 oraz części działki nr 64/11 we wsi Powałki gm. Chojnice	w Chojnicach z dnia 25 czerwca 2010r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługi działek nr 238/2 i nr 240/2 we wsi Chojniczki gm. Chojnice	Uchwała nr XXXIII/505/10 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 12 lutego 2010r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi i rekreację działki nr 296/5-LP we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXXI/478/09 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2009r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 224, nr 226, nr 229, nr 230 i nr 273 we wsi Chojniczki gm. Chojnice dla części działki nr 566	Uchwała nr XXIX/450/09 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 października 2009 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 233/3 i nr 237 oraz części działek nr 235 i nr 236 we wsi Chojniczki gm. Chojnice dla części działki nr 283	Uchwała nr XXIX/449/09 Rady Gminy Chojnice z dnia 30 października 2009r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 216/10 w miejscowości Karolewo, obręb ewidencyjny Niezychowice, gm. Chojnice	Uchwała nr XXVIII/430/09 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 24 września 2009r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działek nr 18/12 i nr 17/6 położonych w miejscowości Powałki , obręb ewidencyjny Kłodawa, gm. Chojnice	Uchwała nr XVII/284/08 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 30 października 2008 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Charzykowy w gminie Chojnice	Uchwała nr XV/256/08 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 czerwca 2008 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 451/3, nr 175/5, nr 175/6 i nr 175/7 oraz części działki nr 173/6 obręb Charzykowy i obręb Chojniczki gm. Chojnice	Uchwała nr XV/255/08 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 czerwca 2008 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geod. Niezychowice cz. dz. geod. 165/22 w gminie Chojnice	Uchwała nr XV/175/07 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 grudnia 2007 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działek nr 529 i nr 530 we wsi Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr IX/131/07 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 października 2007 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Kokoszka, obręb Swornegacie w gminie Chojnice obejmującego działki nr 448/1, 448/2, 449/1, 449/3, 490/1, 490/3, 490/5 i część działki 492	Uchwała nr IX/130/07 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 października 2007 r.
Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała nr VII/88/07 Rady Gminy w Chojnicach

Tytuł planu	Zatwierdzenie
przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi przy ulicy Żwirowej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	z dnia 26 czerwca 2007 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Charzykowy obejmującego działki nr 453/4, 454/6, 453/11, 453/12	Uchwała nr IV/36/07 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 lutego 2007 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działki nr 353 pomiędzy ulicami Długą i Polną we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XLIV/566/2006 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 października 2006 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części działki nr 244 z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową w miejscowości Klawkowo gm. Chojnice	Uchwała nr XLIII/554/2006 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 14 września 2006 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę obwodnicy miasta Chojnice	Uchwała nr XLIII/533/2006 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 14 września 2006 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 408/10 i nr 408/11 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXXIX/500/2006 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 24 kwietnia 2006 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi zdrowia części działki nr 72/7 przy ulicy 18 Pułku Ułanów we wsi Krojanty gm. Chojnice	Uchwała nr XXX/382/2005 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 23 czerwca 2005 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę produkcyjno-usługową działek nr 28/6 i 28/7 we wsi Pawłowo gm. Chojnice	Uchwała nr XXI/277/2004 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2004 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu powierzchniowej eksploatacji kruszywa części działki nr 5/10 we wsi Moszczenica gm. Chojnice	Uchwała nr XXI/276/2004 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2004 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 146/3-8 we wsi Lichnowy gm. Chojnice	Uchwała nr XII/149/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 października 2003 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części działki nr 78/10 i części działki nr 78/2 we wsi Nowa Cerkiew, gmina Chojnice	Uchwała nr XI/130/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usług przy ul. Polnej we wsi Charzykowy, gmina Chojnice	Uchwała nr XI/126/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części działki nr 942 położonej w obrębie geodezyjnym Swornegacie gm. Chojnice z przeznaczeniem pod pole biwakowe	Uchwała nr XI/125/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 208/3 przy ulicy Klonowej we wsi Pawłowo gm. Chojnice	Uchwała nr XI/124/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2009 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługowo-produkcyjną i przemysłową działki nr 246/4 we wsi Silno gm. Chojnice	Uchwała nr XI/123/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi części działki nr 237 we wsi Kławkowo gm. Chojnice	Uchwała nr XI/122/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 260/8 położonej we wsi Charzykowy gm. Chojnice z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe	Uchwała nr XI/120/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki 64/1 położonej we wsi Powalki gm. Chojnice z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową	Uchwała nr XI/119/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki 791/10 położonej we wsi Małe Swornegacie gm. Chojnice z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe	Uchwała nr XI/118/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 września 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 131/2 położonej we wsi Nowa Cerkiew gm. Chojnice z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową i usługi.	Uchwała nr IX/103/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 8 sierpnia 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługowo-mieszkalną działki nr 212 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr VI/61/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 kwietnia 2003 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działki nr 39/11 we wsi Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr VI/59/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 kwietnia 2003 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 258/3 i części działki 238/9 we wsi Chojniczki gm. Chojnice	Uchwała nr VI/58/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 kwietnia 2003 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi części działki nr 208 we wsi Kławkowo gm. Chojnice	Uchwała nr VI/57/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 kwietnia 2003 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi turystyczne działki nr 680 w Kokoszcze obręb wsi Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr VI/56/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 kwietnia 2003 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę	Uchwała nr V/33/2003 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 lutego 2003 roku

Tytuł planu	Zatwierdzenie
mieszkańczą i usługi przy ulicy Żwirowej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki 64/31 położonej we wsi Zbeniny gm. Chojnice z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową	Uchwała Nr IV/22/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2002 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 471/1 i części działki nr 473/1 we wsi Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr IV/21/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2002 roku.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług, sportu i rekreacji wraz z zielenią towarzyszącą działek nr 130/2 i nr 131 przy ulicy 18 Pułku Ułanów we wsi Krojanty gm. Chojnice	Uchwała nr IV/18/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług i urządzeń turystycznych wraz z zielenią i parkingami działki nr 183/2 we wsi Kamionka gm. Chojnice	Uchwała nr IV/17/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 grudnia 2002 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi części działki nr 185/4 we wsi Kamionka gm. Chojnice	Uchwała nr XXX/493/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 6 września 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działek nr 216/5 i nr 216/6 w obrębie wsi Niezychowice gm. Chojnice	Uchwała nr XXX/492/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 6 września 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę garaży na samochody ciężarowe działki nr 15/7 we wsi Lipienice gm. Chojnice	Uchwała nr XXX/491/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 6 września 2002 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi we wsi Nowa Cerkiew gm. Chojnice	Uchwała nr XXIX/470/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 14 czerwca 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Chojnice	Uchwała nr XXIX/469/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 14 czerwca 2002 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pod budowę handlowo-usługową z dopuszczeniem mieszkalnictwa działki nr 6171 w obrębie Nowa Cerkiew gm. Chojnice	Uchwała nr XXVIII/453/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 305/4 we wsi Lichnowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXVIII/452/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2002 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługowo-produkcyjną działki nr 270/2 przy ulicy Parkowej we wsi Chojniczki gm. Chojnice	Uchwała nr XXVIII/451/2002 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 kwietnia 2002 roku

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługi i parking działki 303/1 we wsi Lichnowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXVI/415/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 20 grudnia 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 26/10 we wsi Pawłówko gm. Chojnice	Uchwała nr XXIV/397/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową części działki nr 447/4 przy ulicy Polnej we wsi Swornegacie	Uchwała nr XXIV/396/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową części działek nr 1018/1 i nr 1018/2 przy ulicy Wczasowej we wsi Swornegacie gm. Chojnic	Uchwała Nr XXIV/395/2001 Rady Gminy w Chojnicach 7 dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 159 we wsi Lichnowy gm. Chojnice	Uchwała Nr XXIV/394/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działek nr nr 447/8 ÷ 447/13 przy ulicy Polnej we wsi Swornegacie gm. Chojnice.	Uchwała Nr XXIV/393/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługowo - produkcyjną działki nr 239/16 we wsi Chojniczki gm. Chojnice.	Uchwała Nr XXIV/392/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 96/8 położonej w Pawłowie, gm. Chojnice z przeznaczeniem pod zabudowę usługowo-mieszkalną.	UCHWAŁA NR XXIV/390/2001 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 października 2001 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi części działki nr 61 we wsi Ostrowite gm. Chojnice	Uchwała nr XXI/341/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 kwietnia 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową we wsi Małe Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr XXI/340/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 kwietnia 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usług we wsi Charzykowy, dz. nr. 354, gmina Chojnice	Uchwała nr XX/330/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 marca 2001 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 330/3 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XX/326/2001 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 marca 2001 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy letniskowej i	Uchwała nr XVIII/294/200 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 28 grudnia 2000 r.

Tytuł planu	Zatwierdzenie
mieszkaniowej dz. nr 809 we wsi Małe Swornegacie, gmina Chojnice	
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i rekreację w rejonie ulicy Turystycznej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XVII/280/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 15 grudnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową części działki nr 121/2 we wsi Lichnowy, gm. Chojnice	Uchwała nr XVII/279/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 15 grudnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi obszaru działek nr 118/1, 118/2 i 118/3 we wsi Pawłowo gm. Chojnice	Uchwała nr XVII/278/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 15 grudnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działki nr 295 we wsi Krojanty gm. Chojnice	Uchwała XVII/277/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 15 grudnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę mieszkaniową obszaru działek nr 106/3, 106/4, 106/5 i część działki nr 106/8 oraz pod zabudowę mieszkaniową i usługi obszarów działki nr 106/7 i działki nr 107/18 we wsi Krojanty gm. Chojnice	Uchwała nr XVII/276/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 15 grudnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno-pensjonatową, urządzenia turystyczne i zieleń obszaru działek nr 1004, 1036/2, 1038/2 oraz części działek nr 901, 945/1 i 1039/2 we wsi Swornegacie-Owink gm. Chojnice	Uchwała nr XVI/250/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 października 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę mieszkaniową obszarów: części działki nr 464/1, działki nr 531 i części działki nr 464/2 oraz części działki nr 528 we wsi Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr XVI/249/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 października 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 196/3 położonej w Jeziorkach (obręb geodezyjny Kruszka) z przeznaczeniem pod działalność produkcyjno-usługową	Uchwała nr XVI/248/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 października 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej, usług i komunikacji, obejmujący działki nr 403/2, 403/4, 403/5, 403/6, 403/7, 403/8, 403/9 we wsi Charzykowy, gmina Chojnice	Uchwała nr XIV/226/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 czerwca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usług we wsi Charzykowy – dz. nr 405	Uchwała nr XIV/225/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 czerwca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej – dz. nr 187/2 we wsi Chojniczki	Uchwała nr XIV/224/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 czerwca 2000 r.
Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała nr XIV/223/2000 Rady Gminy

Tytuł planu	Zatwierdzenie
przestrzennego terenów pod zabudowę mieszkaniową i usługi położonych na obszarze gminy Chojnice we wsiach: Angowice, Charzykowy, Chojniczki, Klawkowo, Krojanty, Lichnowy, Moszczenica, Niezychowice, Nowa Cerkiew, Ogorzeleny, Pawłowo, Pawłówko, Powalki, Silno i Swornegacie	w Chojnicach z dnia 21 czerwca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi działki nr 59/5 we wsi Nowa Cerkiew gm. Chojnice	Uchwała nr XIV/218/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 czerwca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową części działki nr 451/8 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XIII/206/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 kwietnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi części działki nr 154/1 we wsi Pawłówko gm. Chojnice	Uchwała nr XIII/205/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 kwietnia 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działki nr 244/1 we wsi Chojniczki gm. Chojnice	Uchwała nr XII/192/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 24 marca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową – działki nr 126/2, 126/3, 126/4 i 126/5 we wsi Lichnowy gm. Chojnice	Uchwała nr XII/191/2000 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 24 marca 2000 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową – działki nr 1182/9, 1182/10 i część działki nr 1182/13 w Chocińskim Młynie gm. Chojnice	Uchwała nr XI/165/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 23 grudnia 1999 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi – dz. nr 6/1 i dz. nr 6/2 we wsi Pawłówko gm. Chojnice	Uchwała nr IX/1551/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 22 października 1999 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową działki nr 6/10-14 we wsi Pawłowo gm. Chojnice	Uchwała nr VIII/133/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 27 sierpnia 1999 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Chojnice, obejmujący część działki nr 197 we wsi Krojanty	Uchwała nr VII/119/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 czerwca 1999 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej we wsi Swornegacie (dz. nr 478/1, 482, 484, 485, 486, 487, 488) gmina Chojnice	Uchwała nr VII/118/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 czerwca 1999 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Chojnice, obejmujący działkę nr 1086/1 położoną w Swornegacie	Uchwała nr VII/117/99 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 czerwca 1999 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru działki nr 147/14 w	Uchwała nr IV/75/99 Rady Gminy w Chojnicach

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Pawłówku, gmina Chojnice	z dnia 5 marca 1999 roku.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej przy ul. Droga pod Strzechą we wsi Charzykowy (dz. nr 264/25, 262/2, 261/2), gmina Chojnice	Uchwała nr III/50/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 23 grudnia 1998 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową dz. nr 308/3 i dz. nr 308/4 we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr III/49/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 23 grudnia 1998 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową w Powałkach gm. Chojnice dz. nr 66/23 i cz. Dz. nr 66/24	Uchwała nr II/8/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 13 listopada 1998 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gm. Chojnice dot. części działek nr 11/9, 211 i 212 w Pawłówku	Uchwała nr XXXII/417/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 30 kwietnia 1998 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i ujęcie wody w Zbeninach gm. Chojnice – cz. Dz. nr 26	Uchwała nr XXXI/390/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 20 marca 1998 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi rzemiosła – dz. nr 451/7 i część działki nr 451/8 we wsi Charzykowy, gm. Chojnice	Uchwała nr XXXI/388/98 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 20 marca 1998 roku
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową – dz. nr 428/3 we wsi Swornegacie gm. Chojnice	Uchwała nr XXIX/339/97 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 października 1997 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową przy ulicy Wąskiej we wsi Charzykowy gm. Chojnice	Uchwała nr XXV/275/97 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 26 marca 1997 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Chojnice w zakresie kanalizacji ściekowej dla wsi: Ogorzeliń, Melanowo, Melanówko, Nowy Dwór, Cofdanki, Angowice wraz z systemem tłocznym do Chojnic dla I i II etapu	Uchwała nr XXII/232/96 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 25 października 1996 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej letniskowej we wsi Charzykowy „Zacisze”, gm. Chojnice	Uchwała nr XX/205/96 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 13 czerwca 1996 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy mieszkaniowej i letniskowej we wsi Charzykowy ul. Kalinowa, gm. Chojnice	Uchwała nr XIX/196/96 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 25 kwietnia 1996 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę letniskową we wsi Swornegacie - Owink	Uchwała nr XVII/172/96 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 16 lutego 1996 r.

Tytuł planu	Zatwierdzenie
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową we wsi Swornegacie – działka nr 233	Uchwała nr XV/146/95 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 29 listopada 1995 r.

Źródło: <http://chojnice.e-map.net/>

Ustalenia zawarte w wyżej wymienionych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały wzięte pod uwagę podczas opracowywania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice*.

3. Ocena stanu środowiska

3.1 Charakterystyka Gminy

3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

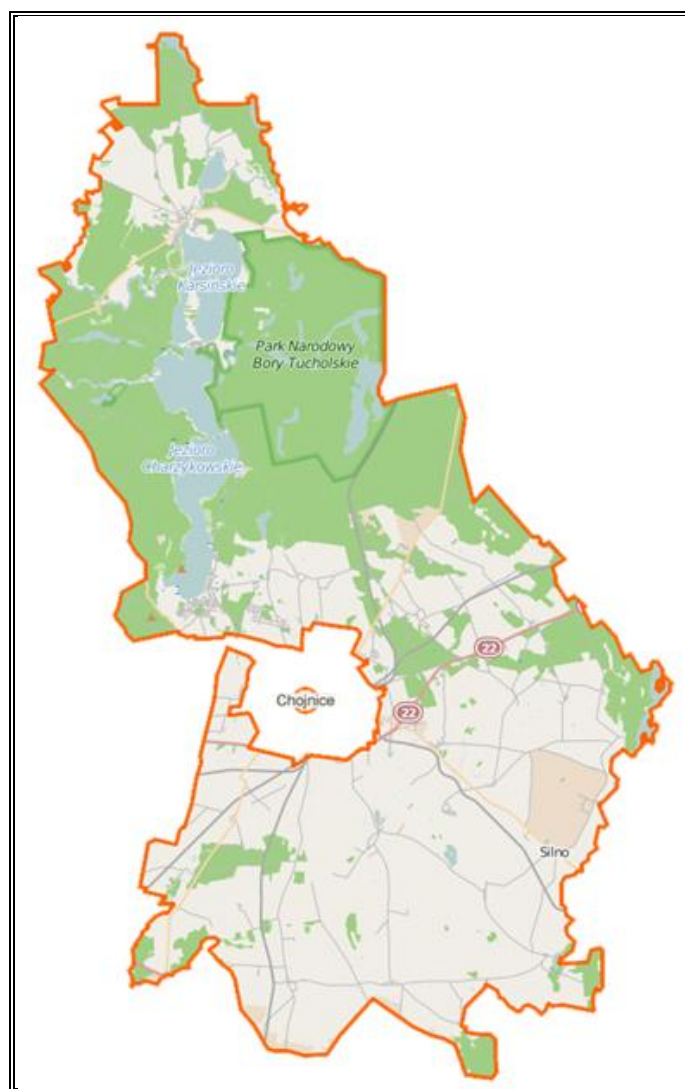
Gmina Chojnice jest gminą wiejską, położoną w województwie pomorskim w powiecie chojnickim. Obszar ten charakteryzuje się dogodnym usytuowaniem pod względem geograficznym i tranzytowym oraz sąsiaduje i graniczy z gminami: Miasto Chojnice, Czersk, Brusy, Konarzyny, Człuchów, Tuchola, Kęsowo, Kamień Krajeński, Lipnica.

Rysunek 2. Położenie Gminy Chojnice na tle powiatu chojnickiego i województwa pomorskiego

Źródło: <http://gminy.pl>

Rysunek 3. Mapa Gminy Chojnice

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Gmina Chojnice leży w dorzeczu rzeki Brdy, w obrębie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. Północne tereny Gminy położone są w obrębie mezoregionu Bory Tucholskie i Równina Charzykowska natomiast część południowa w obrębie mezoregionu Pojezierze Krajeńskie.

Tabela 1. Położenie Gminy Chojnice wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Gmina a Chojnice			
Prowincja	Nizina Środkowoeuropejska		
Podprowincja	Pojezierza Południowobałtyckie		
Makroregion	Pojezierze Południowopomorskie		
Mezoregion	Pojezierze Krajeńskie	Równina Charzykowska	Bory Tucholskie

Źródło: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002

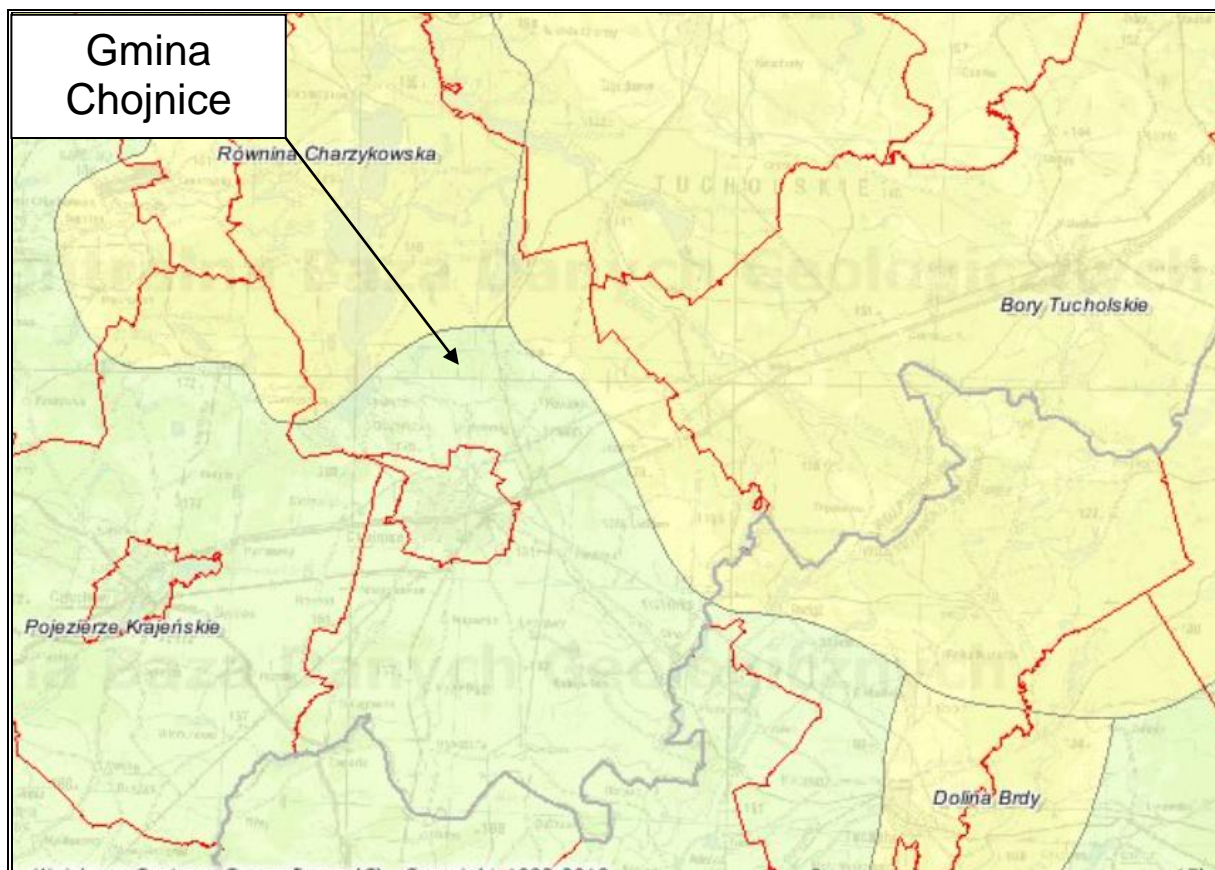
Pojezierze Krajeńskie – mezoregion fizycznogeograficzny w północno-zachodniej Polsce, stanowi część Pojezierza Południowopomorskiego, znajduje się pomiędzy dolinami rzeki Gwdy, Brdy i środkowej Noteci. Charakterystycznym typem krajobrazu naturalnego na tym obszarze jest młodoglacjalny krajobraz równin i wzniesień pojeziernych. Miejscami występują tu tereny pagórkowate oraz sandrowo pojezierne. W krajobrazie dominuje wysoczyzna morenowa falista z kilkoma niewielkimi ciągami moren czołowych. Najwyższe wzniesienia przekraczają 200 m n.p.m.

Równina Charzykowska - mezoregion fizycznogeograficzny w północnej Polsce, zaliczany do sandrów w granicach ostatniego zlodowacenia z jeziorami w regionie nizin i obniżeń. Od północy przechodzi w Pojezierze Bytowskie, od wschodu w mezoregion Borów Tucholskich, od południa w Pojezierze Krajeńskie i od zachodu w Dolinę Gwdy. Krajobraz mezoregionu urozmaicają jeziora oraz lasy, które należą do kompleksu Borów Tucholskich.

Bory Tucholskie - mezoregion fizycznogeograficzny we wschodniej części kompleksu Bory Tucholskie, jest w znacznej mierze pokryty kompleksem leśnym o tej samej nazwie. Rzeźba terenu tego mezoregionu została ukształtowana przez ostatnie zlodowacenie. W krajobrazie dominują sandry, pagórki morenowe, rynny, wydmy i doliny rzeczne.

Źródło: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002

Rysunek 4. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Chojnice

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, <http://bazagis.pgi.gov.pl/>

3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy

Gmina Chojnice zajmuje obszar 458 km². Największą powierzchnię Gminy stanowią użytki rolne (48,52%). Drugie w kolejności pod względem powierzchni są grunty leśne oraz zakrzewione i zadrzewione, które zajmują 39,27% powierzchni Gminy.

Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Chojnice

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Udział %
powierzchnia ogółem	45 821	100,00%
powierzchnia lądowa	42 581	92,93%
użytki rolne	22 232	48,52%
grunty leśne oraz zakrzewione i zadrzewione	17 992	39,27%
grunty pod wodami	3 240	7,07%
grunty zabudowane i zurbanizowane	1 447	3,16%
nieużytki	698	1,52%
użytki ekologiczne	144	0,31%
tereny różne	68	0,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Układ funkcjonalny Gminy Chojnice tworzą: tereny mieszkalne, przemysłowe, komunikacyjne, wypoczynkowe, użytki rolne i leśne.

3.1.3 Demografia

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego, liczba mieszkańców Gminy Chojnice w 2017 r. wynosiła 18 931 osób. Na przestrzeni lat 2012-2017 liczba ludności wzrosła o 6,09% (1 086 osób). W analizowanym okresie liczba mężczyzn przeważała nad liczbą kobiet. W roku 2017 mężczyźni stanowili 50,56% ogólnej liczby ludności.

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Chojnice

Wiek	Płeć	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-4	M	634	605	588	559	563	592
	K	532	542	528	514	523	548
5-9	M	638	653	683	695	681	652
	K	544	566	586	605	612	580
10-14	M	638	638	614	612	647	666
	K	602	585	563	566	556	582
15-19	M	677	658	656	637	639	638
	K	639	623	618	619	611	607
20-24	M	753	767	745	744	715	698
	K	722	678	677	676	678	647
25-29	M	738	703	696	721	756	768
	K	701	714	707	716	736	728
30-34	M	692	722	741	760	759	736
	K	661	686	709	723	701	727
35-39	M	709	708	718	712	707	723
	K	668	654	672	697	706	707
40-44	M	614	628	678	713	730	734
	K	571	618	613	645	695	707
45-49	M	627	640	618	590	608	640
	K	526	528	542	525	556	580
50-54	M	596	583	599	609	615	627
	K	583	570	556	557	541	537
55-59	M	572	607	622	629	606	585
	K	532	551	561	566	586	589
60-64	M	434	450	460	492	549	550
	K	456	572	504	536	522	531
65-69	M	229	256	296	337	366	399
	K	263	293	321	375	424	448

Wiek	Płeć	2012	2013	2014	2015	2016	2017
70 i więcej	M	496	511	514	517	543	564
	K	798	808	825	795	793	841
70-74	M	206	204	210	196	200	209
	K	272	267	246	223	225	236
75-79	M	153	153	146	154	171	171
	K	238	235	243	246	242	253
80-84	M	97	104	105	107	105	110
	K	150	166	189	180	177	197
85 i więcej	M	40	50	53	60	67	74
	K	138	140	147	146	149	155
Razem	M	9 047	9 129	9 228	9 327	9 484	9 572
	K	8 798	8 888	8 982	9 115	9 240	9 359
	M+K	17 845	18 017	18 210	18 442	18 724	18 931

Źródło: Dane z GUS

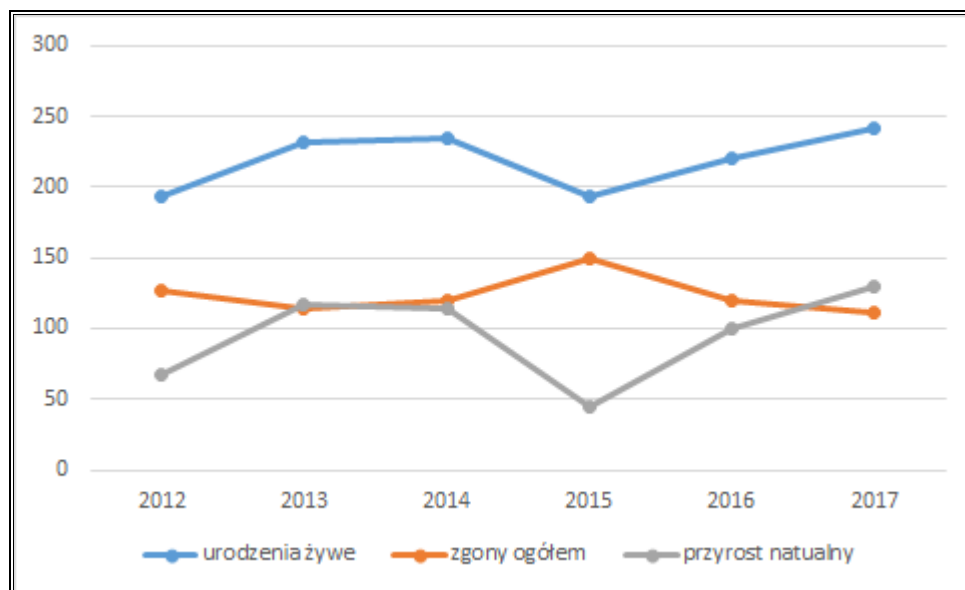
Zgodnie z danymi GUS, liczba urodzeń w latach 2012-2017 wahała się, ostatecznie w roku 2017 wynosiła 241 osoby, co w porównaniu do roku bazowego 2012 przedstawia wzrost urodzeń o 24,23%. Malejący trend można było zauważyć w liczbie zgonów, która na przestrzeni analizowanych lat zmalała o 12,60%. Przyrost naturalny w latach 2012-2017 kształtował się na dodatnim poziomie, co znaczy, że liczba urodzeń przeważała nad liczbą zgonów.

Tabela 4. Ruch naturalny na terenie Gminy Chojnice w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	Lata					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Urodzenia żywe						
Ogółem	194	231	234	193	220	241
Mężczyźni	112	116	123	92	116	129
Kobiety	82	115	111	101	104	112
Zgony						
Ogółem	127	114	120	149	120	111
Mężczyźni	75	60	74	67	50	68
Kobiety	52	54	46	82	70	43
Przyrost naturalny						
Ogółem	67	117	114	44	100	130
Mężczyźni	37	56	49	25	66	61
Kobiety	30	61	65	19	34	69

Źródło: Dane z GUS

Wykres 1. Wielkość przyrostu naturalnego w latach 2012-2017 w Gminie Chojnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W 2017 roku ludność:

- w wieku produkcyjnym stanowiła 62,30%
- w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 23%,
- w wieku poprodukcyjnym stanowiła 14,70%.

W latach 2012-2017 można zauważyć spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o ok. 0,28%. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wzrosła o 4,96%, a w wieku poprodukcyjnym o 24,13%. W kolejnych latach można będzie zauważyć coraz większe, postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Tabela 5. Struktura demograficzna Gminy Chojnice w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	4 366	4 333	4 307	4 319	4 338	4 354
mężczyźni	2 305	2 271	2 265	2 258	2 271	2 290
kobiety	2 061	2 062	2 042	2 061	2 067	2 064
ludność w wieku produkcyjnym						
ogółem	11 237	11 344	11 443	11 563	11 738	11 794
mężczyźni	6 017	6 091	6 153	6 215	6 304	6 319
kobiety	5 220	5 253	5 290	5 348	5 434	5 475
ludność w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	2 242	2 340	2 460	2 560	2 648	2 783
mężczyźni	725	767	810	854	909	963
kobiety	1 517	1 573	1 650	1 706	1 739	1 820

3.1.4 Gospodarka

Na terenie Gminy Chojnice na koniec 2017 roku działało 1 517 podmiotów gospodarczych, z czego 97,89% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od 2012 roku wzrosła o 17,32%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, prezentuje tabela poniżej.

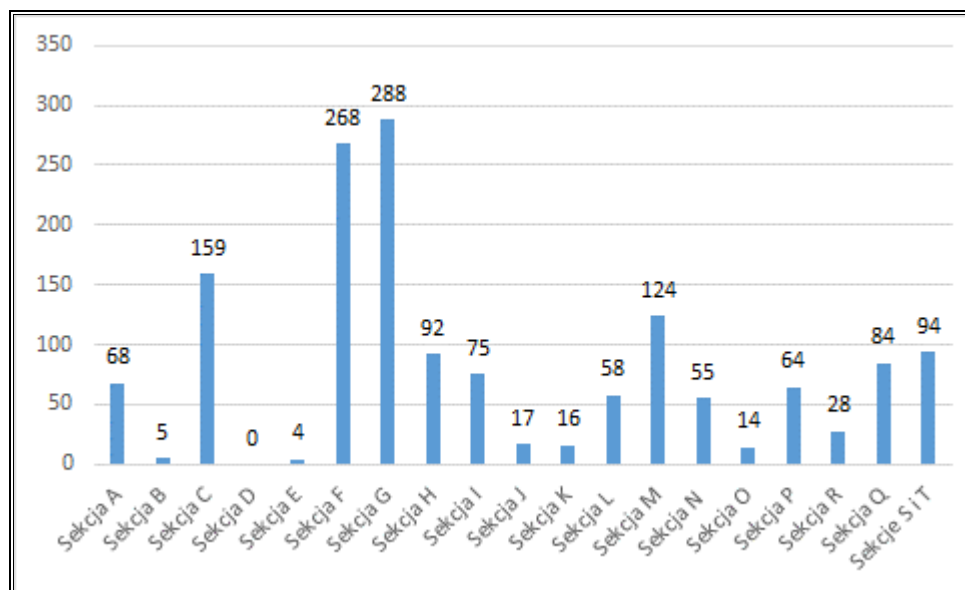
Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Chojnice w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
podmioty gospodarki narodowej						
ogółem	1 293	1 334	1 407	1 448	1 460	1 517
sektor publiczny						
ogółem	28	28	28	28	27	24
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	25	24	24	24	24	21
sektor prywatny						
ogółem	1 265	1 306	1 379	1 414	1 421	1 485
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 020	1 047	1 107	1 145	1 142	1 194
spółki handlowe	64	66	70	71	83	91
spółdzielnie	9	9	9	9	8	8
stowarzyszenia i organizacje społeczne	64	70	69	69	70	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury działalności gospodarczej prowadzonej w Gminie Chojnice przedstawionymi na poniższym wykresie, działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy skupia się głównie na sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, F – budownictwo, C – przetwórstwo przemysłowe oraz M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Chojnice wg sekcji PKD 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <http://swaid.stat.gov.pl/>

LEGENDA:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Przykłady większych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Gminy Chojnice podano poniżej:

- Eurostandard sp.j.,
- Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin,
- Fabryka Materaców RELAKS Sp. z o.o.,
- ZOM ZAKŁAD OCZYSZCZANIA MIASTA,
- Gospodarstwo Rybackie w Charzykowych Sp. z o.o.,
- STACJA PALIW MARIAN ODEJEWSKI,
- Ośrodek Wypoczynkowy „KASZUB”,
- WODNIK BARBARA I KRZYSZTOF RINGWELSCY sp.j.,
- PPH „Spar – Meble” sp.j.,
- Przedsiębiorstwo Rolno-Handlowo-Usługowe „AGRA” Sp. z o.o.,
- Zakład Grabarski,
- Przedsiębiorstw Wielobranżowe RAMEX,
- Polcom Collection,
- Pen Pol Import-Export,
- Gańcza Yacht Firma Handlowo-Usługowo-Produkcyjna,
- PLAST-FOL PPHU s.c.,
- Hurtownia Spożywcza Ryduchowscy Sp. z o.o.,
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Natura” s.c.,
- Pro-Agent Sp. z o.o.,
- POLYESTER YACHT s.c.,
- CORSIVA YACHTING ARTUR GRUGEL,
- AUTO SERWIS TIR SŁAWOMIR ADAMCZYK.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport

Sieć komunikacyjna na terenie Gminy Chojnice jest dobrze rozwinięta i stanowi ważny węzeł transportowy. Na obszarze tym występują:

- DROGI KRAJOWE
  - droga nr 22 (granica państwa – Kostrzyn, Człuchów, Chojnice, Starogard Gdański).
- DROGI WOJEWÓDZKIE (o łącznej długości 249 km)
  - droga nr 212 o długości 116km (relacji Osowo Lęborskie - Kamionka),
  - droga nr 235 o długości 55km, łącząca Korne z Chojnicami,
  - droga nr 236 o długości 27km, łącząca Konarzynki z Brusami,

- droga nr 240 o długości 78km, łącząca Świecie z Tucholą i Chojnicami.
- **DROGI POWIATOWE**
  - droga nr 2624G relacji Chociński Młyn – Charzykowy,
  - droga nr 2628G relacji Charzykowy – Nowa Cerkiew – Lichnowy,
  - droga nr 2623G relacji Kłodawa – Nowa Cerkiew,
  - droga nr 2632G relacji Chojniczki – Chojnice,
  - droga nr 2633G relacji Powałki – Kłodawa – Krojanty,
  - droga nr 2634G relacji Charzykowy – Karolewo,
  - droga nr 2640G relacji Krojanty – Pawłowo,
  - droga nr 2642G relacji Klawkowo – Pawłówko – Chojnaty,
  - droga nr 2643G relacji Nowa Cerkiew – Silno,
  - droga nr 2644G relacji Chojnice – Duża Cerkwica,
  - droga nr 2645G relacji Chojnice – Pamiętowo,
  - droga nr 2637G relacji Pawłowo – Nowa Cerkiew,
  - droga nr 2639 relacji Gockowice – Raciąż – Tuchola,
  - droga nr 2650G relacji Niezychowice – Jęczniki Wielkie,
  - droga nr 2631G relacji Moszczenica – Moszczenica stacja PKP,
  - droga nr 2648F relacji Lichnowy – Ostrowite,
  - droga nr 2646G Silno – Ostrowite – Bładowo,
  - droga nr 2641G relacji Lichnowy – Ogorzeliny,
  - droga nr 2649G relacji Cołdanki – Nowy Dwór,
  - droga nr 2638G relacji Zamarte – Ciechocin,
  - droga nr 2647G relacji Sławęcín – Wieszczyce.
- **DROGI GMINNE**
  - droga nr 239001 G relacji Swornegacie – Śłuza,
  - droga nr 239002 G relacji Kłodawa – Cerkiew,
  - droga nr 239003 G relacji Jeziorki – Sternowo,
  - droga nr 239004 G relacji Sternowo - Objezierze,
  - droga nr 239005 G relacji Nowa Cerkiew – Silno,
  - droga nr 239006 G relacji Pawłowo – Nowa Cerkiew,
  - droga nr 239007 G relacji Chojnaty – Granowo,
  - droga nr 239008 G relacji Niezychowice - Lichnowy,
  - droga nr 239009 G relacji Angowice – Moszczenica,
  - droga nr 239010 G relacji Ogorzeliny – Melanowo,
  - droga nr 239011 G relacji Ogorzeliny – Dąbrówka,

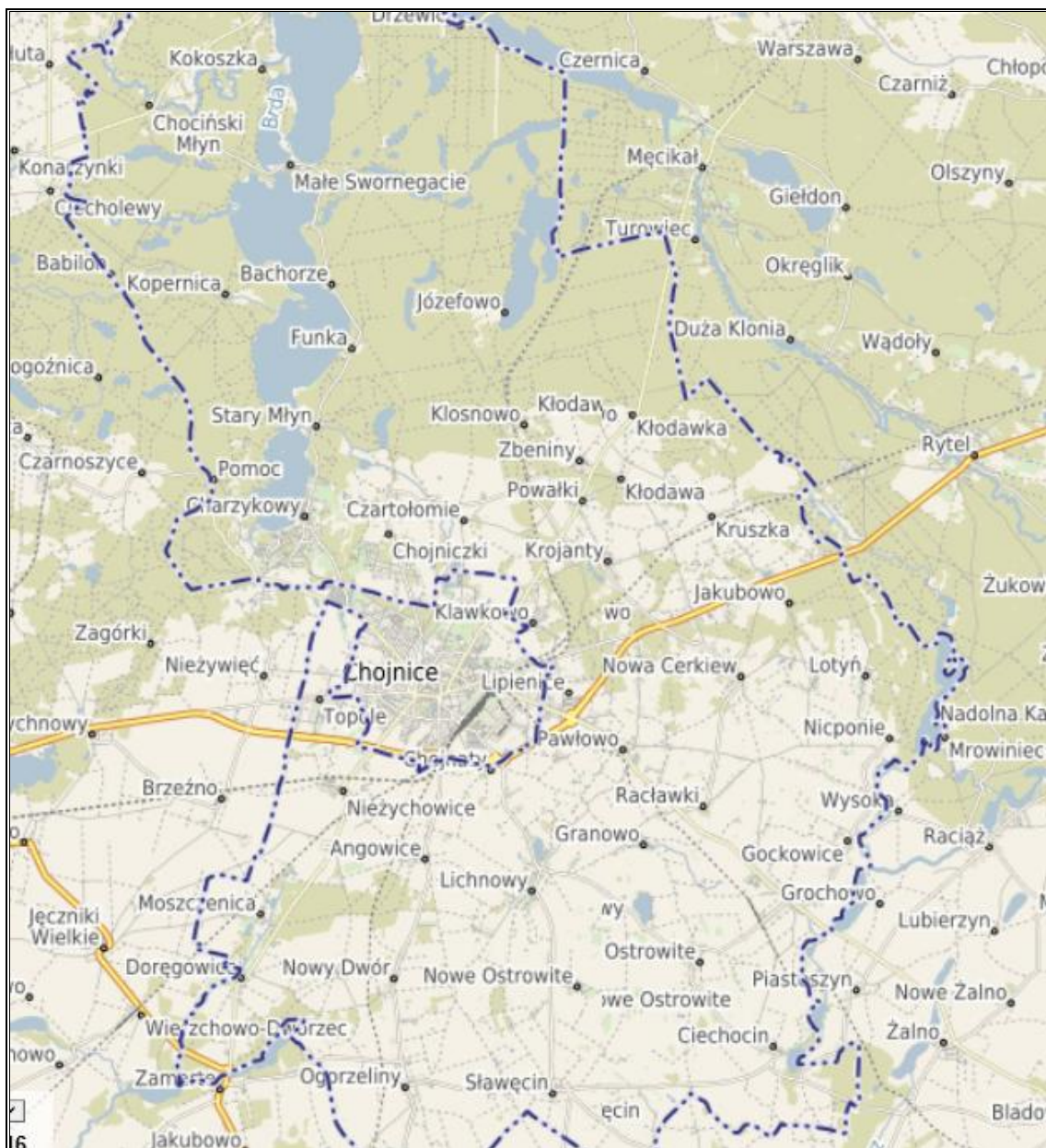
- droga nr 239012 G relacji Angowice – Lichnowy,
- droga nr 239013 G relacji Sławęcín – Ostrowite,
- droga nr 239014 G relacji Ostrowite – Ciechocin,
- droga nr 239015 G relacji Silno – Ciechocin,
- droga nr 239016 G relacji Nowa Cerkiew – Objezierze,
- droga nr 239017 G relacji Raclawki – Objezierze,
- droga nr 239018 G relacji Coidanki – Niezychowice,
- droga nr 239019 G relacji Swornegacie – Dzięgiel,
- droga nr 239020 G relacji Swornegacie – Bachorze,
- droga nr 239021 G relacji Funka – Jarcewo,
- droga nr 239022 G relacji Funka – Chojniczki,
- droga nr 239023 G relacji Piastoszyn – Ciechocin,
- droga nr 239024 G relacji Ostrowite – Granowo,
- droga nr 239025 G relacji Nowa Cerkiew (Polna – 18 Pułku Ułanów Pomorskich),
- droga nr 239026 G relacji Moszczenica – Jęczniki Wielkie,
- droga nr 239027 G relacji Jarcewo – Czartołomie – Chojnice,
- droga nr 236040 G (od granicy Gminy Chojnice do granicy miasta Chojnice),
- droga nr 239028 G drogi na terenie Strefy Gospodarczej w Topoli,
- droga nr 239030 G relacji Lipienice – Chojnaty,
- droga nr 239031 G ul. Wzgórze w miejscowości Charzykowy,
- droga nr 239032 G ul. Podleśna w miejscowości Charzykowy,
- droga nr 239033 G ul. Żwirowa w miejscowości Charzykowy,
- droga nr 239034 G ul. Turystyczna w miejscowości Charzykowy,
- droga nr 239035 G ul. Droga Pod Strzechę w miejscowości Charzykowy,
- droga nr 239036 G ul. Polna w miejscowości Charzykowy.

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Chojnicach

Drogi wojewódzkie i powiatowe uzupełniają drogi gminne. Drogi te zapewniają połączenie wszystkich miejscowości z miastem Chojnice, które jest ośrodkiem gminnym oraz z innymi gminami.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chojnice

Rysunek 5. Sieć dróg na terenie Gminy Chojnice

Źródło: <http://chojnice.e-mapa.net/>

Drogi powiatowe tworzą połączenia z drogami krajowymi i wojewódzkimi, stwarzając warunki do przejazdów zarówno pasażerskich, jak i towarowych. Sieć dróg wewnętrznych jest dobrze rozwinięta i umożliwia komunikację. Część z nich wymaga jednak prac modernizacyjnych ze względu na niedostateczny stan techniczny.

Na sieć komunikacyjną składają się również ścieżki rowerowe o łącznej długości 63,3 km (zgodnie z danymi GUS na koniec 2017 r.).

Ponadto przez teren Gminy Chojnice przebiega 5 linii kolejowych relacji:

- Piła – Chojnice – Tczew,
- Runowo Pomorskie – Szczecinek – Chojnice,

- Chojnice – Laskowice – Grudziądz – Działdowo,
- Chojnice – Nakło – Gniezno,
- Chojnice – Lipusz – Kościerzyna.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie Gminy główne źródło ciepła stanowią kotłownie węglowe i olejowe. Możliwymi do zastosowania nośnikami energii są również:

- olej opałowy,
- gaz płynny,
- paliwa stałe,
- energia elektryczna,
- biopaliwa,
- biomasa,
- paliwa gazowe,
- systemy solarne.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY

Gmina Chojnice zaopatrzona jest w gaz sieciowy, aczkolwiek jego stopień wykorzystania na tym terenie jest bardzo niski. Tylko część Gminy jest zgazyfikowana. W związku z wiejskim charakterem Gminy i występującym w pozostałej części na ogół budownictwem rozproszonym, wnioskuje się, że w przyszłości gazyfikacja całego jej terenu będzie nieuzasadniona.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

Tabela 7. Wyposażenie Gminy Chojnice w sieć gazową w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci ogółem	m	62 628	63 896	64 331	66 059	86 468
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	33 877	35 145	35 580	37 308	57 717
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	410	436	469	498	677
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	-	-	448	474	642
odbiorcy gazu	gosp.	256	305	419	421	437

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	219	268	377	373	373
zużycie gazu	tys.m ³	323,2	432,6	440,7	441,5	482,6
zużycie gazu	MWh	-	-	4 835,1	4 784,5	5 369,1
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	282,8	380,4	399,4	400,1	381,1
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	-	-	4 382,4	4 336,5	4 128,1
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	973	1 153	1 580	1 583	1 643

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Długość czynnej sieci gazowej na terenie Gminy Chojnice w latach 2012-2016 wzrosła z 62 628 m (2012 r.) do 86 468 m (2016 r.), co przedstawia wzrost o 38,07%. W tych samych latach wzrosły również: liczba odbiorców gazu o 70,70% i zużycie gazu w tys.m³ o 34,76%.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNA

Energia elektryczna na terenie Gminy Chojnice dostarczana jest za pomocą elektroenergetycznych linii wysokich napięć do trzech Głównych Punktów Zasilających 100/15 kV z zainstalowanymi transformatorami 16 MVA:

- GPZ nr 1 „Kościerska”,
- GPZ nr 2 „Przemysłowa”,
- Brusy.

Zaopatrzenie Gminy Chojnice w energię elektryczną jest wystarczające, ponieważ wyżej wymienione punkty zasilające mają znaczne rezerwy, a więc nie zachodzi potrzeba budowania nowego GPZ.

Konieczna jest wymiana sieci transformatorowych i budowa nowych stacji.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

3.1.7 Odnawialne źródła energii

Możliwość eksploatacji i rozwój ekologicznych źródeł energii jest szansą na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, a także stwarza możliwość poprawy zaopatrzenia w energię terenów o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Powstawanie w województwie nowych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) przyczyni się również do redukcji emisji CO₂ oraz wpłynie na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Montaż tego typu urządzeń wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji pozwala na duże

oszczędności w opłatach za energię w porównaniu do powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem.

3.1.7.1 Energia wiatru

Z uwagi na uwarunkowania prawne, przyrodnicze, krajobrazowe i sozologiczne, należy uznać za wyłączone dla lokalizacji elektrowni wiatrowych następujące obszary:

- wszystkie tereny objęte formami ochrony przyrody,
- projektowane obszary ochronne, w tym zwłaszcza obszary wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000, projektowane i postulowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- tereny tworzące osnovę ekologiczną województwa, której zasięg określony został w planie zagospodarowania przestrzennego,
- tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich,
- tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania.

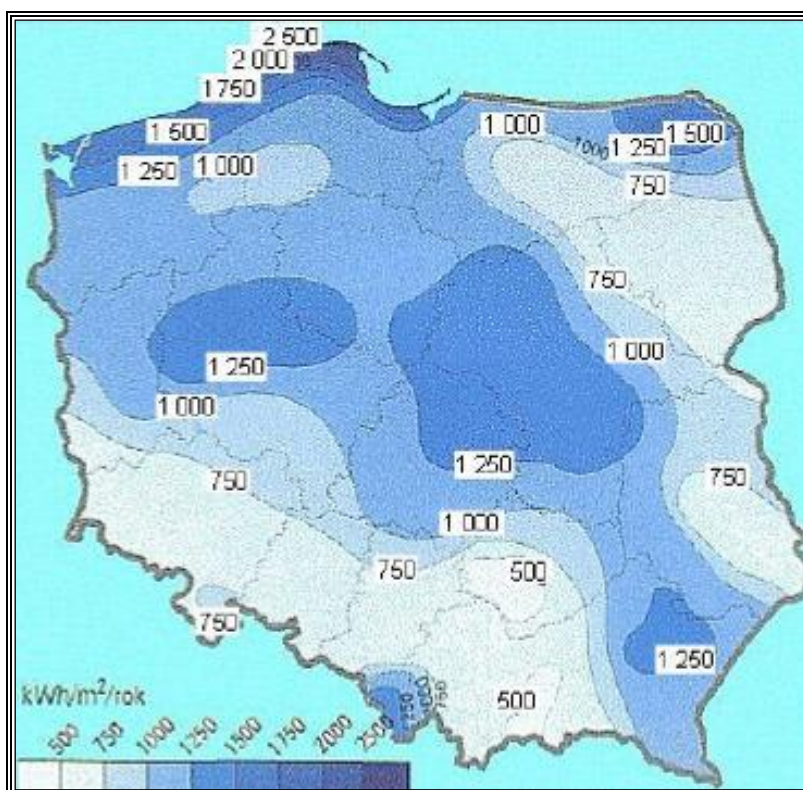
Największy potencjał produkcji energii elektrycznej pochodzącej z wiatru w Polsce przypada na okres jesienno - zimowy, kiedy to prędkości wiatru są najwyższe. Zaistniała sytuacja jest bardzo korzystna, ze względu na fakt, że maksymalne sezonowe zasoby energii wiatru pokrywają się z największym zapotrzebowaniem na energię w okresie grzewczym.

Zgodnie z raportem Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, na koniec 2016 r., w województwie pomorskim zlokalizowano 56 sztuk instalacji farm wiatrowych, a ich łączna moc wynosi 684,9 MW.

Źródło: Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, Stan energetyki wiatrowej w Polsce w 2016 roku

Poniższy rysunek przedstawia mezoskalową mapę wiatrów z izoliniami rocznej podaży surowej energii wiatru, niesionej przez strugę wiatru o powierzchni przekroju 1 m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu (30 m n.p.g.). Z analizy mapy wynika, że Gmina Chojnice znajduje się w strefie dobrych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej, bowiem na jej terenie energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi ok. 1 250 kWh/m²/rok.

Rysunek 6. Energia wiatru w kWh/m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

Na terenie Gminy Chojnice funkcjonują elektrownie wiatrowe.

3.1.7.2 Energia wody

Energia wody jest nieszkodliwa dla środowiska, nie przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, nie powoduje zanieczyszczeń, a jej produkcja nie pociąga za sobą wytwarzania odpadów. Poza tym koszty użytkowania elektrowni wodnych są niskie. Ich zaletą jest także stworzenie możliwości wykorzystania zbiorników wodnych do rybołówstwa, celów rekreacyjnych czy ochrony przeciwpożarowej. Wśród wad hydroenergetyki należy wymienić niekorzystny wpływ na populację ryb, którym uniemożliwia się wędrówkę w górę i w dół rzeki, niszczące oddziaływanie na środowisko nadbrzeża, a także fakt, że uzależnione od dostaw wody hydroelektrownie mogą być niezdolne do pracy np. w czasie suszy. Wadą jest również fakt, że niewiele jest miejsc odpowiednich do lokalizacji takich elektrowni.

Aktualnie na obszarze Gminy Chojnice nie funkcjonuje żadna mała elektrownia wodna (MEW) ani nie są zlokalizowane znaczące elektrownie wodne.

3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu

Największy potencjał w zakresie wykorzystania biomasy i biogazu posiadają tereny rolnicze oraz charakteryzujące się występowaniem dużej koncentracji hodowli zwierzęcej. Opłacalność budowy biogazowni zależy również od dodatkowych czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji

zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej. Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych.

Obszary znajdujące się w pobliżu Gminy Chojnice mają charakter rolniczy, stąd Gmina posiada pewien potencjał w zakresie wykorzystania biomasy i biogazu.

BIOMASA

Zgodnie z zapisami Dyrektywy 2001/77/WE biomasa oznacza podatne na rozkład biologiczny produkty oraz ich frakcje, odpady i pozostałości przemysłu rolnego (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa, związanych z nim gałęzi gospodarki, jak również podatne na rozkład biologiczny frakcje odpadów przemysłowych i miejskich. Ustawa o biokomponentach i paliwach ciekłych definiuje biomasę jako „stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji, a w szczególności surowce rolnicze” (Art. 2 ust. 1 pkt. 2). Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce.

Na terenie Gminy Chojnice funkcjonuje kotłownia opalana biomasą. Znajduje się ona w Zespole Szkół w Swornegaciach.

BIOGAZ

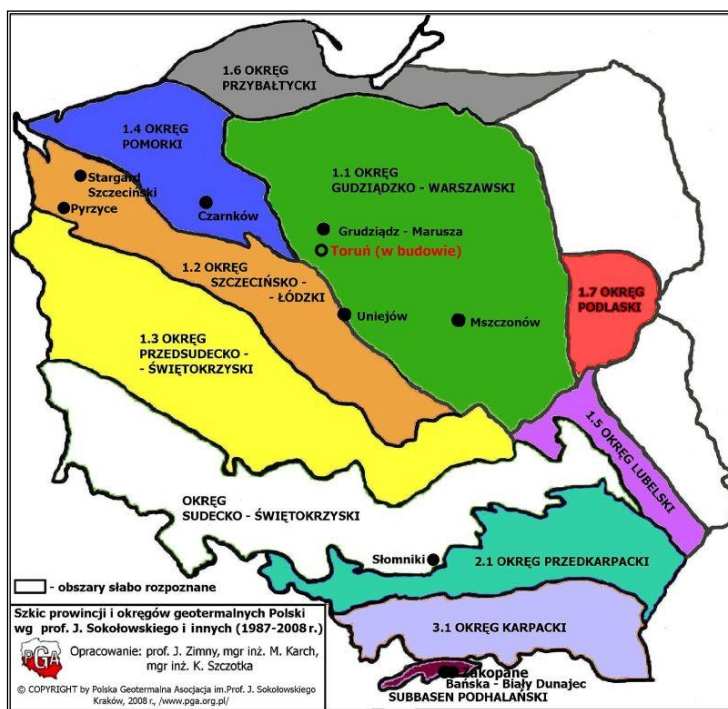
Prawo energetyczne definiuje biogaz rolniczy jako „paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów” (Art. 3 ust. 20a). Biogaz może być również wytwarzany podczas fermentacji anaerobowej bądź rozpadu gnilnego ścieków i odpadów komunalnych. Opłacalność budowy biogazowni zależy od wielu czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej.

Na terenie Gminy Chojnice w chwili obecnej nie funkcjonuje biogazownia rolnicza. Natomiast istnieją warunki sprzyjające rozwojowi instalacji energetyki odnawialnej bazujących na surowcach lub odpadach związanych z produkcją rolną (słoma, biogaz).

3.1.7.4 Energia geotermalna

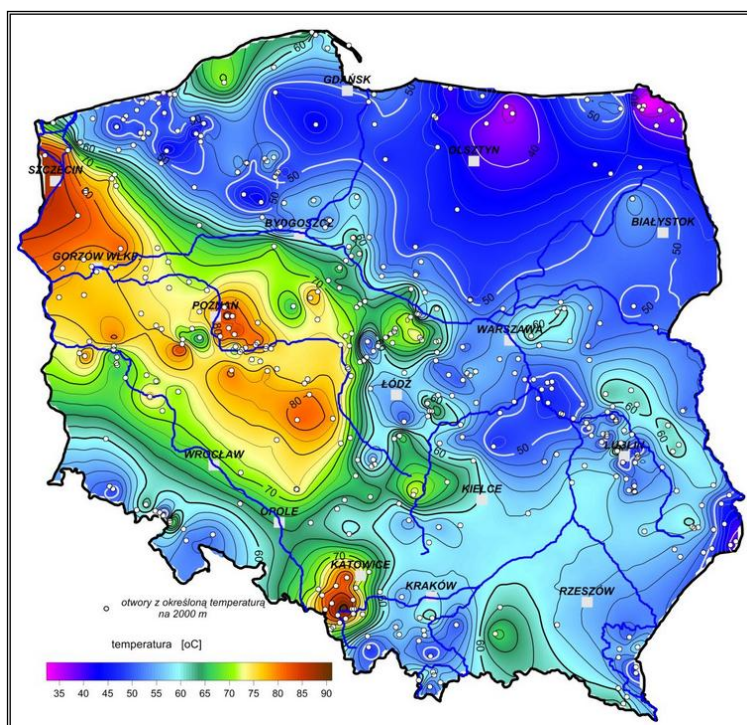
Gmina Chojnice znajduje się na terenie okręgu grudziądzko-warszawskiego. Temperatura wód geotermalnych na głębokości 2000 m p.p.t. wynosi ok. 50°C. Położenie takie stanowi korzystne źródło pozyskiwania energii.

Rysunek 7. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pga.org.pl/>

Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pgi.gov.pl/>

Na terenie Gminy Chojnice w chwili obecnej energia ze źródeł geotermalnych nie jest wykorzystywana. Możliwy jest jednak rozwój pomp ciepła na potrzeby grzewcze m.in. dla domków jednorodzinnych, do ogrzewania dużych obiektów czy też do chłodzenia i klimatyzacji.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice

3.1.7.5 Energia słoneczna

Energię słoneczną wykorzystuje się, przetwarzając ją w inne użyteczne formy, a więc w energię:

- ciepłą – za pomocą kolektorów;
- elektryczną – za pomocą ogniw fotowoltaicznych.

W Polsce wykorzystanie paneli fotowoltaicznych w układach zasilających jest ograniczone jedynie do specyficznych zastosowań, na ogół tam, gdzie ze względu na małą moc odbiornika doprowadzenie sieci elektroenergetycznej jest mało opłacalne. Ogniwa fotowoltaiczne mogą być wykorzystane do zasilania znaków ostrzegawczych przy drogach i reklam. Na terenach o silnej koncentracji zabudowy mogą zostać zamontowane na dachach budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, natomiast na terenach niezagospodarowanych – mogą powstać farmy fotowoltaiczne.

Warunki dla rozwoju energetyki w województwie pomorskim są korzystne. Gmina Chojnice położona jest na obszarze, gdzie usłonecznienie względne w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) waha się w granicach 34-36% i należy do jednego z najwyższych w Polsce. Oznacza to, że Gmina posiada duży potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u.

Rysunek 9. Usłonecznienie względne na terenie Polski

Źródło: <http://maps.igipz.pan.pl/atlas/>

Planując inwestycje w technologii energii słonecznej należy pamiętać, że nasłonecznienie podlega wahaniom w zależności od pory dnia i roku, pogoda dodatkowo bywa kapryśna, co wpływa na zmienną ilość dni słonecznych w roku. Główną barierą ograniczającą stosowanie instalacji solarnych w Polsce jest także dość wysoki koszt realizacji tego typu przedsięwzięć. Coraz wyższa jest jednak dostępność preferencyjnych źródeł finansowania proekologicznych inwestycji, co przyczynia się do ich popularyzacji i powszechniejszego zastosowania, także w budownictwie indywidualnym.

Na terenie Gminy na obszarze zabudowanym, a szczególnie w budownictwie mieszkaniowym, użyteczności publicznej i produkcyjno – usługowym, istnieją warunki do zastosowania kolektorów słonecznych (termicznych). W chwili obecnej niektórzy indywidualni właściciele budynków pozyskują energię z ww. źródła.

3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy

Gmina Chojnice jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystyczno-rekreacyjnym. Proponuje aktywne spędzanie czasu blisko natury, z rodziną, poznanie kultury i tradycji Gminy. Swoją ofertę turystyczną opiera głównie na turystyce aktywnej, w której skład wchodzi:

- szlaki turystyczne,
- turystyka wodna,
- park wodny,
- jeździectwo,
- rowery,
- bryczki,
- łowiectwo,
- wędkarstwo,
- kręgielnia,
- korty tenisowe.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Chojnice:

Charzykowy - duża miejscowość letniskowa usytuowana przy południowym krańcu Jeziora Charzykowskiego. Jest to największe w powiecie chojnickim centrum turystyki oraz ośrodek żeglarsstwa i sportów wodnych. Posiada nowoczesną przystań jachtową i promenadę.

Las Wolność – jest to ścieżka edukacyjno-przyrodnicza położona na południowo-zachodnim brzegu Jeziora Charzykowskiego. W XIV w. tutejszy las został przekazany przez Krzyżaków miastu Chojnice, był zwolniony od podatku, więc zyskał nazwę „Wolność”. W lesie znajduje się pozostałość średniowiecznego grodziska, którego budowa datowana jest na VIII-X wiek.

Chociński Młyn – mała osada leśna zlokalizowana nad rzeką Chociną. Znajduje się tam pozostałość drewnianego tartaku z kołem podsiębiernym oraz zniszczony już układ przepustów i nastawnica.

Czarłomie – XVIII – wieczny Dwór w Czarłomiu, w którym obecnie funkcjonuje dom gościnny.

Kłosnowo – leśna osada, a zarazem zabytkowa wyluszcarnia nasion z zachowanym parkiem maszynowym. Znajduje się tam również nowa wyluszcarnia i 3,5 km ścieżka dydaktyczna, obrazująca podstawy gospodarowania w lasach.

Funka – Harcerskie Centrum Edukacji Ekologicznej, które oferuje skierowane do dzieci i młodzieży zielone szkoły, obozy, kolonie i warsztaty.

Jarcewo – w okresie średniowiecza była to posiadłość rycerska. Do dnia dzisiejszego zachowany jest tu dwór i zabudowania folwarczne.

Krojanty – dawny majątek rycerski, który obecnie zagospodarowany został i funkcjonuje jako centrum rehabilitacji.

Silno - wieś, w której znajduje się podcieniowa chata kryta strzechą z XIX wieku.

Ostrowite – Kościół św. Jakuba Apostoła datowany na 1402 rok.

Nowa Cerkiew – duża, rolnicza wieś, w której we wrześniu 1939 r. polskie oddziały stawiały opór Niemcom. W Szkole Podstawowej w Nowej Cerkwi funkcjonuje izba historyczna poświęcona walkom kawalerii polskiej w kampanii wrześniowej.

Ogorzeliny – w dawnej kosznajderskiej wsi znajdują się: kościół gotycki z przełomu XIV i XV wieku, neogotycka kaplica grobowa Prądyńskich z 1823 r., klasycyzujący skromny dwór z I poł. XIX wieku oraz stylowy młyn przemysłowy z początku XX wieku.

Swornegacie – jedna z najstarszych miejscowości w Gminie Chojnice, w której znajduje się neobarokowy kościół wybudowany w latach 1912-1916.

Zbeniny – dawna wieś rycerska, w której usytuowany jest zabytkowy późnoklasycystyczny dwór oraz neogotycki budynek gospodarczy z drugiej połowy XIX wieku.

Kokoszka – osada zlokalizowana na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego nad rzeką Chociną. Znajduje się tam ścieżka ornitologiczno-przyrodnicza oraz izba edukacyjna.

Źródło: <http://www.turystyka-chojnice.pl/>

3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

ROLNICTWO

Do pożądanych, planowanych do osiągnięcia cech zrównoważenia sektora rolnictwa należą:

- optymalne wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, poprzez dostosowanie rodzaju produkcji do jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zalesienie nieprzydatnych dla rolnictwa oraz zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych przekazywanych na inne cele, zwłaszcza gruntów wysokich klas bonitacyjnych,
- podniesienie dochodowości gospodarstw rolnych dzięki poprawie jakości produkcji rolniczej,
- powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych,
- wprowadzenie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki,

- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

Zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 01 marca 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie Dolnej Wisły. Są to:

- LW20290 – Charzykowskie;
- LW20310 – Karsińskie;
- LW20323 – Witocznno;
- LW20356 – Śluza;
- RW200017292569 – Kicz z jeziorem Żalińskim;
- RW20001929219 – Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego;
- RW2000252923979 – Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno.

Źródło: <http://www.gdansk.rzgw.gov.pl/>

27 lipca 2018 r., według Rozporządzenia Ministrów z 5 czerwca 2018 r. w życie wszedł „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1339). Dokument ten ma na celu doprowadzenie do ograniczenia rolniczego wykorzystania nawozów określa m.in. sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem, w pobliżu wód powierzchniowych, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamrzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem, zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem oraz terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów. Ponadto wskazuje warunki przechowywania nawozów naturalnych i postępowanie z odciekami. Celem jest ograniczenie rolniczego wykorzystywania nawozów. Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami będzie miało pozytywny wpływ na całe środowisko przyrodnicze.

Wg danych pochodzących z GUS, użytki rolne w 2014 r. stanowiły 48,52% powierzchni Gminy Chojnice. W tabeli poniżej zestawiono liczbę gospodarstw rolnych wg powierzchni. Dane wskazują, że najwięcej gospodarstw rolnych (945 szt.) to gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha razem.

Tabela 8. Liczba gospodarstw wg powierzchni na terenie Gminy Chojnice

Zakres powierzchni (ha)	Ilość gospodarstw (szt.)
ogółem	977
do 1 ha włącznie	32
powyżej 1 ha razem	945
1 – 5 ha	269
5 – 10 ha	161
10 – 15 ha	162
15 ha i więcej	353

Źródło: Dane z GUS

PRZEMYSŁ

Na terenach przewidzianych do zagospodarowania w ramach produkcji przemysłowej, usług i handlu proponuje się wprowadzenie następujących zasad zrównoważonego rozwoju:

1. zasada zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń,
2. zasada utrzymania i ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
3. zasada racjonalnego zagospodarowania powierzchni ziemi przy zachowaniu wysokiego udziału terenów zielonych,
4. zasada stosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT), w tym technologii energooszczędnych z maksymalnym wykorzystaniem energii odpadowej oraz energii odnawialnej,
5. zasada ograniczania ryzyka wystąpienia poważnej awarii oraz jej skutków dla ludzi i środowiska.

Według danych GUS w 2017 r., na terenie Gminy Chojnice funkcjonowało 159 podmiotów należących do Sekcji C – przetwórstwo przemysłowe.

TRANSPORT

Z uwagi na zwiększający się ruch pojazdów proponuje się następujące cele dla zrównoważenia sektora transportu:

- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez:
  - uzyskanie przez wszystkie eksploatowane środki transportu parametrów w zakresie walorów użytkowych oraz w zakresie oddziaływania na środowisko, jakie będą w tym czasie obowiązywały w Unii Europejskiej,
  - doprowadzenie ogólnej przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej, a także jej rozmieszczenia przestrzennego, do stanu w pełni odpowiadającego rzeczywistym potrzebom przewozowym, eliminującego zarówno

„zatory” transportowe, jak i zbyt mały stopień wykorzystania stworzonego potencjału oraz ewentualne, związane z takim zjawiskiem straty,

- poprawę stanu istniejących dróg i ulic (w zależności od konieczności - poprzez ich przebudowę, utwardzenie, modernizację, poszerzenie),
- Usprawnienie i wzmocnienie połączeń komunikacyjnych,
- Rozwój komunikacji zbiorowej oraz poprawa warunków podróżowania.

GOSPODARKA KOMUNALNA I BUDOWNICTWO

Zamierzenia w zakresie uzyskania docelowych cech zrównoważenia gospodarki komunalnej i budownictwa obejmują:

1. Spełnienie wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i regulacji Unii Europejskiej, a także określonych regułami racjonalności i dobrej praktyki gospodarowania, dotyczących stanu infrastruktury technicznej gospodarki komunalnej w zakresie: uzdatniania wody do picia, oczyszczania i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczania emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowanie zużycia wody i ciepła, zmniejszenie strat przesyłowych wody i ciepła.
2. Tworzenie bądź utrzymanie ładu przestrzennego w Gminie Chojnice, obejmującego zachowanie właściwych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi i terenami otwartymi; zaplanowany, zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny pojedynczych budynków i ich zespołów, dbałość o czystość i porządek.
3. Całkowite wyeliminowanie samowoli budowlanej.
4. Szerokie wdrażanie tzw. dobrych praktyk w zakresie realizacji prac budowlanych (organizacja zaplecza i placu budowy, stosowane technologie, jakość, a zwłaszcza uciążliwość dla środowiska, maszyn i urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja zajętego terenu po zakończeniu inwestycji, itp., skuteczne wspieranie nadzorem inwestorskim i administracyjnym w pełni wykorzystującym zalecenia zawarte w wykonanych ocenach oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko.

TURYSTYKA I REKREACJA

Docelowe cechy zrównoważenia sektora rekreacji i turystyki obejmują:

- optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych do celów rekreacji i turystyki,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- wspieranie organizacji zajmujących się turystyką, rekreacją i sportem,
- wspieranie tworzenia szlaków pieszych i rowerowych,

- kontynuacja i wdrażanie programów wspierających rozwój rekreacji i sportu mieszkańców, organizacja turniejów i zawodów sportowych,
- rozszerzanie edukacji ekologicznej,
- ochrona dziedzictwa kulturowo-historycznego.

Gmina Chojnice jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Istniejący potencjał turystyczny jest tutaj wykorzystywany, jednakże istotne jest w przyszłości utrzymywanie w dobrym stanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz efektywna promocja Gminy Chojnice.

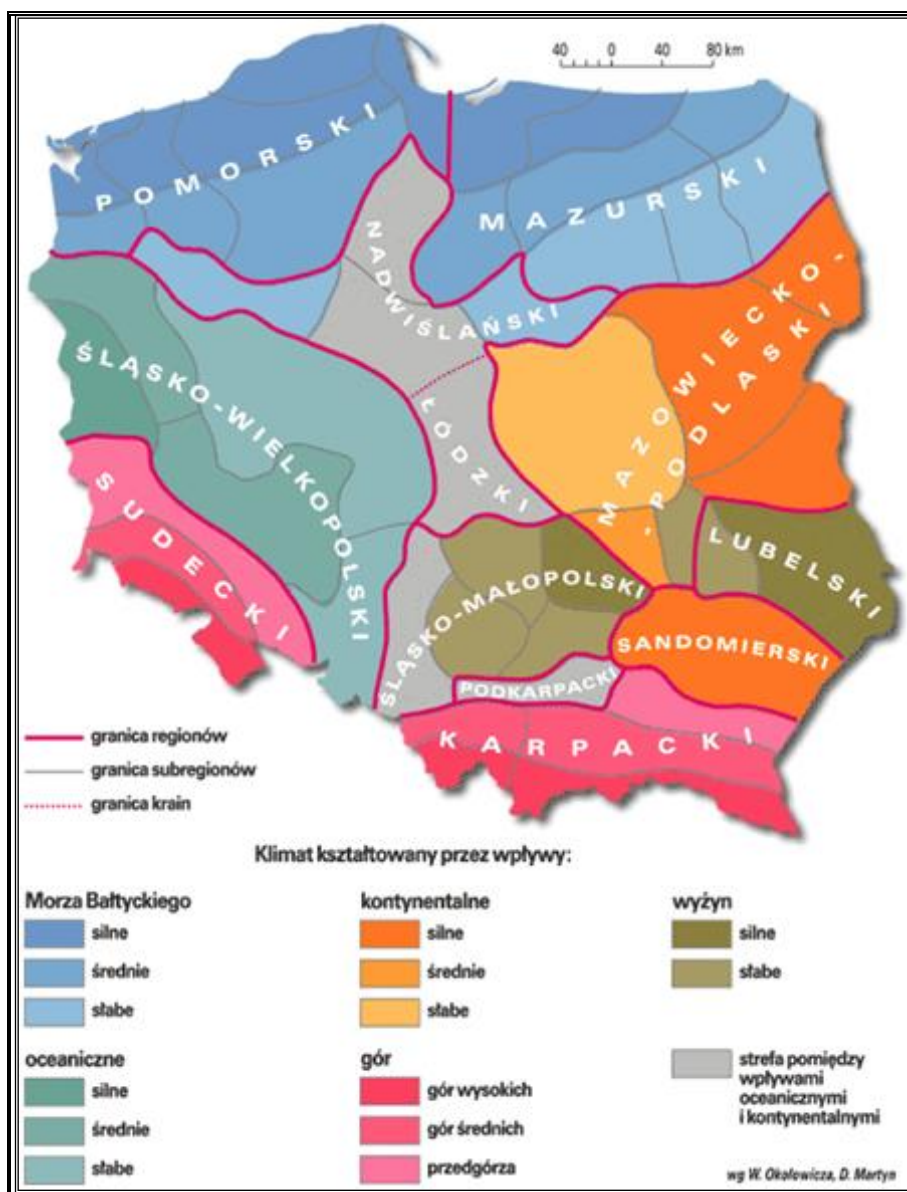
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy

3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

KLIMAT

Gmina Chojnice, zgodnie z regionalizacją rolniczo – klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn, znajduje się w obrębie zaliczanym do nadwiślańskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Na terenie Gminy Chojnice panuje klimat kontynentalny z dużym oddziaływaniem klimatu morskiego. Średnia roczna temperatura wynosi 7,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (średnia temperatura 18°C), a najzimniejszym styczeń (-2,4°C). Średnie roczne sumy opadów mieszczą się w granicach 500-550 mm. Największe opady występują w miesiącu lipcu (ok. 90 mm), a najmniejsze w marcu (ok. 25 mm).

Rysunek 10. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn

Źródło: <http://www.wiking.edu.pl>

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat.

W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako *emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska* (art. 3 pkt 29 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

Emisja punktowa

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2018 poz. 1271), podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

Emisja liniowa

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji za źródeł komunikacyjnych zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów

związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji pozaspalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg. Na terenie Gminy Chojnice, największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza w wyniku emisji liniowej.

Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszy i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy). Dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie Gminy Chojnice przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej (zachęcanie do korzystania ze środków transportu publicznego), ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

Emisja powierzchniowa

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Ogrzewanie mieszkań węglem przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia

emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Sposobem ograniczenia niskiej emisji na terenie jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_2), para wodna (H_2O), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2 , natomiast nie ma w nich pyłów, a w przypadku gazu ziemnego – SO_2 . Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki. W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

- **Tlenki węgla**

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska – o krótkim (trwającym od 1 roku kilkadziesiąt lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.

- **Tlenki siarki**

Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3 , który powstaje podczas wyładowań

atmosferycznych, przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3 , który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

- **Związki organiczne**

Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo(a)piren (BaP), który jest związkiem silnie rakotwórczym. Przyczyną powstawania tych węglowodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

- **Sadza**

Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglowodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

- **Pyły**

Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spaleniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających $0,1 \mu\text{m}$ mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na Gminę i zatruwa jej mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadtlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze

chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

- zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;
- brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
- zanieczyszczenie wód zaskórnych metalami ciężkimi wymywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na nie dającą nie kontrolować łatwość rozprzestrzeniania.

STAN POWIETRZA

Stan jakości powietrza w województwie pomorskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze. Zgodnie z art. 89.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie na podstawie tej oceny sporządza opracowanie: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Pomorskim”, które niezwłocznie umieszcza na stronie internetowej www.gdansk.wios.gov.pl.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,

- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

3. Dla PM_{2,5} dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza I - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

Poziom dopuszczalny faza II - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu dla strefy pomorskiej, do której należy Gmina Chojnice.

Tabela 9. Wynikowa klasyfikacja dla strefy pomorskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy											
		SO ₂	NO ₂	CO	PM10	PM2,5	C ₆ H ₆	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
Strefa pomorska	PL2202	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A

1) wg poziomu dopuszczalnego (faza I),

2) wg poziomu dopuszczalnego (faza II),

3) wg poziomu docelowego,

4) wg poziomu celu długoterminowego,

Roczna ocena jakości powietrza za 2017 r. w strefie pomorskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

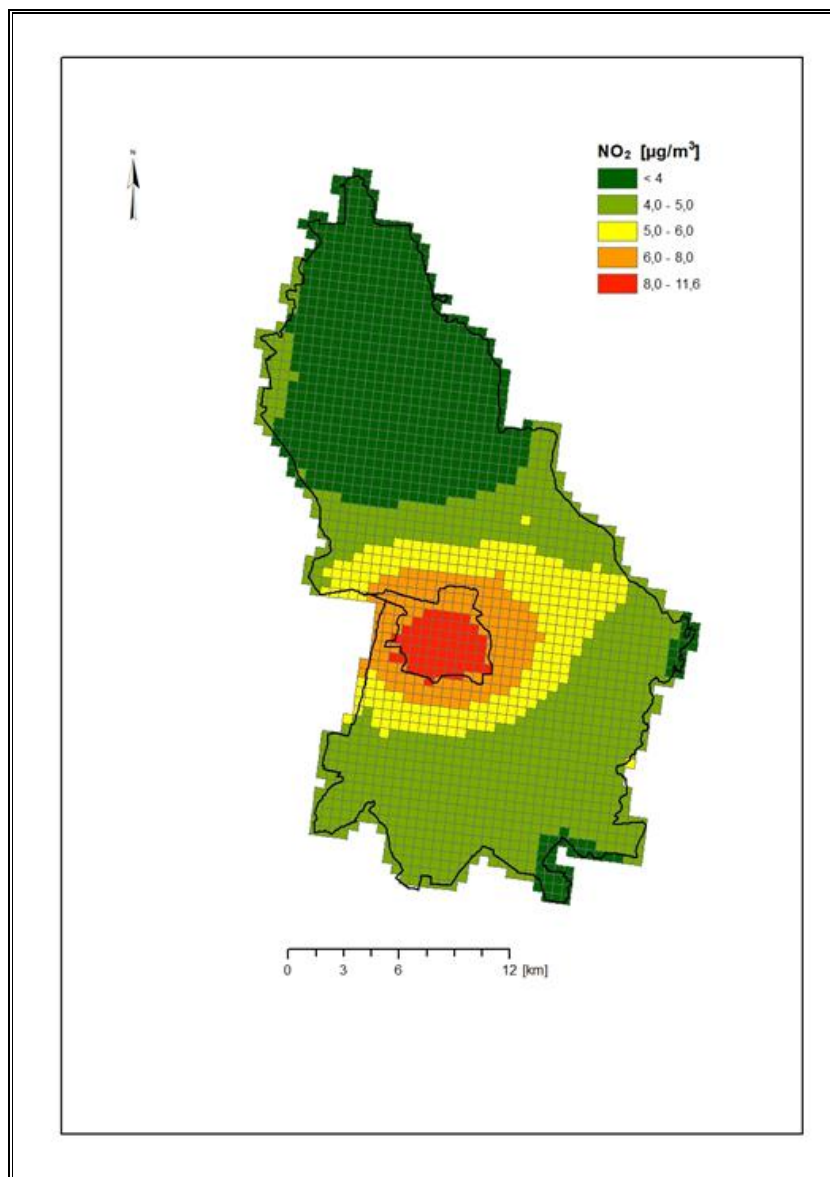
Stężenia na terenie strefy pomorskiej zanieczyszczeń tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, O₃, PM_{2,5} oraz metali: Pb, Cd, Ni, As nie przekraczały wartości dopuszczalnych, dlatego też klasą wynikową dla wymienionych zanieczyszczeń jest klasa A.

Z danych zestawionych w powyższej tabeli wynika, iż poziomy stężenie pyłu PM10 oraz benzo(a)piranu kształtowały się powyżej poziomu dopuszczalnego, co zdecydowało o klasyfikacji wynikowej C dla tych zanieczyszczeń. Najwyższe stężenia B(a)P zanotowano na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. W sezonie grzewczym wielkości stężeń B(a)P były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim niskie. Najwyższy poziom stężenia benzo(a)piranu odnotowywany w okresie grzewczym dodatkowo uzasadnia konieczność wdrażania na terenie województwa, a więc i Gminy

Chojnice nowych rozwiązań mających na celu racjonalizację wykorzystania energii oraz promowanie wykorzystania źródeł odnawialnych.

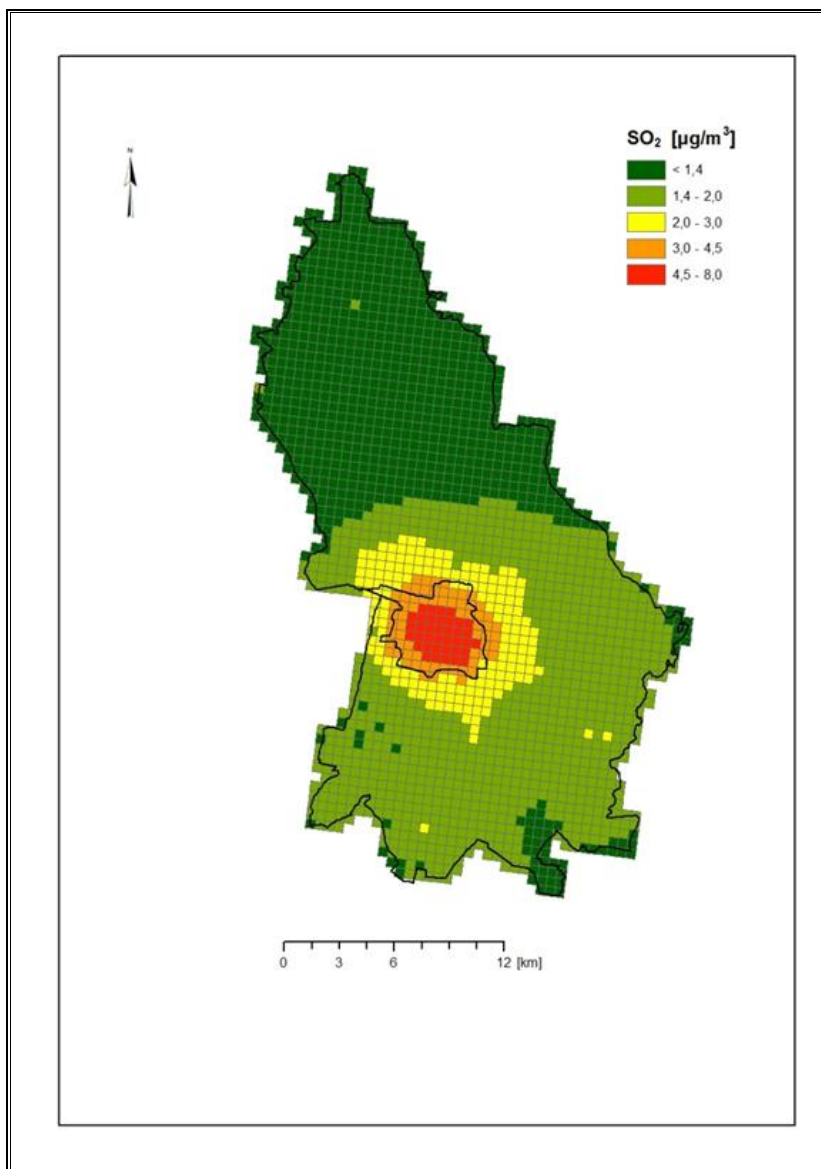
Na poniższych rysunkach zostały przedstawione obszary rozkładu stężenia średniorocznego dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz pyłu zawieszony PM10 na terenie Gminy Chojnice.

Rysunek 11. Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu w Gminie Chojnice

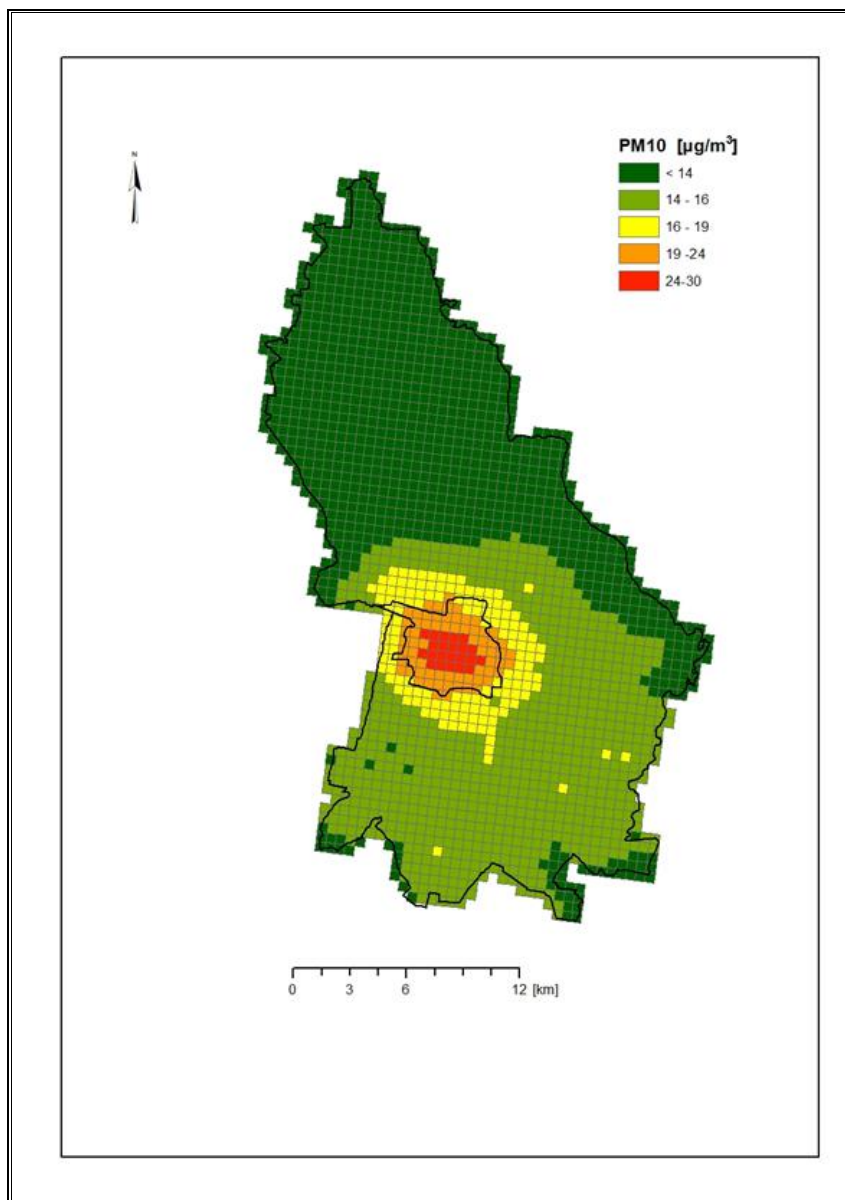
Źródło: Dane z WIOŚ Gdańsk

Rysunek 12. Stężenie średnioroczne dwutlenku siarki w Gminie Chojnice

Źródło: Dane z WIOŚ Gdańsk

Rysunek 13. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w Gminie Chojnice

Źródło: Dane z WIOŚ Gdańsk

Analizując wyżej przedstawione rysunki można zauważyć, że na terenie Gminy Chojnice występują niewielkie obszary, na których odnotowano wartość stężenia średniorocznego ww. substancji, która wychodzi poza poziom normy. Oznacza to, że stan powietrza na terenie Gminy jest dobry i nie występują poważniejsze zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza w Gminie Chojnice.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza.

Tabela 10. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring powietrza na terenie strefy pomorskiej, do której należy Gmina Chojnice, • korzystne warunki klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii (słoneczna, biomasa); 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na potrzeby c.o. i c.w.u., • niedostateczna wiedza mieszkańców Gminy w obszarze ochrony klimatu, • położenie Gminy w strefie pomorskiej, dla której odnotowano przekroczony poziom benzo(a)pirenu, pyłu PM10 w powietrzu.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii, • rosnące zainteresowanie wśród mieszkańców wykorzystaniem OZE; 	<ul style="list-style-type: none"> • napływ zanieczyszczeń powietrza spoza Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2 Zagrożenia hałasem

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz

wzmoczonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Chojnice jest hałas komunikacyjny, głównie w obrębie dróg krajowych i wojewódzkich, które przebiegają przez jej obszar.

Hałas przemysłowy

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie Gminy Chojnice istnieją potencjalne źródła hałasu o charakterze przemysłowym, jednak brak jest danych w raportach z działalności kontrolnej WIOŚ w związku z zagrożeniem standardów akustycznych.

Główne obiekty mogące potencjalnie powodować uciążliwości dla mieszkańców w zakresie emisji hałasu występujące na terenie Gminy Chojnice to:

- Firma Rodzinna DRO-BET Musolf sp. z o.o. przy ul Kościerskiej;
- Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych inż. Kazimierz Ginter przy ul. Kolejowej;
- Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych inż. Kazimierz Ginter przy ul. Łużyckiej;

Z tego względu w pracach planistycznych dotyczących zagospodarowania terenów przyległych należy uwzględnić możliwość występowania uciążliwości hałasu w otoczeniu wymienionych obiektów.

Hałas komunikacyjny

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków. Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Źródłem hałasu jest także linia kolejowa, która przebiega przez teren Gminy. W ocenie hałasu szynowego należy uwzględnić takie czynniki, jak m.in., rodzaj taboru kolejowego, jednostki napędowej czy rodzaj podłoża i warunki otoczenia linii kolejowych.

Przez teren Gminy przebiega obwodnica Chojnic, z tego względu w pracach planistycznych dotyczących zagospodarowania terenów przyległych, należy uwzględnić możliwość występowania uciążliwości hałasu w otoczeniu wymienionych obiektów.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

Teren Gminy Chojnice nie jest objęty systematycznymi badaniami klimatu akustycznego środowiska. Obowiązek przeprowadzenia takich badań i sporządzania odpowiednich map zagrożenia obejmuje aglomeracje powyżej 100 tys. mieszkańców i tereny położone w zasięgu podstawowych źródeł hałasu: komunikacyjnych, przemysłowych i komunalnych.

Źródło: Dane WIOŚ Gdańsk

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegawczych w zakresie ochrony przed hałasem. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowana sieć komunikacyjna, • brak stałej kontroli natężenia hałasu na terenie Gminy ze strony WIOŚ.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nowe technologie ochrony przed hałasem (ekrany akustyczne, maty antywibracyjne, pasy zieleni, większa izolacyjność akustyczna budynków). • prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój komunikacji.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.3 Pola elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola

elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Energia elektryczna dla Gminy Chojnice dostarczana jest z zewnątrz liniami wysokiego napięcia. Głównym źródłem zasilania są stacje GPZ 110/15 kV:

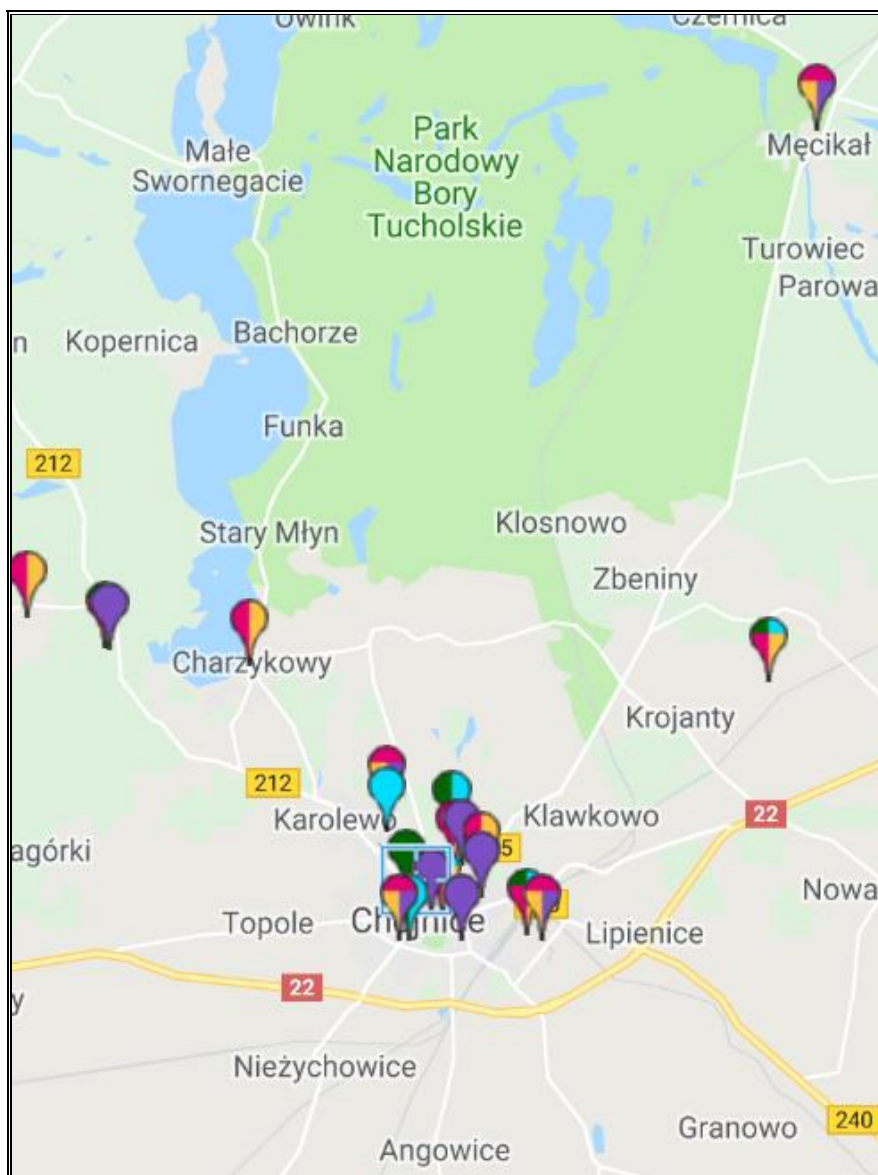
- GPZ Chojnice Przemysłowa,
- GPZ Chojnice Kościerska,
- GPZ Brusy.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojnice.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na obszarze Gminy Chojnice zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Poniższy rysunek przedstawia zlokalizowane na terenie Gminy i w jej okolicy stacje telefonii komórkowej: Plus (kolor zielony), T-mobile (kolor różowy), Orange (kolor pomarańczowy), Play (kolor fioletowy) i pozostali - Aero2, Sferia (kolor błękitny).

Rysunek 14. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Chojnice

Źródło: Mapa nadajników GSM, UMTS, CDMA w Polsce, <http://beta.btsearch.pl/>

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645).

Na terenie Gminy Chojnice nie były prowadzone pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych w latach 2016-2017. Analizując sprawozdania z pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego z 2016 i 2017 roku przesyłane przez operatorów stacji bazowych telefonii komórkowej wykonał 7 kontroli na dokumentach. W żadnym przypadku nie stwierdzono w miejscach dostępnych dla ludności przekraczania natężenia pola.

Źródło: Dane WIOŚ w Gdańsku, Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim 2016

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> średnia koncentracja bazowych stacji telefonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> brak stałego monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> szczegółowe regulacje prawne dotyczące poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych oraz lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, uwzględnianie infrastruktury technicznej emitującej promieniowanie elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wydawanie decyzji związanych z lokalizacją instalacji, przewodzenie procedur oddziaływania na środowisko. 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media (radio, telewizję, Internet),

Źródło: Opracowanie własne

3.2.4 Gospodarowanie wodami

Gmina Chojnice położona jest w regionie wodnym Wisły w obszarze Dorzecza Wisły. Na terenie Gminy występują następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd):

- **JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych:**
  - LW20290 – Charzykowskie;
  - LW20299 – Ostrowite;
  - LW20310 – Karsińskie;
  - LW20323 – Witoczno;
  - LW20356 – Śluza;
  - LW20371 – Spierewnik;
  - RW20001729249 – Raciąska Struga z jeziorami Spierewnik, Grochowskie, Stobno;
  - RW200017292569 – Kicz z jeziorem Żalińskim;
  - RW200017292659 – Kamionka do wypływu z jez. Mochel;
  - RW200018292329 – Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk;
  - RW20001929219 – Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego;

- RW2000232923149 - Czerwona Struga;
- RW20002329268 – Wytrych;
- RW2000252923979 - Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wpływu z jez. Kosobudno.

Tabela 13. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
LW20290	Charzykowskie	3a Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20299	Ostrowite	2a Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane	naturalna	-	niezagrożona	bardzo dobry stan ekologiczny
LW20310	Karsińskie	3a Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20323	Witoczno	3b Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20356	Śluza	3b Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20371	Spierewnik	3a Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20001729249	Raciąska Struga z jeziorami Spierewnik, Grochowskie, Stobno	17 Potok nizinny piaszczysty	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW200017292569	Kicz z jeziorem Zalińskim	17 Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200017292659	Kamionka do wpływu z jez. Mochel	17 Potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200018292329	Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk	18 Potok nizinny żwirowy	SZCW	zły	niezagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW20001929219	Brda od wpływu z jez. Końskiego do	19 Rzeka nizinna piaszczysto-	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
	wpływu do jez. Charzykowskiego	gliniasta				
RW2000232923149	Czerwona Struga	23 Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów trofotwórczych	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002329268	Wytrych	23 Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów trofotwórczych	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW2000252923979	Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno	25 Ciek łączący jeziora	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Klasyfikacja i ocena stanu JCWP Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno i Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk na przestrzeni lat 2011-2016 została przedstawiona w poniższych tabelach. Pod wszystkimi tabelami zawarto informacje podsumowujące wyniki monitoringu JCWP.

Tabela 14. Programy monitoringu JCWP

MD	MO	MD/MO	MBO	MDna	MOna	MDna/MOna	MOPI	MORE	MORO	MOEU
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
								TAK		TAK
TAK*	TAK	TAK		TAK	TAK	TAK				
TAK	TAK	TAK		TAK	TAK	TAK				TAK

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

*- badania zostały przeprowadzone.

Tabela 15. Dane JCWP/PPK

L.p.	Kod PPK	Nazwa PPK	WIOŚ	Kategoria JCWP	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ abiotyczny JCWP	Status JCWP	Kategoria obszaru badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	PL01S0201_3232	Dopływ z Chojnic - Chojniczki	WIOŚ w Gdańsku. Delegatura w Słupsku	RW	PLRW2000252923979	Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno	25	NAT	ciek
23	PL01S0201_3230	Brda - Drzewicz	WIOŚ w Gdańsku. Delegatura w Słupsku	RW	PLRW2000252923979	Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno	25	NAT	ciek
69	PL01S0201_0826	Chocina - Chocimski Młyn	WIOŚ w Gdańsku. Delegatura w Słupsku	RW	PLRW200018292329	Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk	18	SCW/ SZCW	ciek

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 16. Elementy biologiczne

Lp.	Fitobentos			Makrofity			Makrobezkręgowce bentosowe			Ichtiofauna			Klasa elementów biologicznych		
	1.2.			1.3.			1.5.			1.6.					
	wartość indeksu**	Klasa	rok	wartość indeksu**	Klasa	rok	wartość indeksu**	Klasa	rok	wartość indeksu**	Klasa	rok	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
	27	28	29	33	34	35	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1	0,49	2	2016										2016	2016	2
23	0,62	1	2016	40,9	2	2016	0,806	2	2016		3	2014	2014	2016	3
69	0,57	2	2016	41,5	2	2016	0,872	2	2016				2016	2016	2

Źródło: Dane z WIOŚ W Gdańsku

Tabela 17. Elementy hydromorfologiczne

Lp.	Obserwacje hydromorfologiczne		
	wartość indeksu**	Klasa	rok
	48	49	50
1			
23		1	2016
69		2	2016

Źródło: Dane z WIOŚ W Gdańsku

Tabela 18. Stan fizyczny JCWP

Lp.	Temperatura wody			Barwa		Zawiesina ogólna		
	3.1.1.			3.1.3.		3.1.5.		
	stężenie średnie**	klasa	rok	wartość indeksu**	rok	stężenie średnie**	klasa	rok
	51	52	53	56	57	61	62	63
1	12,9	1	2016					
23	11	1	2016	12	2016	4,3	1	2016
69	11	1	2016	22	2016	7,4	1	2016

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 19. Warunki tlenowe

Lp.	Tlen rozpuszczony			BZT5			ChZT - Mn			Ogólny węgiel organiczny			ChZT - Cr		
	3.2.1.			3.2.2.			3.2.3.			3.2.4.			3.2.6.		
	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok
	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	79	80	81
1	6,8	3	2016	5,8	3	2016				12,1	2	2016			
23	10,9	1	2016	2,4	1	2016	4,3	1	2016	8,1	1	2016	15	1	2016
69	10,1	1	2016	2,2	1	2016	5,6	1	2016	7,9	2	2016	16	1	2016

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 20. Zasolenie

Lp.	Przewodność w 20 °C			Substancje rozpuszczone			Siarczany			Chlorki			Wapń			Magnez			Twardość ogólna		
	3.3.2.			3.3.3.			3.3.4.			3.3.5.			3.3.6.			3.3.7.			3.3.8.		
	wartość średnia**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	wartość średnia**	klasa	rok
	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
1	1026	3	2016	675	3	2016													277	3	2016
23	276	1	2016	177	1	2016	21,5	2	2016	10,9	2	2016	46,8	1	2016	5	1	2016	152	1	2016
69	303	1	2016	208	-	2016													164	1	2016

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 21. Zakwaszenie

Lp.	Odczyn pH			Zasadowość ogólna		
	wartość średnia**	klasa	rok	wartość średnia**	klasa	rok
	106	107	108	109	110	111
1	7,4-7,9	2	2016			
23	8,1 - 8,7	>2	2016	128,2	1	2016
69	7,8 - 8,4	>2	2016			

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

W poniższej tabeli przedstawiono badania przeprowadzone w JCWP Chocina – Chocimski Młyn, Drzewicz oraz Dopytyw z Chojnic-Chojniczki z podziałem na poszczególne dni i miesiące w 2016 roku:

Tabela 22. Badania JCWP Chocina-Chocimski Młyn w 2016 roku

Wskaźnik*	25.0 1	1.03	14.03	18.04	09.05	20.06	04.0 7	22.08	19.09	03.10	21.1 1	05.1 2
Temperatura		2,7	3,5	10,4	15,8	17,7		16	12,8	12,3		
Barwa				15	16	23		38	20	19		
Zawiesina ogólna				23	13	4		2,4	<2	<2		
Tlen rozpuszczony		12,2	12,1	10,5	9,6	8,8		8,6	9,9	9,4		
BZT5		3,5	3,7	2,8	2,9	1,1		0,8	1,5	1		
ChZT-Mn				10	9,5	4,9		2,9	3,2	3,3		
OWO		6,1	11	9,91	6,56	7,32		9,69	6,12	6,41		
ChZT-Cr				26,6	22,1	12,2		20,2	8,5	7,4		
Przewodność w 20°C		316	318	305	301	297		297	296	291		
Substancje rozpuszczone				216	196	220		204	201	213		
Twardość ogólna	162	160	154	168	164	158	144	166	166	160	196	168
Odczyn pH		8,2	8,4	7,9	8,1	8,2		7,8	8,1	8		
Azot amonowy		0,28 3	0,346	0,12	0,212	0,064 9		<0,025	0,028 4	<0,02 5		
Azot Kjeldahla		1,69	1,11	1,28	0,99	0,61		<0,5	0,64	0,89		
Azot azotanowy		1,1	1,1	0,97	0,9	0,97		0,66	0,8	0,87		
Azot azotynowy			0,015 6	0,013 8	0,040 3	0,049 5		0,0066 8	0,009 4			
Azot ogólny		2,78	2,23	2,26	1,94	1,62		0,91	1,44	1,77		
Fosforany		0,11	0,16	0,14	0,17	0,17		0,18	0,16	0,15		
Fosfor ogólny		0,15	0,057	0,11	0,1	0,085		0,084	0,066	0,059		
Krzemionka				6								

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 23. Badania JCWP Drzewicz w 2016 roku

Wskaźnik*	25.0 1	1.03	14.03	18.04	09.05	20.0 6	04.0 7	22.0 8	19.09	03.10	21.1 1	05.12
Temperatura	1,5	2,6	3	10	14,9	20,2	21,7	19,6	18,7	15,1	5,9	3,6
Barwa	10	11	12	10	11	12	12	12	18	13	12	11
Zawiesina ogólna	<2	3,6	5,7	9,5	2,6	8,3	9,2	4,4	4,1	<2	<2	<2
Tlen rozpuszczony	10,9	13,3	14,8	13	11,5	9,8	11,1	9,7	7	7,7	10,3	11,8
BZT5	1,4	2,8	3,6	2,7	2,4	2,4	4,6	2,5	2	1,2	1,6	1,9
ChZT-Mn	6,3	4	4,4	2,7	5	3,7	2,8	3,4	3,4	7,4	5,8	2,5
OWO	7,2	12,6	7,8	7,2	7,71	7,31	9,2	10,3	8,01	6,89	5,61	7,9
ChZT-Cr	12	14,3	12,5	18,8	17,7	14	23,9	19,1	16,6	14,1	12,2	10,6
Przewodność w 20°C	314	304	299	286	280	257	248	257	263	272	229	306
Substancje rozpuszczone	195	182	219	192	103	177	158	160	166	184	200	190
Twardość ogólna	21	22	24	23	23	19	20	21	21	21	22	21

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Wskaźnik*	25.0 1	1.03	14.03	18.04	09.05	20.0 6	04.0 7	22.0 8	19.09	03.10	21.1 1	05.12
Odczyn pH	9,7	9,5	11	11	7	11	10	9	19	11	11	11
Azot amonowy	49,1	50	37,1	49,3	50,4	45,6	42,9	54,5	46	45,5	51,3	40,3
Azot Kjeldahla	4,88	4,4	6,05	4,88	5,3	4,08	4,43	5,23	4,65	4,72	5,04	6,78
Azot azotanowy	0,55	0,91	0,43	<0,22 6	0,152	<0,2 26	<0,2 26	0,11	<0,22 6	<0,22 6	0,27	0,33
Azot azotynowy	0,02 62	0,00 27	0,003 04	0,003 59	0,002 79	<0,0 02	<0,0 02	<0,0 02	0,003 72	0,002 92	0,00 87	0,007 77
Azot ogólny	1,86	2,02	1,43	0,86	1,2	0,8	1,08	0,89	1,33	1,03	1,15	1,21
Fosforany	0,18	0,08 1	0,055	<0,02	<0,02	0,05 4	<0,0 2	0,54	0,16	0,15	0,3	0,29
Fosfor ogólny	0,07	0,06 3	0,14	0,046	0,024	0,06 4	0,05	0,19	0,069	0,065	0,1	0,1
Krzemionka				2	2	4		4	10	10		

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 24. Badania JCWP Dopływ z Chojnic – Chojniczki w 2016 roku

Wskaźnik*	02.02	22.03	20.04	12.05	15.06	29.08	12.09	10.10
Temperatura	5,5	6,7	11,2	16,5	17,7	16,7	18,4	10,1
Tlen rozpuszczony	9,2	7,3	8,2	5,2	5,6	6,2	4,8	7,9
BZT5	8,7	6,3	7,4	9	5,6	2,6	4	2,9
OWO	9,1	8,31	20,2	16,2	14	8,5	7,53	13,1
Przewodność w 20°C	777	1161	988	1253	1064	872	1084	1009
Substancje rozpuszczone	471	733	641	830	872	520	749	584
Twardość ogólna	196	316	288	282	280	318	290	246
Odczyn pH	7,4	7,9	7,8	7,8	7,8	7,6	7,6	7,9
Azot amonowy	7,57	2,45	1,82	3,16	1,53	0,305	0,283	0,286
Azot Kjeldahla	11,2	6,5	4,38	5,8	3,36	0,89	2,12	1,8
Azot azotanowy	2,1	1,23	2,2	3,49	4,22	9,2	6,25	0,132
Azot ogólny	13,7	7,8	6,7	9,6	8,04	10,6	8,5	2,04
Fosforany	1,75	5,94	2,44	3,85	3,35	1,31	0,95	0,81
Fosfor ogólny	1,23	2,12	1,06	1,32	1,19	0,47	0,74	0,38

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

W poniższych tabelach przedstawiono klasyfikację i ocenę stanu JCWP Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego w 2017 roku:

Tabela 25. Programy monitoringu

MD	MO	MD/MO
11.1	11.2	11.3
TAK	TAK	TAK

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 26. DANE JCWP/PPK Brdy od wypływu z jez. Końskiego do jez. Charzykowskiego

Kod PPK	Nazwa PPK	Kategoria JCWP	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ abiotyczny JCWP	Status JCWP	Czy obszar badań znajduje się na zbiorniku zaporowym (TAK/NIE)
2	3	5	6	7	8	9	10
PL01S020 1_0802	Brda- Kopernica	RW	PLRW20001 929219	Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego	19	NAT	NIE

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 27. Elementy biologiczne

Fitobentos			Makrofity			Makrobezkręgowce bentosowe			Ichtiofauna				Klasa elementów biologicznych		
1.2.			1.3.			1.5.			1.6.						
wartość indeksu **	Klasa	rok	wartość indeksu **	Klasa	rok	wartość indeksu **	Klasa	rok	EFI+PL/IBI_PL/LFI+/LFI_EN	wartość indeksu**	Klasa	rok	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
17	18	19	23	24	25	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
0,635	1	2017	39	2	2017	0,667	3	2017	0,392	0,2	4	2017	2017	2017	4

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 28. Elementy hydromorfologiczne

Obserwacje hydromorfologiczne			
HIR	Wk	Klasa	rok
39	40	41	42
0,653	0,961	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 29. Stan fizyczny JCWP

Temperatura wody			Barwa		Zawiesina ogólna		
3.1.1.			3.1.3.		3.1.5.		
stężenie średnie**	klasa	rok	wartość indeksu**	rok	stężenie średnie**	klasa	rok
43	44	45	48	49	53	54	55
15	1	2017	24	2017	2,6	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 30. Warunki tlenowe

Tlen rozpuszczony			BZT5			ChZT - Mn			Ogólny węgiel organiczny			ChZT - Cr		
3.2.1.			3.2.2.			3.2.3.			3.2.4.			3.2.6.		
stężenie średnie**	klasa	Rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok
56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	71	72	73
7,2	1	2017	2,1	1	2017	5,4	1	2017	6,8	1	2017	14	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 31. Zasolenie

Przewodność w 20 °C			Substancje rozpuszczone			Siarczany			Chlorki			Wapń			Magnez			Twardość ogólna		
3.3.2.			3.3.3.			3.3.4.			3.3.5.			3.3.6.			3.3.7.			3.3.8.		
wartość średnia**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	stężenie średnie**	klasa	rok	wartość średnia**	klasa	rok
77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97
286	1	2017	198	1	2017	20,5	1	2017	8,9	1	2017	52,8	1	2017	4,6	1	2017	163	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Tabela 32. Zakwaszenie

Odczyn pH			Zasadowość ogólna		
3.4.1.			3.4.2.		
wartość średnia**	klasa	rok	wartość średnia**	klasa	rok
98	99	100	101	102	103
7,75	1	2017	139,7	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Gdańsku

Podsumowanie informacji w tabelach:

Analizując powyższe badania można wyciągnąć następujące wnioski:

- Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno (Dopływ z Chojnic – Chojniczki)

Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno została zakwalifikowana do II klasy. Stan wód ww. JCWP można określić jako dobry. Wartości rozpuszczonych substancji mineralnych w zbiorniku nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu.

- Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno (Brda – Drzewicz)

Rozpuszczone substancje mineralne w zbiorniku Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do wypływu z jez. Kosobudno nie przekraczały wartości dopuszczalnych. Klasyfikacja elementów biologicznych odpowiadała III klasie, co oznacza, że jego stan jest zły.

- Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk (Chocina – Chociński Młyn)

Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że Chocina z jeziorami Gwiazdy i Trzebielsk została zakwalifikowana do klasy II. Oznacza to, że stan wód zbiornika jest dobry. Wartości rozpuszczonych substancji mineralnych w zbiorniku nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu.

- Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego (Brda – Kopernica)

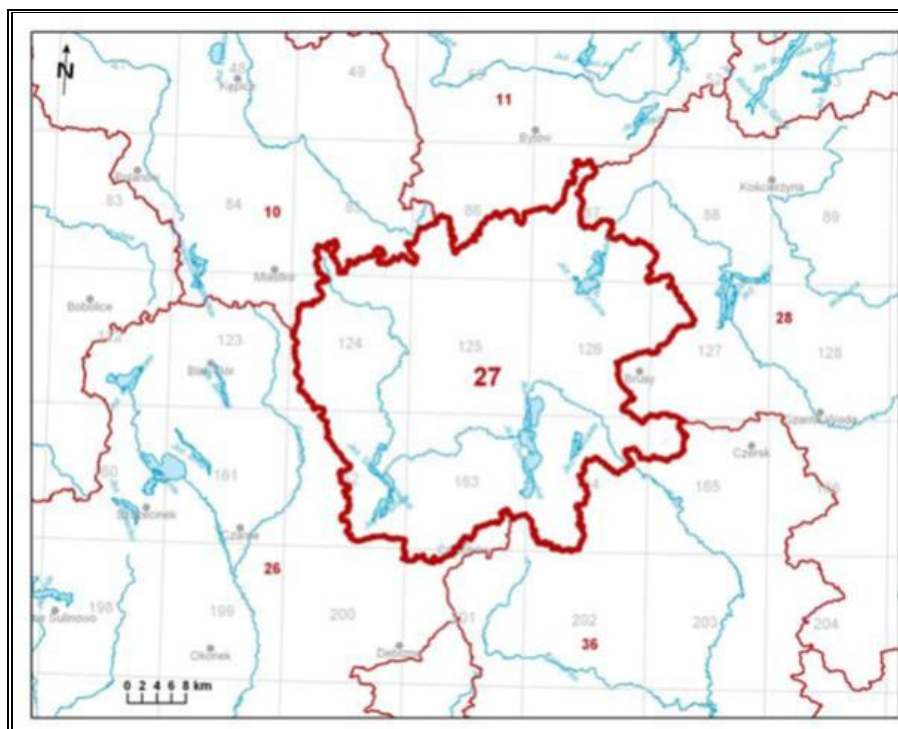
Ze względu na klasyfikację elementów biologicznych zbiornika Brda od wypływu z jez. Końskiego do wpływu do jez. Charzykowskiego, która została przypisana do klasy IV, stan wód w zbiorniku można określić jako zły. Natomiast nie odnotowano przekroczenia wartości rozpuszczonych substancji mineralnych w wodzie.

➤ **JCWPD – jednolite części wód podziemnych**

- PLGW200027

Na poniższym rysunku przedstawiono położenie jednolitych części wód podziemnych, które swym zasięgiem obejmują Gminę Chojnice.

Rysunek 15. Jednolita część wód podziemnych - PLGW200027

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/>

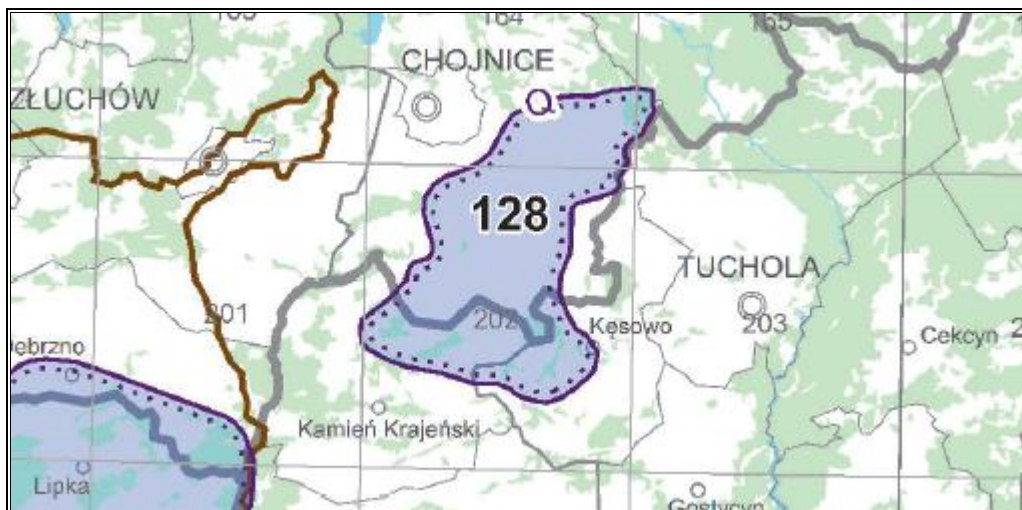
Obszar JCWPd 27 jest regionalnym obszarem zasilania wód, który obejmuje Równinę Charzykowską i Bory Tucholskie. Zasilanie poziomów wodonośnych na terenach wysoczyzn na omawianym obszarze odbywa się w wyniku infiltracji wód opadowych. Poziomy wodonośne zasilane są przez opady bezpośrednio lub pośrednio, poprzez przesączanie przez kompleksy słabo przepuszczalne. Wody podziemne spływają na wschód w kierunku Doliny Wisły. Oś drenażu stanowi rzeka Brda i jeziora, przez które przepływa. Poziomy wodonośne tworzą jednolity system wodonośny, w ramach którego można wydzielić przepływ lokalny, pośredni i regionalny.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/>

GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH

W południowej części Gminy Chojnice znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 128, który jest zbiornikiem międzymorenowym, czwartorzędowym o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych – 20 tys. m³/d. Czystość zbiornika została zakwalifikowana do klasy 1b, co oznacza, że wody zbiornika są wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczone i odpowiadają normom do picia oraz celów gospodarczych.

Rysunek 16. GZWP nr 128 na terenie Gminy Chojnice

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl>

Zanieczyszczenia wód podziemnych, w tym Głównych Zbiorników Wód Podziemnych są konsekwencją zdarzeń niezamierzonych. Potencjalnymi zagrożeniami, które mogą doprowadzić do zanieczyszczenia wód GZWP 128 są: nieszczelności i pęknięcia rurociągów i kanalizacji, awarie instalacji technologicznych, wysypiska odpadów, oczyszczalnie ścieków. Zasadnicze rodzaje zanieczyszczeń wód podziemnych GZWP 128 mogą pochodzić z przemysłu, rolnictwa, gospodarki komunalnej i transportu.

ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Chojnice należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

W przypadku nadmiernego, długotrwałego spływu składników biogenych do wód, dochodzi do ich przeżyźnienia. Proces ten, zwany eutrofizacją prowadzi do szeregu konsekwencji tj. zakwity (gwałtowny rozwój makrofitów i toksycznego fitoplanktonu – glony, sinice), zakwaszenie wód, pogłębienie strefy beztlenowej, spadek przezroczystości wody, wymieranie ichtiofauny, znaczne pogorszenie walorów użytkowych, przyrodniczych i rekreacyjnych wód. W efekcie, zbiornik wodny ulega postępującej degradacji, która może doprowadzić do jego całkowitego zaniku na skutek zarastania. Eutrofizacja stanowi obecnie ogromne zagrożenie dla wszystkich wód powierzchniowych na terenie Polski ze względu na

nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, które dostają się do wód na skutek spływu powierzchniowego. Rolnictwo zanieczyszcza wodę poprzez niewykorzystane składniki środków ochrony roślin, czy nawozów, nieodpowiednie miejsca składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych (stałych i płynnych), które znajdują się w pobliżu obór, chlewików, czy kurników. Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu wód z terenu zagród, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymaganym standardom.

Na czystość wód powierzchniowych ma również sposób użytkowania melioracji wodnych szczegółowych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodzią. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one do wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Zgodnie z poniższym rysunkiem na terenie Gminy Chojnice występują obszary zagrożone występowaniem powodzi.

Rysunek 17. Obszary w Gminie Chojnice narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Tabela 33. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • brak zagrożenia powodziowego, • monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych, • dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie czystości wód ze względu na działalność rolniczą.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na danym obszarze istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

Zgodnie z danymi GUS na terenie Gminy Chojnice funkcjonuje sieć wodociągowa o długości 369 km, a 88,41% mieszkańców Gminy jest do niej podłączonych.

Kanalizacja sanitarna ma długość 166,2 km i korzysta z niej 65,05% mieszkańców Gminy Chojnice.

Systemem kanalizacyjnym odprowadzane są ścieki z następujących miejscowości: Angowice, Charzykowy, Bachorze, Funka, Chojniczki, Ciechocin, Czartołomie, Jarcewo, Doręgowice, Granowo, Kłodawa, Krojanty, Pawłowo, Lichnowy, Chojnaty, Moszczenica, Niezychowice, Nowy Dwór, Gockowice, Nowa Cerkiew, Szlachetna Nowa Cerkiew, Ogorzeliny, Ogorzeliny Osiedle Słoneczne, Burdychowo, Ostrowite, Ostrowite ZR, Pawłówko, Powalki, Raclawki, Sławęcín, Silno, Zbeniny, Swornegacie, Małe Swornegacie, Zbrzyca.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Ścieki z Gminy Chojnice odprowadzane są do oczyszczalni ścieków:

- oczyszczalnia w Swornegaciach – odprowadzane są tam ścieki z miejscowości Swornegacie i Małe Swornegacie grawitacyjno-pompowym układem kanalizacji. Jest to kanalizacja mechaniczno-biologiczna, która pracuje w oparciu o reaktor biologiczny,
- oczyszczalnia w Chojnicach – ścieki odprowadzane tam są bezpośrednio, bądź do kanalizacji miejskiej i razem ze ściekami z miasta na oczyszczalnię.
- Oczyszczalnia ścieków osiedlowe typu Bioclere w miejscowości Ciechocin, Lichnowy, Cołdanki.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Chojnice

STACJE UZDATNIANIA WODY

Na terenie Gminy Chojnice znajduje się siedem stacji ujęć wody:

- Charzykowy – zaopatruje miejscowość Charzykowy;
- Chojniczki – zaopatruje Chojniczki, Jarcewo, Czartołomie;
- Krojanty – zaopatruje Krojanty i Klawkowo;

- Lichnowy – zaopatruje Lichnowy, Ostrowite, Ciechocin, Granowo;
- Nieżychowice – zaopatruje – Nieżychowice, Angowice i Cołdanki;
- Ogorzeliny – zaopatruje Ogorzeliny, Melanowo, Melanówko;
- Pawłowo – zaopatruje Pawłowo, Pawłówko, Silno, Objezierz, Gockowice, Nowa Cerkiew i Raclawki;
- Sławęcín – zaopatruje Sławęcín.

Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej zaopatruje ludność w wodę o jakości zgodnej z polskimi normami.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 34. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie sprawnej oczyszczalni ścieków. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne wyposażenie Gminy w sieć wodociągową i kanalizacyjną.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej; • wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków, 	<ul style="list-style-type: none"> • niewłaściwe zagospodarowywanie nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości, • brak uzasadnienia ekonomicznego dla budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach o małej gęstości zaludnienia..

Źródło: Opracowanie własne

3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby

GLEBY

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);
- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalni lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Gmina Chojnice pod względem jakości gleb dzieli się na dwa obszary:

- w północnej części Gminy przeważają gleby słabe, wykształcone z piasków gliniastych. Są to gleby brunatne wylugowane oraz biellicowo-brunatne. Na tym terenie przeważa gospodarka leśna;
- w centralnej oraz południowej części przeważają gleby dobre. Są to gleby wytworzone na piaskach gliniastych lekkich i słabogliniastych. Gleby te należą do typu gleb brunatnych wylugowanych, pseudobiellicowych, biellicowo-brunatnych oraz wylugowanych. Na tym terenie dominuje rolnicze wykorzystanie ziemi.

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Obowiązek prowadzenia badań gleb wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. art. 26 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799).

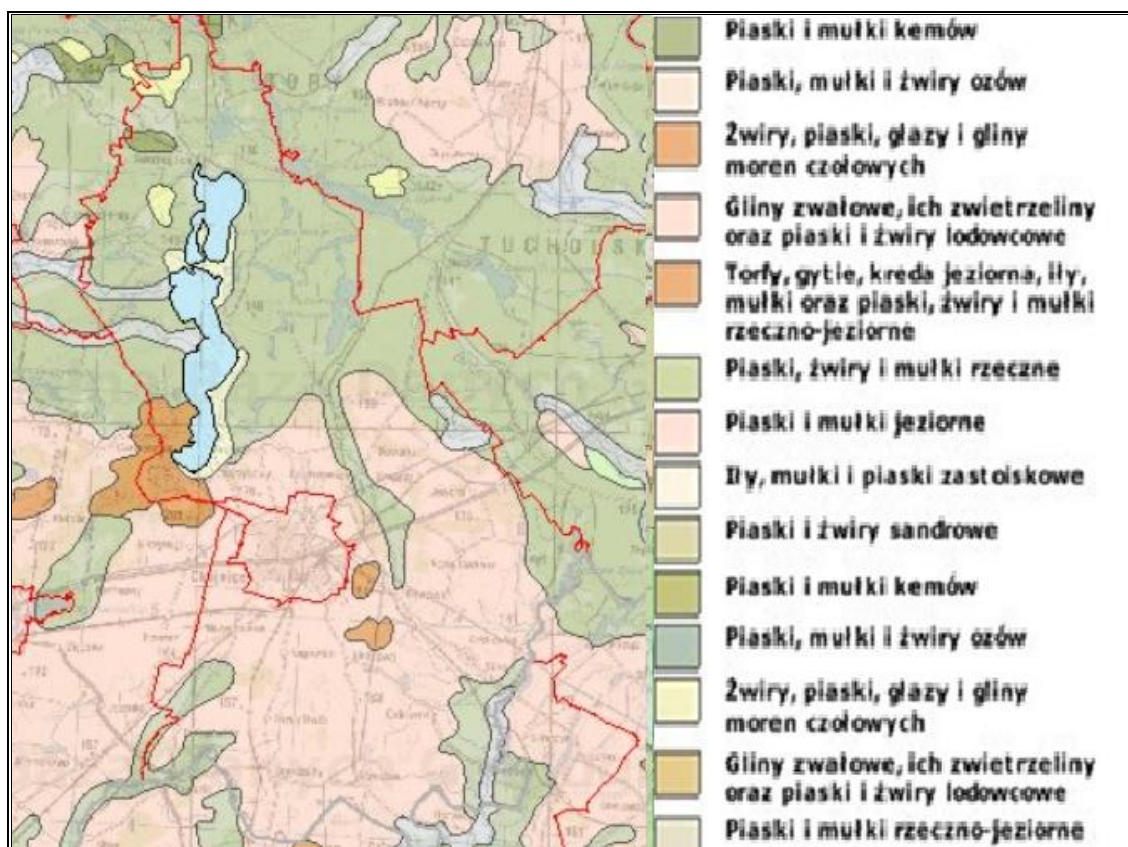
Badania chemizmu gleb realizowane są przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Żadne z punktów pomiarowych analizowanych w opracowaniu *Monitoring Chemizmu Gleb Ornych w Polsce w latach 2015-2017* nie był zlokalizowany na terenie Gminy Chojnice.

Źródło: <http://www.gios.gov.pl/pl/>

GEOLOGIA

Według Centralnej Bazy Danych Geologicznych na terenie Gminy Chojnice dominują gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, piaski i mułki kemów oraz żwiry, piaski, głązy i gliny moren czołowych. Ich rozmieszczenie zostało przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 18. Położenie geologiczne Gminy Chojnice

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

OBSZARY GÓRNICZE

Na terenie Gminy Chojnice występują obszary górnicze, takie jak:

- Obszar górniczy „Chojnice II” - zgodnie z koncesją nr 3/08 (udzieloną na 25 lat tj. do dnia 21 kwietnia 2033 r. na wydobywanie kopaliny pospolitej - kruszywa naturalnego sposobem odkrywkowym ze złoża Chojnice II położonego na części działki nr 653/5 w miejscowości Chojnice. Obszar górniczy o powierzchni 152 471,6 m².
- Obszar górniczy „Doręgowice”;
- Obszar górniczy „Doręgowice I”;
- Obszar górniczy „Kłodawa”;
- Obszar górniczy „Moszczenica II”;
- Obszar górniczy „Moszczenica IVB”;
- Obszar górniczy „Ostrowite”.

Z obszarów Chojnice II oraz Chojnice II wydobywane są kruszywa naturalne, stanowiące kopaliny pospolite. Eksploatacja kruszywa odbywa się sposobem odkrywkowym, systemem łądowym i nadpoziomowo.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chojnice

Rysunek 19. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Chojnice

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

OSUWISKA

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

Źródło: System Osłony Przeciwosuwiskowej; <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 35. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> nie występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych; występowanie złóż kruszyw naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość niekontrolowanej eksploatacji surowców.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych. 	<ul style="list-style-type: none"> presja ze strony działających podmiotów gospodarczych zajmujących się eksploatacją złóż kopalin.

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Gleby.

Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> korzystne położenie fizyczno-geograficzne Gminy, rozwój rolnictwa ekologicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> brak monitoringu jakości gleb, słaba jakość gleb.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, ustalane do przestrzegania normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców zapobiegające skażeniu gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> postępująca urbanizacja i fragmentacja terenu, nieregularność opadów atmosferycznych, rosnące zagrożenia występowania zjawiska suszy.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Problem gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Niewłaściwe postępowanie z odpadami ma negatywny wpływ na otaczającą przyrodę oraz zdrowie ludzi. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki w tym zakresie oraz minimalizacja ilości powstających odpadów.

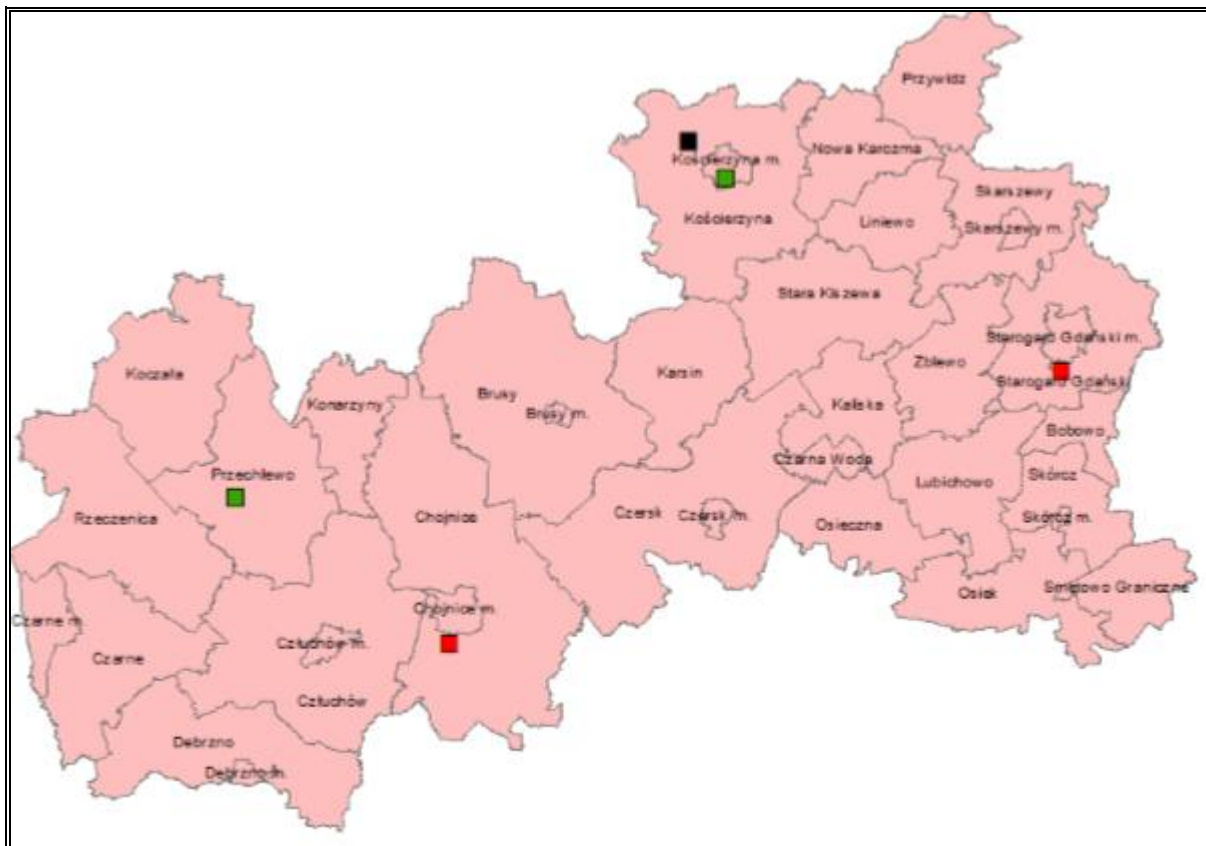
W *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022* zostały wyznaczone 4 regiony:

- Północny,
- Południowy,
- Zachodni,

– Wschodni.

Gmina Chojnice należy do Regionu Południowego. Obejmuje on 32 Gminy z powiatów chojnickiego i człuchowskiego oraz gminy zrzeszone w Związku Gmin Wierzyca – gminy z powiatów starogardzkiego, kościerskiego i gdańskiego.

Rysunek 20. Południowy Region gospodarowania odpadami komunalnymi

Źródło: Plan gospodarki odpadami województwa pomorskiego

Na terenie Gminy Chojnice obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Chojnice* przyjęty Uchwałą nr XXIII/393/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Chojnice”.

Regulamin określa szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, w tym:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości;
- rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;

- częstotliwość i sposoby pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- wymagania dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;
- wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

W ramach dokumentu właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania co najmniej następujących frakcji powstających odpadów:

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- przeterminowane lekarstwa i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- zużyte opony,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym również opakowania ulegające biodegradacji,
- odpady zielone.

Tabela 37. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Chojnice (2017 r.)

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości przez firmy wywozowe		
15 01 07	Opakowania ze szkła	342,088
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	551,105
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	1,100
16 01 03	Zużyte opony	11,190
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	9,660
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	2,870
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,020
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (BIO)	29,160
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół)	505,560
20 03 01	Niesegregowane odpady komunalne	3955,887
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	157,010
20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	375,400
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	12,380
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	4,539
Odpady zebrane w punkcie selektywnego zbierania odpadów		
20 01 02	szkło	1,450
15 01 07	Opakowania ze szkła	0,120
16 01 03	Zużyte opony	27,758
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	38,410
17 01 02	Gruz ceglany	0,380
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	0,080
17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.	2,440
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż	159,670

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
	wymienione w 17 01 06	
17 02 02	szkło	8,430
17 02 03	Tworzywa sztuczne	68,690
17 03 80	Odpadowa papa	15,520
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	6,540
20 01 01	Papier i tektura	1,330
20 01 10	odzież	0,180
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	1,530
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,070
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,390
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,510
20 01 39	Tworzywa sztuczne	37,480
20 01 40	Metale	0,120
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (BIO)	61,640
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół)	0,100
20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	0,104
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	41,800
RAZEM		6445,6

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Chojnice za 2017 r. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz.U. z 2017 r., poz. 2412) w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego

użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych Gmina Chojnica osiągnęła wskazane odpowiednie poziomy recyklingu na 2017 rok.

Gmina posiada *Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Chojnice*, który opracowano w 2013 roku. Celem programu było doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane dotyczące masy wyrobów zawierających azbest zebranych z Gminy Chojnice.

Tabela 38. Masa wyrobów azbestowy zebranych Gminy Chojnice

zinwentaryzowane	
razem	6 440 119
osoby fizyczne	5 916 786
osoby prawne	523 333
unieszkodliwione	
razem	1 027 648
osoby fizyczne	856 906
osoby prawne	170 742
pozostałe do unieszkodliwienia	
razem	5 412 471
osoby fizyczne	5 059 880
osoby prawne	352 591

Źródło: <https://bazaazbestowa.gov.pl>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 39. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • uporządkowany system gospodarki odpadami, • mała ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, • usuwanie odpadów zawierających azbest, • osiągnięty poziom recyklingu dla poszczególnych mas odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • ciągła edukacja ekologiczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca produkcja odpadów,

	<ul style="list-style-type: none"> niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

3.2.8 Zasoby przyrodnicze

3.2.8.1 Szata roślinna

Drzewostany Nadleśnictwa Rytel, do którego należy Gmina Chojnice rosną głównie na borowych typach siedliskowych lasu. Głównym występującym na tym obszarze gatunkiem drzew jest sosna pospolita. Jednakże można tutaj również spotkać Brzozę brodawkowatą, Buk zwyczajny, dęby i Olszę czarną.

Źródło: <http://www.rytel.torun.lasy.gov.pl>

Oprócz roślinności należącej do Nadleśnictwa na terenie Gminy Chojnice można podziwiać gatunki roślin z Obszarów Natura 2000, które są ważne dla Europy i znajdują się pod ochroną: skalnica torfowiskowa, elisma wodna, lipiennik Loesela, sasanka otwarta i obuwik pospolity.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Gminy Chojnice wg danych GUS na koniec 2017 r. wynosiła 17 924,50 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Gminy wynosiła ok. 38,1%.

Tabela 40. Lasy na terenie Gminy Chojnice

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2017
Powierzchnia gruntów leśnych		
ogółem	ha	17 924,50
lesistość w %	%	38,1
grunty leśne publiczne ogółem	ha	15 752,74
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	15 658,55
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	11 635,11
grunty leśne prywatne	ha	2 171,76
Powierzchnia lasów		
lasy ogółem	ha	17 456,52
lasy publiczne ogółem	ha	15 288,86
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	15 194,67
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	11 282,04
lasy publiczne gminne	ha	52,01
lasy prywatne ogółem	ha	2 167,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.8.2 Świat zwierząt

Gmina Chojnice należy do Nadleśnictwa Ryteł, które leży w Borach Tucholskich – jednym z największych kompleksów leśnych w Polsce. Jego powierzchnia zajmuje 37,5 km.

Zwierzyna łowna na terenie Nadleśnictwa Ryteł jest bardzo różnorodna. Dzieli się na zwierzynę drobną i grubą. Zwierzyna drobna żyjąca na obszarze nadleśnictwa to lisy, zające, bażanty, kuropatwy, borsuki i kuny. Zwierzynę grubą reprezentują jelenie, daniele, sarny i dziki.

Źródło: <http://www.rytel.torun.lasy.gov.pl>

Ponadto na terenie Gminy Chojnice znajdują się Obszary Natura 2000, gdzie występuje duża różnorodność gatunków zwierząt będących pod ochroną. Można tam spotkać: bobra europejskiego, wydrę europejską, zalotkę większą, bąka, bielika, błotniaka łąkowego, błotniaka stawowego, błotniaka zbożowego, bociana białego, bociana czarnego, derkacza, dzięcioła czarnego, gąsiora, kanię czarną, kanię rudą, kropiatkę, lelka, lerka, łabędzia czarnodziobego, łabędzia krzykliwego, minoga strumieniowego, mucholówkę małą, nura rdzawoszyjnego, podgorzałkę, puchacza, rybitwę czarną, rybitwę zwyczajną, świergotka polnego, trzmielojada, zimorodka, żurawia, włośchatkę, traszkę grzebieniastą, skójkę gruboskorupową, rybołowa, rybitwę czarną, piskorza, nocka łydkowłosego, nocka dużego, mewę małą, łączaka, kumaka nizinnego, gąsiora, dzięcioła średniego.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

3.2.8.3 Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Gminy Chojnice występują następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

PARK NARODOWY

Park Narodowy „Bory Tucholskie” - położony jest na południowym skraju Pomorza w krainie przyrodniczo - leśnej Bory Tucholskie. Ukształtowany został przez lodowiec skandynawski podczas zlodowacenia bałtyckiego. Zajmuje obszar 4 613,04 ha. Priorytetowym zadaniem w ochronie przyrody jest zachowanie naturalnej specyfiki biocenotycznej jezior. Flora ostoi jest bogata i urozmaicona. W Borach Tucholskich można spotkać wiele gatunków roślin i zwierząt znajdujących się pod ścisłą ochroną i posiadających kategorię zagrożenia.

Źródło: <http://www.borytucholskie.pl>

Na terenie Parku Narodowego obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2008 r., w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Narodowego „Bory Tucholskie” poz. 1545. Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Rozporządzeniem Ministra Środowiska. Uwzględnia ono określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów.

REZERWAT PRZYRODY

Jezioro Małe Łowne – położony jest na obszarze Zaborskiego Parku Krajobrazowego i Gminy Chojnice, o powierzchni 37,83 ha. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych roślinności charakterystycznej dla torfowisk przejściowych i wysokich borów bagiennych, wilgotnych oraz świeżych z występującymi tu gatunkami roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem.

Źródło: <http://borytucholskie.pl>

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 15 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 lipca 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Małe Łowne”. Realizacja zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska zadań podczas ich planowania uwzględniała zapisy ww. dokumentów.

Zgodnie z art. 15 ustawy o ochronie przyrody w rezerwatach przyrody zabrania się:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;

- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu; niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428);

- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

PARKI KRAJOBRAZOWE

Tucholski Park Krajobrazowy - Tucholski Park Krajobrazowy (TPK) został utworzony w 1985 roku. Wraz z pozostałymi parkami Borów Tucholskich i obszarami chronionego krajobrazu tworzy on zwarty system ekologiczny, składający się na unikatowy, bardzo cenny obiekt przyrody, pretendujący do statusu rezerwatu biosfery. Przez teren parku przepływa rzeka Brda w swoim najatrakcyjniejszym odcinku doliny, otoczonej okazałymi dębami i lipami.

Źródło: <http://borytucholskie.pl>

Na terenie Tucholskiego Parku Krajobrazowego obowiązuje Rozporządzenie nr 2/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Tucholskiego Parku Krajobrazowego. Jego założenia będą przestrzegane podczas realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice.

Zaborski Park Krajobrazowy - powierzchnia obszaru wynosi 34.026 ha, z czego 60% znajduje się w gminie Brusy, a 40% w gminie Chojnice. Obszar, na którym znajduje się park został ukształtowany przez najmłodsze zlodowacenie bałtyckie. Liczne jeziora, strumienie, rzeki i porośnięte borami sosnowymi tereny mają znaczący wpływ na klimat okolicy. Fauna i flora tego terenu są bogate i zróżnicowane, a ich przedstawiciele znajdują w Zaborskim Parku Krajobrazowym dogodne warunki do bytowania.

Źródło: <http://borytucholskie.pl>

Teren Zaborskiego Parku Krajobrazowego objęty jest Uchwałą nr 144/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie Zaborskiego Parku Krajobrazowego. W związku z powyższą uchwałą, na obszarze Parku zakazuje się:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 i nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 340 i nr 84, poz. 700);
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nawodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewniania bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Chojnicko-Tucholski Obszar Chronionego Krajobrazu - położony jest na terenie Równiny Charzykowskiej. Charakteryzuje się rzeźbą młodoglacjalną, wysokim stopniem lesistości, wysokimi walorami turystycznymi, gdyż na jego obszarze znajduje się jezioro Trzemeszno, rzeka Brda i Zbiornik Myłof. Od strony północno-zachodniej graniczy z Parkiem Narodowym „Bory Tucholskie” i Zaborskim Parkiem Krajobrazowym, od strony południowo-wschodniej z Tucholskim Parkiem Krajobrazowym. Stanowi naturalny pomost ekologiczny łączący te ekosystemy. Powierzchnia ogólna wynosi około 150 km².

Źródło: <http://www.parki.kujawsko-pomorskie.pl/>

Fragment Borów Tucholskich Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar utworzony w 1981 roku zajmujący powierzchnię 16 632 ha. Celem powołania tego obszaru było zachowanie wyjątkowych krajobrazów Pomorza Środkowego z zabezpieczeniem ich dla turystyki i wypoczynku.

Źródło: <http://www.przechlewo.pl>

Obszar Chronionego Krajobrazu w okolicach jezior Krępsko i Szczytno – zajmuje powierzchnię 12,000 ha. Występują tu zwarte kompleksy leśne, w których dominują siedliska borowe, a także wiele cennych gatunków roślin i zwierząt, istotnie podnoszących walory przyrodnicze terenu. Wyspy jeziorne stanowią atrakcyjne miejsca lęgowe dla ptaków wodnych, m.in.: gągoła, trzcza nurogęsiego, błotniaka stawowego, bąka, wążatki i remiza.

Źródło: <http://www.polskaekologia24.pl>

OBSZARY NATURA 2000

Las Wolność PLH220060 – obszar praktycznie w całości pokryty jest lasami liściastymi. Teren zaliczany do wzniesień morenowych o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Położony jest wśród sandrowych równin Borów Tucholskich, stanowiących kilkusethektarową wyspę wśród borowego krajobrazu. Takie lasy stanowią unikat w regionie. Wśród lasów w zagłębieniach terenu rozproszone są bory i brzeziny bagienne oraz niewielkie torfowiska, które wspólnie tworzą interesujące skupisko siedliskowe.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Czerwona Woda pod Babilonem PLH220056 – obszar w 70% zajmują lasy iglaste, jedną czwartą pokrywają siedliska łąkowe i zaroślowe, a pozostałą część wody śródlądowe. W swojej zachodniej części ostoja obejmuje dwie, łączące się rynny polodowcowe. Rynna północna wypełniona jest torfami, na których wykształciły się bory i brzeziny bagienne, a część terenu została zajęta przez łąki. Rynna południowa wykorzystywana jest przez ciąg jezior, wśród których znajduje się m. in. bardzo dobrze zachowane, lobeliowe Jezioro Kryształowe, z populacją elizmy wodnej.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Doliny Brdy i Chociny PLH220058 – obszar pokrywają w 65% lasy iglaste, jedna piątą stanowią siedliska łąkowe i zaroślowe, a około 10% powierzchni obszaru to siedliska rolnicze. Ostoja obejmuje fragment doliny Brdy, doliny odcinek doliny Chociny, rynnę jezior Duże Głuche i Małe Głuche, rynnę jezior Małe i Duże Łowno.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Sandr Brdy PLH220026 – obszar obejmuje zachodni fragment Borów Tucholskich. Jest to teren o dość zróżnicowanej rzeźbie, w której wyróżniają się rynny rzeczne i zagłębienia wytopiskowe. Sieć hydrograficzna jest silnie rozwinięta i obejmuje rzekę Brdę z dopływami. Znajduje się na tym obszarze największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych z charakterystyczną roślinnością. Większość obszaru porastają lasy iglaste.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Na terenie tego obszaru obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2014 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Brdy PLH220026. Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,

wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Bory Tucholskie PLB220009 - obszar obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. Ostoja ta jest jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują na niej siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniami Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów.

Wielki Sandr Brdy PLB220001 - obszar objęty w większości granicami Zaborskiego Parku Krajobrazowego, a od południowego wschodu Parku Narodowego Bory Tucholskie oraz przylegająca do Parku Krajobrazowego od zachodu grupa jezior, przez które przepływa rzeka Zbrzyca. Lesistość tego obszaru wynosi 70%. Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wśród jezior istnieje wiele jezior oligotroficznych i mezotroficzne oraz nieliczne eutroficzne.

Źródło: <http://ine.eko.org.pl>

Na terenie powyższego obszaru Natura 2000 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wielki Sandr Brdy PLB220001. Program

Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice uwzględni wszystkie zapisy wymienione w ww. Zarządzeniu.

Tabela 41. Działania ochronne Obszar Natura 2000 Sandr Brdy PLH220026, Bory Tucholskie PLB220009, Wielki Sandr Brdy PLB220001

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
3110 Jeziora lobeliowe	Wykup jeziora Łyska poprzez Park Narodowy „Bory Tucholskie”	Jezioro Łyska (działka nr 1178); Gmina Chojnice, obręb ewid. Swornegacie	Park Narodowy „Bory Tucholskie”	K02.04 zakwaszenie, I01 obce gatunki inwazyjne, I02 problematyczne gatunki rodzime, J03 inne zmiany ekosystemu, G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie, G01 sporty i różne	F02 rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych, B02.02 wycinka lasu; H01.05 rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie, J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie, J02.05.03 modyfikowanie akwenów wód stojących; J02.06 pobór wód z wód powierzchniowych; M02.03 zmniejszenie populacji lub wyginiecie gatunku; K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja); E01.04 inne typy zabudowy
1166 Traszka grzebieniasta Triturus cristatus	Utrzymanie obecnego użytkowania gruntów a docelowego włączenie w granice Parku Narodowego „Bory Tucholskie” i wykup	Działka nr 838, Gmina Chojnice, obr. Ewid. Swornegacie	Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Gmina Chojnice	E03 odpady, ścieki	M02.03 zmniejszenie populacji lub wyginiecie gatunku; K03.04 drapieżnictwo; F05.04 kłusownictwo; F01.01 intensywna hodowla ryb, intensyfikacja; D01.02 drogi, autostrady; K01.03 wyschnięcie
1355 Wydra europejska Lutra lutra	Utrzymanie obecnego użytkowania gruntów a docelowo włączenie w granice Parku Narodowego „Bory Tucholskie” i wykup	Dz. 831/1, 851/1, 851/2, Gmina Chojnice, ob. ewid. Swornegacie	Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Gmina Chojnice	brak zagrożeń	G01 sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji uprawiane w plenerze
A021 Bąk Botaurus stellaris	Zapobiegnięcie utracie siedlisk lęgowych poprzez zachowanie szuwarów w rejonach występowania gatunku	Gmina Chojnice: południowa część Jeziora Śpiewnik	Właściciel lub użytkownik nieruchomości na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad	G02: turystyczne i rekreacyjne zagospodarowanie brzegów jezior	J02.01.02: osuszanie mokradeł, J02.01 obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

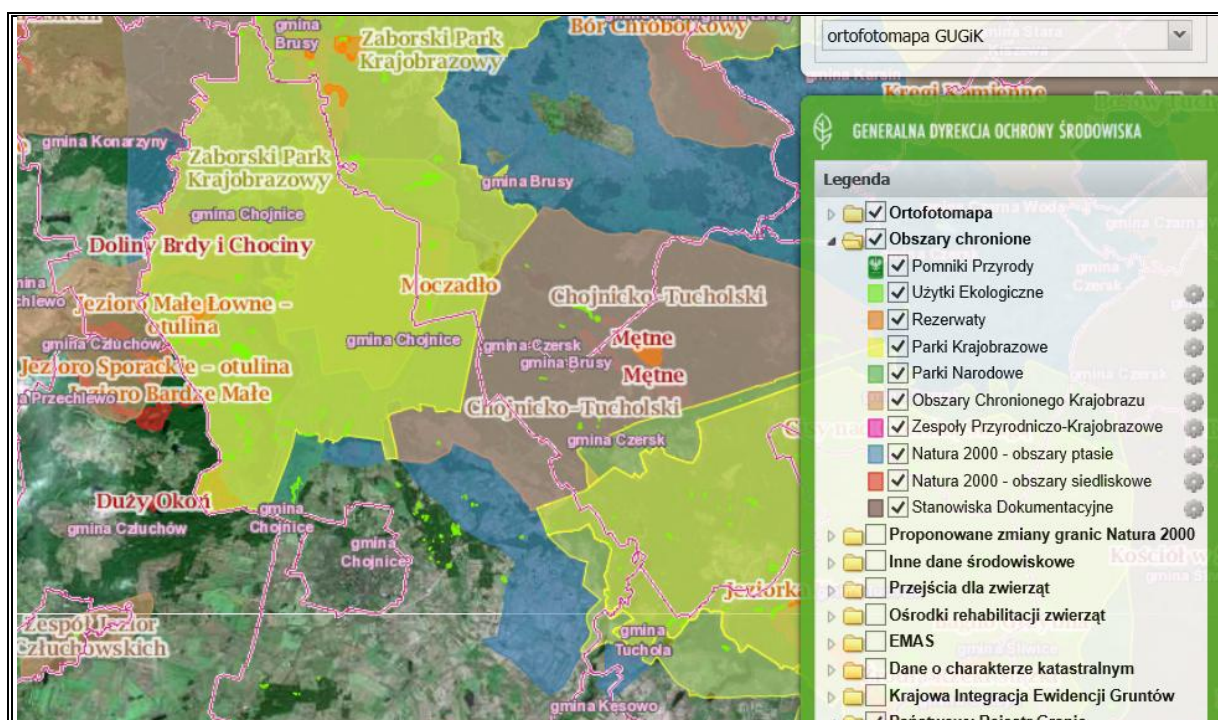
Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
			obszarem Natura 2000, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa zarządcą nieruchomości w związku z wykonaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska, na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów, na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000	G01: płoszenie i penetracja siedlisk przez ludzi m.in. turystyka wodna; F04: wycinanie i wypalanie szuwarów, m.in. pozyskiwanie trzciny; K03.04 drapieżnictwo głównie norki amerykańskiej	J02.05.03 intensyfikacja gospodarki rybackiej na stawach hodowlanych, renowacje stawów, zaprzestanie gospodarki rybackiej na stawach hodowlanych, skutkujące ich osuszaniem, zmiany poziomu wody na stawach hodowlanych, skutkujące ich osuszaniem, zmiany poziomu wody na stawach hodowlanych w okresie lęgowym.
A038 Łabędź krzykliwy Cygnuś cygnuś	Kontrole doraźne związane z eliminowaniem nielegalnych miejsc zrzutu ścieków komunalnych i przemysłowych do wód powierzchniowych	Cały obszar objęty planem z wyłączeniem Parku Narodowego „Bory Tucholskie”	Starostwa powiatowe: Chojnice i Bytów, gminy: Chojnice, Brusy, Lipnica, Studzienice	G02.09: obserwowanie przyrody, H01: zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych).	C03.03 produkcja energii wiatrowej; D02.01 linie elektryczne i telefoniczne; D02.01.01 napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie.
A067 Gągoł Bucephala clangula A070 Nurogęś Mergus merganser	<ol style="list-style-type: none"> Redukcja populacji norki amerykańskiej i jenota przez odstrzał i odłów, Wprowadzenie odpowiednich zapisów do dokumentów regulujących użytkowanie akwenów i cieków naturalnych, w tym informowanie zarządców i użytkowników wód i oznakowanie w terenie zgodne z wprowadzonymi przepisami zapewniającymi: <ul style="list-style-type: none"> Używanie łodzi motorowych, poduszkowców, skuterów wodnych i innego sprzętu motorowodnego oraz silników spalinowych na łodziach żaglowych tylko i wyłącznie w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia oraz przez 	Cały obszar objęty planem-wszystkie zbiorniki wodne z wyłączeniem wód będących w wieczystym użytkowaniu Parku Narodowego „Bory Tucholskie”, Jeziora Charzykowskiego oraz w przypadku używania silników spalinowych na łodziach żaglowych odcinka 50 m od mostu zwodzonego w Małych Swornegaciach, w kierunku Jeziora Długiego;	Park Narodowy „Bory Tucholskie”, RDOŚ w Gdańsku , Marszałek Województwa Pomorskiego, Starosta Chojnicki, Gmina Chojnice, Starosta Bytowski, Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku	K03.04: drapieżnictwo; B02.01 odnowienie lasu po wycince, B02.02: wycinka lasu; B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew; B07 inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej; G01 sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze; G01.01.01 motorowe sporty wodne; G01.01.02 niemotorowe sporty wodne; G01.02 turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych;	D01.01 ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe; B04 stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; C03.03 produkcja energii wiatrowej; D02.01.01 napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie; F03.01 polowanie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	uprawnione służby, tzn. RZGW, WOPR, policję, Straż Rybacką, Straż Pożarną, <ul style="list-style-type: none"> • Używanie łodzi motorowych, poduszkowców, skuterów wodnych i innego sprzętu motorowodnego tylko od 16 października do 14 kwietnia, • Utrzymanie istniejących stref ciszy na Jeziorze Charzykowskim. 			G02 infrastruktura sportowa i rekreacyjna; G02.09 obserwowanie przyrody; E01.03 zabudowa rozproszona; H01 zanieczyszczenie wód powierzchniowych.	

Źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Rysunek 21. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Chojnice

Źródło: <http://geoservis.gdos.gov.pl/>

POMNIKI PRZYRODY

Zgodnie z danymi w poniższej tabeli na terenie Gminy Chojnice znajdują się 94 pomniki przyrody. Zostały one przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 42. Pomniki przyrody na terenie Gminy Chojnice

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
1.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
2.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
3.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
4.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
5.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
6.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
7.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
8.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
9.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
10.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
11.	Wieloobiektowy	inny	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
12.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
13.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
14.	Wieloobiektowy	Grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
15.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
16.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
17.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
18.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
			na terenie województwa bydgoskiego
19.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
20.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
21.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
22.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
23.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
24.	Jednoobiektowy	krzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
25.	Jednoobiektowy	krzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
26.	Jednoobiektowy	krzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
27.	Jednoobiektowy	krzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
28.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
29.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
30.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
31.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
			uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
32.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
33.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
34.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
35.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
36.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
37.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
38.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
39.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
40.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
41.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 11/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 1 lipca 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
42.	Jednoobiekowy	drzewo	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
43.	Jednoobiekowy	głaz narzutowy	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
44.	Wieloobiekowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
			Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
45.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
46.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
47.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 18/92 Wojewody Bydgoskiego z dnia 8 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
48.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
49.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
50.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
51.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
52.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
53.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
54.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
55.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
56.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
57.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
58.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
59.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
60.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
61.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
62.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
63.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
64.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
65.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
66.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 305/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 26 października 1993 r.
67.	Wieloobiektowy	aleja	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
68.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
69.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
70.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
71.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
72.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
73.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
74.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
75.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
76.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
77.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
78.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 322/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 29 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
79.	Jednoobiektowy	głaz narzutowy	Rozporządzenie nr 36/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 lutego 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
80.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 36/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 lutego 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
81.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
82.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
83.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
84.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
85.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
86.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
87.	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
88.	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie nr 13/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego
89.	Jednoobiektowy	drzewo	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Chojnice
90.	Jednoobiektowy	drzewo	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na

Lp.	Typ pomnika	rodzaj	Akt prawny obowiązujący
			terenie Gminy Chojnice
91.	Jednoobiektowy	drzewo	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Chojnice
92.	Jednoobiektowy	drzewo	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Chojnice
93.	Wieloobiektowy	grupa drzew	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Chojnice
94.	Jednoobiektowy	drzewo	UCHWAŁA Nr XVII/208/2011 RADY GMINY W CHOJNICACH z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Chojnice

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody na terenie Gminy Chojnice występują również użytki ekologiczne.

„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

Źródło: <https://www.mos.gov.pl>

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Przez Gminę Chojnice przebiega Korytarz Ekologiczny Północny (KPn). Zajmuje on powierzchnię 39 661 km². Jest to największy korytarz ekologiczny, posiadający najgęstszą sieć korytarzy.

W związku z położeniem korytarzy ekologicznych głównymi zagrożeniami jakie mogą zaistnieć dla funkcjonowania ich poszczególnych odcinków są zagrożenia wynikające z lokalizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz krajowych. Taka sytuacja prowadzi do występowania kolizji pomiędzy drogą a korytarzem, przez co podczas wzmożonego ruchu pojazdów może prowadzić do zaistnienia niebezpiecznych sytuacji. W związku z tym istotnym jest aby przy drogach znajdowały się znaki informujące, o tym że możliwe jest pojawienie się zwierząt na drodze oraz że należy zachować szczególną ostrożność szczególnie w okresach migracji zwierząt.

Minimalizacja oddziaływania bariery psychofizycznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na następujących działaniach o charakterze osłonowym:

- budowanie osłon (ekranów) antyolśnieniowych – chronią zwierzęta przed oślepieniem przez przejeżdżające pojazdy; osłony powinny być lokowane przede wszystkim na powierzchni i w otoczeniu przejść dla zwierząt;
- budowanie ekranów akustycznych – ograniczają poziom hałasu obszarach sąsiadujących z drogą; powinny być stosowane w przypadku stwierdzenia oddziaływania o charakterze znaczącym na konkretne gatunki zwierząt;
- wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności – ograniczają poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą.

Źródło: <http://korytarze.pl/>

Utrzymanie korytarzy i właściwe gospodarowanie w ich obrębie może mieć istotne znaczenie dla ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000, dlatego w planowaniu przestrzennym należy wziąć je pod uwagę. Zachowanie drożności i ciągłości korytarzy jest kluczowe dla zachowania spójności sieci.

Źródło: <http://poznajnature.pl/>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Tabela 43. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie i walory naturalne, • występowanie wielu form ochrony przyrody, • dobrze rozwinięta turystyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • niepełna inwentaryzacja i waloryzacja stanu przyrody, • niechęć do stosowania przepisów ochrony środowiska i przyrody przez część społeczeństwa i podmioty gospodarcze,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, • regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podnoszenia jakości środowiska, • wzrastające zainteresowanie zdrowym stylem życia wśród mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> • dewastacja środowiska • niewystarczające środki finansowe na aktywną ochronę przyrody.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

- **AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE**

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku – zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza;
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Chojnice występują większe zakłady przemysłowe, w których prawdopodobne jest wystąpienie zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

- **TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH**

Poważne zagrożenie w powiecie chojnickim oraz dla Gminy Chojnice stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na terenie Gminy ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy Gminy, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

- **INNE ZAGROŻENIA**

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Z informacji uzyskanych z dostępnych źródeł wynika, że na terenie Gminy Chojnice w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zagrożenia powodziowego; • brak obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno-ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie pożarowe lasów, • ryzyko wystąpienia suszy i klęsk nieurodzaju.

Źródło: Opracowanie własne

3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

Racjonalizacja użytkowania wody do celów produkcyjnych i konsumpcyjnych

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie Gminy, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez jednostki komunalne, gospodarujące gminną infrastrukturą techniczną. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w 2017 r. w Gminie Chojnice wynosiło 32,6m³. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znaczenie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców Gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie Gminy. Dotychczasowe doświadczenia (*zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii”*), wskazują że najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki:

- „zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych;
- zastąpieniu tradycyjnych spłuczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody;
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczeltek;
- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór;
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy;
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą;
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody”.

Zrównoważone wykorzystanie energii

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy Gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i cieplnej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej.

Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,
- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania.

Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu.

Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu;

- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych;
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii.

Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania.

Zrównoważone wykorzystanie materiałów

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego-koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki”.

Źródło: „Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych”
Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie Gminy Chojnice. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw.

Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

3.4 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto, uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich.

Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W ostatnich latach odnotowuje się tego rodzaju zjawiska, np. huragan w 2017 roku, deszcze nawalne, susze itp. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto, poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy

dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru.

Województwo Pomorskie położone jest w północnej, nadmorskiej części Polski. Do branż szczególnie rozwiniętych w regionie zalicza się m.in. petrochemiczną, elektromaszynową oraz turystykę, a samo położenie stwarza szereg szans związanych z gospodarczym wykorzystaniem zasobów morskich. Pomorskie wyróżnia się najwyższym przyrostem naturalnym, a mieszkańcy są relatywnie młodszy niż wynosi średnia krajowa, następuje jednak systematyczny wzrost ludności powyżej 65 roku życia. Główne zagrożenia regionu to erozja wybrzeża oraz wysokie ryzyko powodziowe, co znacznie ogranicza możliwości rozwojowe tego obszaru.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych:

- ochrona brzegów morskich i obszarów portowych,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- ochrona przed powodzią obszarów zidentyfikowanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego oraz obszarów wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego,
- wdrożenie systemów ochrony terenów rolniczych i leśnych przed suszą poprzez ochronę gleb przed przesuszeniem i małą retencją wodną.

Źródło: <http://klimada.mos.gov.pl/>

3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo Ochrony Środowiska*, problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Chojnice prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: kampanie ekologiczne, konkursy ekologiczne, pogadanki dot. zbiórki i utylizacji odpadów, zajęcia plenerowe.

Ocenia się jednak, że w dalszym ciągu należy podnosić poziom świadomości mieszkańców Gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii. W związku z tym, władze lokalne powinny podejmować

działania w celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego;
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy;
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego.

3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są pojęciem, które zostało zdefiniowane zostało w art. 104 ust. 2 ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako *zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.*

W chwili obecnej pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Wobec powyższego, rozumiane jest jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Kolejnym aktem prawnym definiującym pojęcie nadzwyczajnych zagrożeń jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej i jest definiowane jako zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa polega m.in. na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Zdarzeniem miejscowym nazywane są skażenia obszaru substancjami radioaktywnymi, skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych.

Obszar Gminy Chojnice nie należy do rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Na terenie Gminy istnieją zakłady uważane jako potencjalne źródło hałasu. Ewentualne nadzwyczajne poważne zdarzenia mogą wystąpić podczas transportu drogowego substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, niewłaściwym postępowaniem z odpadami niebezpiecznymi, magazynowaniem substancji niebezpiecznych oraz zagrożeniem pożarowym. W związku z powyższym, na terenie Gminy Chojnice nadzwyczajne zagrożenia środowiska dotyczą zanieczyszczenia powietrza, gruntu i wody.

3.4.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335 z późn. zm.) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymany standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów;
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych

Państwowy Monitoring Środowiska realizowany jest na podstawie:

- wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska,
- wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Aktualny Program Monitoringu Środowiska obejmuje lata 2016 – 2020 i został opracowany przez Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz zatwierdzony w dniu 1 października 2015 roku. Obejmuje on monitoring następujących podsystemów: jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, przyrody, hałasu, pól elektromagnetycznych, promieniowania jonizującego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Gmina Chojnice współpracuje z Inspekcją Ochrony Środowiska dotyczącą lokalnych miejsc występowania zanieczyszczeń wód czy gruntu. Informacje dotyczące stacji pomiarowych na terenie Gminy Chojnice znajdują się Programie Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa pomorskiego 2016 – 2020. Przekazywane dane i przeprowadzone na terenie Gminy badania, ich analiza, wyniki ocen, prognoza są dostępne na stronach internetowych WIOŚ w Gdańsku i siedzibie Inspektoratu.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

4.1 Nadrzędny cel programu

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY CHOJNICE WPŁYWAJĄCY NA POPRAWĘ
JAKOŚCI ŚRODOWISKA, ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY
I WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego Gminy Chojnice, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

Tabela 45. Kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji

L.P.	OBSZAR INTERWENCJI	KIERUNKI INTERWENCJI
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji • Modernizacja energetyczna budynków • Edukacja ekologiczna
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych • Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie zagrożenia polami elektromagnetycznymi
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. • Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie przestrzenne obszarów pod kątem ochrony zasobów powierzchni ziemi
7.	GLEBY	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją

L.P.	OBSZAR INTERWENCJI	KIERUNKI INTERWENCJI
		rolniczą
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów Promowanie wśród mieszkańców gminy segregacji odpadów
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	<ul style="list-style-type: none"> Promocja i utrzymanie walorów przyrodniczych
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnych

Źródło: Opracowanie własne

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań został przedstawiony głównie dla zadań własnych samorządu gminnego. Do zadań monitorowanych samorządu gminnego należy przede wszystkim nadzór nad wdrażaniem postanowień przedmiotowego dokumentu.

HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* (MŚ, Warszawa, 2 września 2015 r.), w przedmiotowym dokumencie należy zamieścić harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań własnych samorządu opracowującego POŚ. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich planowanych do realizacji działań w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice.

Tabela 46. Działania inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Chojnice do roku 2026

OBSZAR INTERWENCJI 1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA					
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Termomodernizacja budynków komunalnych i budynków użyteczności publicznej	Gmina Chojnice	2019-2026	6 000 000	Liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.)	8	Budżet Gminy Chojnice oraz środki zewnętrzne
Wymiana indywidualnych źródeł ciepła	Gmina Chojnice	2019-2026	250 000	Liczba budynków mieszkalnych, w których zmodernizowano lub wymieniono piec (szt.)	50	Budżet Gminy Chojnice oraz środki zewnętrzne
Montaż odnawialnych źródeł energii	Gmina Chojnice	2019-2026	5 000 000	Liczba obiektów, przy których zamontowano oze (szt.)	200	Budżet Gminy Chojnice oraz środki zewnętrzne
Działania edukacyjne – zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii, promowanie wykorzystywania biopaliw, ochrony warstwy ozonowej i klimatu	Gmina Chojnice/ Gminny Ośrodek Kultury	2019-2026	20 000	Liczba przeprowadzonych kampanii/działań (szt.)	4	Budżet Gminy Chojnice
OBSZAR INTERWENCJI 2	ZAGROŻENIA HAŁASEM					
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Rozbudowa i modernizacja systemu dróg	Gmina Chojnice	2019-2026	10 500 000	Długość	15	Budżet Gminy,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

			8 000 000	przebudowanych dróg (km) Długość wybudowanych dróg (km)	10	Urząd Marszałkowski, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Budowa ścieżek oraz infrastruktury rowerowej	Gmina Chojnice	2019-2026	12 000 000	Długość powstałych ścieżek rowerowych (km)	20	Budżet Gminy, RPO Woj. Pomorskiego, WFOŚiGW
OBSZAR INTERWENCJI 3		POLA ELEKTROMAGNETYCZNE				
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Wprowadzenie do nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzględnieniem walorów krajobrazowych)	Gmina Chojnice	2019-2026	30 000	Powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	5	Budżet gminy
OBSZAR INTERWENCJI 4		GOSPODAROWNIE WODAMI				
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Budowa szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz remont już istniejących	Właściciele nieruchomości	2019-2026	170 000	Liczba wybudowanych i zmodernizowanych zbiorników (szt.)	40	Środki właścicieli nieruchomości, dotacje z Gminy
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Właściciele nieruchomości	2019-2026	1 200 000	Liczba wybudowanych przydomowych	200	Środki właścicieli nieruchomości,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

				oczyszczalni ścieków (szt.)		dotacje z Gminy
Kontrole posiadania urządzeń do utylizacji ścieków i częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych	Gmina Chojnice	2019-2026	Brak kosztów	Liczba przeprowadzonych kontroli (szt.)	220	Nie dotyczy
OBSZAR INTERWENCJI 5		GODPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA				
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Gmina Chojnice	2016-2026	Budowa sieci kanalizacyjnej: 12 000 000 Przebudowa sieci kanalizacyjnej: 3 000 000 Budowa sieci wodociągowej: 5 500 000 Modernizacja sieci wodociągowej: 250 000	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) Długość przebudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km) Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km) Długość przebudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	8,9 km 1,9 km 22km 1,2km	Środki Gminy RPO, WFOŚiGW, PROW
Działania edukacyjne – Podnoszenie świadomości w zakresie zanieczyszczeń pochodzących z systemu wodno-kanalizacyjnego	Gmina Chojnice	2016-2026	bd	Liczba przeprowadzonych kampanii/ działań (szt.)	bd	Środki Gminy RPO, WFOŚiGW, PROW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

OBSZAR INTERWENCJI 6	ZASOBY GEOLOGICZNE					
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Rekultywacja / Rewitalizacja terenów powydobywczych	Podmiot prowadzący działalność wydobywczą	2019-2026	200 000	Powierzchnia zrekultywowanych terenów (ha)	10	Środki własne podmiotów z funduszu likwidacji zakładu górniczego
OBSZAR INTERWENCJI 7	GLEBY					
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Ochrona zasobów perspektywicznych złóż kopalin	Gmina Chojnice	2019-2026	200 000	Powierzchnia objęta ochroną zasobów (ha)	15	Budżet Gminy
Uwzględnienie złóż kopalin w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Chojnice	2019-2026	150 000	Powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	10	Budżet Gminy
OBSZAR INTERWENCJI 8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW					
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Zwiększenie liczby pojemników na odpady (brązowy – bioodpady)	Gmina	2020	300 000	Ilość brązowych pojemników na bioodpady	Każda nieruchomość, która posiada bioodpady i nie posiada	Wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i/lub środki zewnętrzne.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

					kompostownika przydomowego	
Organizowanie selektywnej zbiórki odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła w celu osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych	Gmina	2019-2020	bd	Masa odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła poddana recyklingowi [Mg]	2019r. – 40% 2020r. – 50%	Zadanie nieinwestycyjne
Organizowanie selektywnej zbiórki bioodpadów w celu ograniczenia poziomu składowania masy odpadów ulegających biodegradacji	Gmina	2019-2020	bd	Masa odpadów ulegających biodegradacji odebranych i zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy w roku rozliczeniowym przekazana do składowania	2019r. - ≤ 40% 2020r. - ≤ 35%	Zadanie nieinwestycyjne
Działania edukacyjne - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami: druk i kolportaż ulotek	Gmina	2019-2026	10 000,00	Liczba nieruchomości objętych działaniem	100%	Wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz działalność stowarzyszeń lub dofinansowanie ze środków zewnętrznych
Osiągnięcie określonych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Gmina	2019-2020	bd	Masa odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne poddana recyklingowi	2019r. – 60% 2020r. – 70%	Zadanie nieinwestycyjne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026

Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Właściciele nieruchomości	2019-2026	950 000	Ilość usuniętego azbest z terenu gminy (Mg)	Usunięcie szacunkowo 990 Mg wyrobów zawierających azbest	Środki właścicieli nieruchomości, dotacje z Gminy, dotacje z WFOŚiGW
OBSZAR INTERWENCJI 9		ZASOBY PRZYRODNICZE				
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody na terenie Gminy	Gmina Chojnice	2019-2026	50 000	Ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych (szt.)	50	Budżet Gminy
Rozwój terenów zieleni	Gmina Chojnice	2019-2026	200 000	Utworzone tereny zielone (ha)	5	Budżet Gminy
OBSZAR INTERWENCJI 10		ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI				
Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania
Doposażenie jednostek Straży Pożarnej	Gmina Chojnice	2019-2026	1 400 000	Liczba doposażonych jednostek straży pożarnej (szt.)	13	Budżet Gminy, Urząd Marszałkowski, MSWiA, Min. Sprawiedliwości

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Instrumenty realizacji programu

Ochrona środowiska przyrodniczego realizowana jest na mocy wielu ustaw, wśród których najważniejsze to Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

- **Instrumenty polityczne**

Do najważniejszych instrumentów politycznych należy: Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. ”Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2026 z perspektywą do roku 2020” oraz Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2014-2020.

- **Instrumenty prawne**

Wśród instrumentów prawnych wyróżnić można:

- pozwolenie wodnoprawne,
- decyzję o emisji do powietrza,
- decyzję dotyczącą hałasu,
- decyzję o wykonaniu oceny oddziaływania na środowisko istniejącego obiektu,
- decyzję dotyczącą gospodarowania odpadami.

- **Instrumenty finansowe**

Do instrumentów finansowych należy m. in.: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna. Źródłami pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska są także:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- emisja obligacji komunalnych,
- budżet powiatu,
- kredyty bankowe,
- fundusze unijne (strukturalne, programy pomocowo-operacyjne, pozostałe instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska np. Fundusz LIFE);

- **Instrumenty społeczne**

Można je podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

- **Instrumenty strukturalne**

Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

5. System realizacji programu ochrony środowiska

5.1 Struktura zarządzania środowiskiem

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Chojnice umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych obszarów interwencji. W związku z tym, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

- **ZASOBY FINANSOWE**

Realizacja zadań *Programu Ochrony Środowiska* wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych, jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet Gminy.

Realizacja inwestycji w zakresie ochrony środowiska może być wspierana za pomocą funduszy zewnętrznych pozyskiwanych w formie dotacji bezzwrotnej lub preferencyjnej pożyczki. Źródłem finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury przyczyniającej się do ochrony środowiska, mogą być fundusze Unii Europejskiej, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

- **ZASOBY ORGANIZACYJNE**

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Ponadto problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie Gminy.

Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez pracowników Urzędu Gminy w Chojnicach oraz przez przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej Gminy. Jednostka samorządu terytorialnego dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

- **ZASOBY INFRASTRUKTURALNE**

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

PODMIOTY, DO KTÓRYCH KIEROWANE SĄ OBOWIĄZKI USTALONE W PROGRAMIE

Określone w *Programie Ochrony Środowiska* cele i wytyczone działania w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy wymagają wskazania podmiotów, do których adresowane są

obowiązki wynikające z realizacji tych celów i działań. Są to grupy podmiotów, których zadaniem jest:

- organizacja i zarządzanie Programem,
- realizacja celów i zadań określonych w Programie,
- nadzór i monitoring realizacji Programu.

Ponadto, określono również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę w realizacji Programu odgrywają mieszkańcy Gminy. W związku z tym, również do tej grupy społeczeństwa kierowane są zadania.

Realizacja zadań i celów określonych w programie kierowana jest także do administracji samorządowej i rządowej, jednostek pozarządowych i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, prowadzących działalność na terenie Gminy, a w szczególności do:

- Urzędu Gminy w Chojnicach,
- Starostwa Powiatowego w Chojnicach,
- Wojewody Pomorskiego,
- Nadleśnictwa Rytel;
- Właścicieli lasów prywatnych,
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- przedsiębiorstw komunalnych,
- przedsiębiorstw budowlanych,
- przedsiębiorstw energetycznych,
- przedsiębiorstw transportowych.

5.2 Struktura zarządzania programem

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska powinno odbywać się w strukturze zadaniowo-instrumentalnej, obejmując wszystkie jednostki organizacyjne świadomie uczestniczące w jego realizacji.

Do podmiotów uczestniczących w organizacji i zarządzaniu *Programem Ochrony Środowiska* należą:

- Wójta Gminy Chojnice,
- Rada Gminy w Chojnicach.

Do grupy podmiotów monitorujących przebieg realizacji i efekty *Programu* należą:

- WIOŚ, PSSE, IMGW, RZGW,
- Wojewódzki Konserwator Przyrody,
- Podmioty gospodarcze (w określonym zakresie),
- Jednostki naukowo-badawcze (na zlecenia w określonym zakresie),
- Podmioty finansujące realizację zadań,

Do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie *Programu Ochrony Środowiska* należą:

- lokalne media,
- szkoły (system edukacji ekologicznej),
- organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze Gminy.

Do grupy podmiotów bezpośrednio realizujących *Program Ochrony Środowiska* należą:

- podmioty gospodarcze realizujące zadania własne,
- samorząd gminny realizujący zadania publiczne w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Odbiorcą *Programu Ochrony Środowiska* jest społeczeństwo Gminy Chojnice, które dokonuje jego oceny: akceptacji lub krytyki zaplanowanych działań oraz uczestniczy w negocjacjach rozwiązujących konflikty na tle lokalizacji inwestycji lub przeznaczenia określonych terenów.

5.3 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799), organ wykonawczy Gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia na posiedzeniach Rady Gminy, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty *Programu Ochrony Środowiska* były wprowadzane w drodze uchwały Rady Gminy. Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 do roku 2026* powinien zostać przygotowany za lata 2019-2020, a następny za lata 2021-2022.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania programu obejmują:

- sporządzenie raportu co dwa lata, oceniającego postęp wdrażania programu ochrony środowiska,
- ocenę efektywności wykonania zadań;

- ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- ocenę stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- ocenę niezbędnych modyfikacji *Programu*.

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Urząd Gminy w Chojnicach.

W tabeli poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów *Programu Ochrony Środowiska*.

Tabela 47. Propozycje wskaźników monitorowania celów

	Wskaźnik / jednostka miary	Cel do 2026 r.
Obszary interwencji 1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.)	8
	Liczba budynków mieszkalnych, w których zmodernizowano lub wymieniono piec (szt.)	50
	Liczba obiektów, przy których zamontowano oze (szt.)	200
	Liczba przeprowadzonych kampanii/działań (szt.)	4
2. Zagrożenia hałasem	Długość przebudowanych dróg (km)	15
	Długość wybudowanych dróg (km)	10
	Długość powstałych ścieżek rowerowych (km)	20
3. Pola elektromagnetyczne	Powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	5
4. Gospodarowanie wodami	Liczba wybudowanych i zmodernizowanych zbiorników (szt.)	40

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary	Cel do 2026 r.
	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.)	200
	Liczba przeprowadzonych kontroli (szt.)	220
5. Gospodarka wodno-ściekowa	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km)	8,9
	Długość przebudowanej/ zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km)	1,9
	Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km)	22
	Długość przebudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	1,2
	Liczba przeprowadzonych kampanii/ działań (szt.)	bd
6. Zasoby geologiczne	Powierzchnia zrekultywowanych terenów (ha)	10
7. Gleby	Powierzchnia objęta ochroną zasobów (ha)	15
	Powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	10
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ilość brązowych pojemników na bioodpady	Każda nieruchomość, która posiada bioodpady i nie posiada kompostownika przydomowego
	Masa odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła poddana recyklingowi [Mg]	2019r. – 40% 2020r. – 50%
	Masa odpadów ulegających biodegradacji odebranych i zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy w roku rozliczeniowym przekazana do składowania	2019r. - ≤ 40% 2020r. - ≤ 35%
	Liczba nieruchomości objętych działaniem	100%
	Masa odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne poddana recyklingowi	2019r. – 60% 2020r. – 70%

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary	Cel do 2026 r.
	Ilość usuniętego azbest z terenu gminy (Mg)	Usunięcie szacunkowo 990 Mg wyrobów zawierających azbest
9. Zasoby przyrodnicze	Ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych (szt.)	50
	Utworzone tereny zielone (ha)	5
10. Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba doposażonych jednostek straży pożarnej (szt.)	13

Źródło: Opracowanie własne

6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie gminnego *Programu Ochrony Środowiska* wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.). Niniejszy *Program* zgodny jest z powyższą ustawą oraz innymi dokumentami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, w których poruszana jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Dokument ten określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewniania jej zrównoważonego rozwoju.

Gmina Chojnice położona jest w województwie pomorskim w powiecie chojnickim.

Stan zaopatrzenia Gminy w sieć wodociągową jest dobry. Sieć komunikacyjna na terenie Gminy jest dobrze rozwinięta. Przez obszar Gminy przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Cały obszar Gminy jest zelektryfikowany. Na terenie Gminy istnieją elektrownie wiatrowe oraz funkcjonuje uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku.

Gmina zaopatrzona jest w gaz sieciowy, jednak jego stopień wykorzystania na tym terenie jest bardzo niski. Tylko część Gminy jest zgazyfikowana.

Na obszarze Gminy Chojnice występują różnorodne obszarowe formy ochrony przyrody. Stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy ogólnie można ocenić jako dobry. Stan powietrza atmosferycznego, stan wód powierzchniowych i podziemnych jest poddawany regularnym badaniom.

W dokumencie został sformułowany nadrzędny cel *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice*, który brzmi:

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY CHOJNICE WPŁYWAJĄCY NA POPRAWĘ
JAKOŚCI ŚRODOWISKA, ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY
I WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, cele i zadania, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań obejmuje jedynie zadania własnych samorządu gminnego.

Wdrażanie *Programu* odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań. W celu monitorowania stanu środowiska zastosowane zostaną wskaźniki stanu środowiska, oddziaływania na środowisko oraz wskaźniki reakcji na złą jakość środowiska albo na nadmierne oddziaływania.

Działania mające na celu kontrolę wdrażania *Programu* będą obejmowały sporządzenie raportu oceniającego postęp wdrażania *Programu Ochrony Środowiska* co dwa lata oraz bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie.

7. Spis tabel

Tabela 1. Położenie Gminy Chojnice wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski.....	43
Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Chojnice	45
Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Chojnice	46
Tabela 4. Ruch naturalny na terenie Gminy Chojnice w latach 2012-2017	47
Tabela 5. Struktura demograficzna Gminy Chojnice w latach 2012-2017	48
Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Chojnice w latach 2012-2017	49
Tabela 7. Wyposażenie Gminy Chojnice w sieć gazową w latach 2012-2016	55
Tabela 8. Liczba gospodarstw wg powierzchni na terenie Gminy Chojnice	66
Tabela 9. Wynikowa klasyfikacja dla strefy pomorskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia.....	75
Tabela 10. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	79
Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem	81
Tabela 12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.....	84
Tabela 13. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych	85
Tabela 14. Programy monitoringu JCWP	86
Tabela 15. Dane JCWP/PPK.....	87
Tabela 16. Elementy biologiczne	88
Tabela 17. Elementy hydromorfologiczne.....	88
Tabela 18. Stan fizyczny JCWP	89
Tabela 19. Warunki tlenowe	89
Tabela 20. Zasolenie	90
Tabela 21. Zakwaszenie.....	90
Tabela 22. Badania JCWP Chocina-Chocimski Młyn w 2016 roku	91
Tabela 23. Badania JCWP Drzewicz w 2016 roku.....	91
Tabela 24. Badania JCWP Dopływ z Chojnic – Chojniczki w 2016 roku	92
Tabela 25. Programy monitoringu	93
Tabela 26. DANE JCWP/PPK Brdy od wypływu z jez. Końskiego do jez. Charzykowskiego	93
Tabela 27. Elementy biologiczne.....	94
Tabela 28. Elementy hydromorfologiczne.....	94
Tabela 29. Stan fizyczny JCWP	95
Tabela 30. Warunki tlenowe	95
Tabela 31. Zasolenie	96
Tabela 32. Zakwaszenie.....	96
Tabela 33. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami	101
Tabela 34. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	103
Tabela 35. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne	108
Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby	108
Tabela 37. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Chojnice (2017 r.)	111
Tabela 38. Masa wyrobów azbestowy zebranych Gminy Chojnice.....	113
Tabela 39. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	113
Tabela 40. Lasy na terenie Gminy Chojnice	114
Tabela 41. Działania ochronne Obszar Natura 2000 Sandr Brdy PLH220026, Bory Tucholskie PLB220009, Wielki Sandr Brdy PLB220001	124
Tabela 42. Pomniki przyrody na terenie Gminy Chojnice.....	127
Tabela 43. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.....	135
Tabela 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	137
Tabela 45. Kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji	144
Tabela 46. Działania inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Chojnice do roku 2026	146
Tabela 47. Propozycje wskaźników monitorowania celów	157

8. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ.....	11
Rysunek 2. Położenie Gminy Chojnice na tle powiatu chojnickiego i województwa pomorskiego.....	42
Rysunek 3. Mapa Gminy Chojnice	43
Rysunek 4. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Chojnice.....	45
Rysunek 5. Sieć dróg na terenie Gminy Chojnice.....	54
Rysunek 6. Energia wiatru w kWh/m ² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu	58
Rysunek 7. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	60
Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	61
Rysunek 9. Ustłonecznienie względne na terenie Polski	62
Rysunek 10. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn	69
Rysunek 11. Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu w Gminie Chojnice.....	76
Rysunek 12. Stężenie średnioroczne dwutlenku siarki w Gminie Chojnice	77
Rysunek 13. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 w Gminie Chojnice	78
Rysunek 14. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Chojnice	83
Rysunek 15. Jednolita część wód podziemnych - PLGW200027.....	98
Rysunek 16. GZWP nr 128 na terenie Gminy Chojnice	99
Rysunek 17. Obszary w Gminie Chojnice narażone na niebezpieczeństwo powodzi	100
Rysunek 18. Położenie geologiczne Gminy Chojnice	106
Rysunek 19. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Chojnice	107
Rysunek 20. Południowy Region gospodarowania odpadami komunalnymi	109
Rysunek 21. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Chojnice	127

9. Spis wykresów

Wykres 1. Wielkość przyrostu naturalnego w latach 2012-2017 w Gminie Chojnice.....	48
Wykres 2. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Chojnice wg sekcji PKD 2017	50

UZASADNIENIE

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026” został sporządzony w celu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska, która jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1307), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Program Ochrony Środowiska był wyłożony do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy oraz był dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy zgodnie z art. 39 ust. 1 i art. 40, w związku z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081).

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* Wójt Gminy wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku z wnioskiem o odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026”.

W piśmie z dnia 10 grudnia 2018r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku (znak sprawy: RDOŚ-Gd-WOO.410.48.2018.KSZ.1.) uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026”.

W piśmie z dnia 18 grudnia 2018 r. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (znak pisma: ONS.9022.1.61.2018.LZ) uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026”.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026" uzyskał pozytywną opinię od Zarządu Powiatu Chojnickiego z dnia 06 grudnia 2018 r. (uchwała nr 16/2018).